

**วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**

**Bulletin bi-annuel de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français
sous le haut patronage royal de Son Altesse Royale la Princesse Maha Chakri Sirindhorn**

**วารสารรายครึ่งปี ฉบับที่ ๑๒๕ ปีที่ ๓๖ เล่ม ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๖)
Numéro 125 année 36 vol. 1 (janvier – juin 2013) ISSN 0857-0604**

จัดพิมพ์ : จำนวน ๓๐๐ เล่ม

- วัตถุประสงค์ :
๑. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา
 ๒. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาภาษาฝรั่งเศสศึกษา และระเบียบวิธีการสอน
 ๓. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกและสถาบันวิชาการอื่น ๆ

เจ้าของ : สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

L'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français sous le haut patronage royal de Son Altesse Royale la Princesse Maha Chakri Sirindhorn

คณะบรรณาธิการที่ปรึกษา (Conseillères de rédaction)

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ Professeur Khunying Khaisri SRI-AROON
รองศาสตราจารย์ คุณหญิงวงจันทร์ พิทยานิติศาสตราจาย์ Professeur Associé Khunying Wongchan PHINAINITISATRA
รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา บุญธรรม Professeur Associé Dr.Thida BOONTHARM

บรรณาธิการ (Editeur en chef)

นายปรีดี พิศุมวิดิ
Predee PHISPUMVIDHI

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Editrices adjointes)

นางสาวสุษาสินี ผลวัฒน์นางสาวสิริจิตต์ เดชมอร์ชัย
Suthasinee PHALAVADDHANA Sirajit DEJAMORNCHAI

กองบรรณาธิการ (Comité éditorial)

นางสาวมาริสสา การ์เวทย์ Marisa GARIVAIT	นางสาวอารีรัตน์ ปิ่นทอง Areerat PINTHONG	นางสุรภี รุโอบการ Surapee RUJOPAKARN
นางสาวบุปผา อยู่ทรัพย์ Buppha YOOSAP	นางสาวอุบลวรรณ โชติวิสิทธิ์ Ubolwan CHOTIWISIT	นายประวิทย์ เลิศวัฒน์กุล Pravit LERTWATTANAKUL
นางสุรัชณี ชัตติยสุริยวงศ์ Suratchanee KHATTIYASURIYAWONG	นางสาวชัชชวีวรรณ ไชยวัฒน์ Chatchareewan CHAIYAWAT	นางสาวพรศิริ ทองพันธุ์ Pornsiri THONGPAN

ฝ่ายศิลป์และรูปเล่ม

(Mise en page)
นางสาววารีย์ จุลโพธิ์
Waree JULLAPHO

ฝ่ายการเงิน

(Trésorière)
นางสาวชนยา ด่านสวัสดิ์
Chanaya DANSAWASTI

ฝ่ายทะเบียนสมาชิกและจัดส่ง

(Membres et Contribution)
นางสาวมาริสสา การ์เวทย์
Marisa GARIVAIT

กำหนดการออกวารสาร ปีละ ๒ ฉบับ บอกรับวารสารที่ นางสาวมาริสสา การ์เวทย์ ณ สำนักงานวารสาร

สำนักงานวารสาร : ๓๐/๙ พหลโยธิน ๒ เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐ โทรฯ ๐๒ ๒๗๙ ๐๗๓๓

ทัศนะใด ๆ ที่ปรากฏในข้อเขียนในวารสาร สดผท. นี้เป็นของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยแต่อย่างใด

สนับสนุนการพิมพ์โดย : บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด ๒๑๖-๒๒๐ ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒ ๒๒๒ ๙๓๙๔ • ๐๒ ๒๒๒ ๕๓๗๑-๒ FAX ๐๒ ๒๒๕ ๖๕๕๖ • ๐๒ ๒๒๕ ๖๕๕๗ email: info@wpp.co.th

ภาพจากปก ลายพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานนายขวัญแก้ว วัชโรทัย

พิมพ์ในหนังสือฉลองขวัญ “๘๔ ปี นายขวัญแก้ว วัชโรทัย”

บทบรรณาธิการ

วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสฉบับนี้เป็นฉบับที่ ๑๒๕ ปีที่ ๓๖ เล่ม ๑ ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๖

ในอีก ๒ ปี สังคมไทยจะได้เข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเต็มตัว เท่ากับว่าคนไทยจะมีกิจกรรมสัมผัสพันท์กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศสมาชิกอื่นของอาเซียนเพิ่มมากขึ้น ความสำคัญของภาษาต่างประเทศที่ ๒ ย่อมมีความจำเป็นและกลายเป็นข้อได้เปรียบให้กับนักเรียนหรือผู้ที่มีทักษะในการใช้ภาษา

วารสารฉบับนี้ขอสดุดีครูภาษาฝรั่งเศสดีเด่นประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ และมีบทความวิจัย รายงานการจดสัมมนา บทความวิชาการ ตลอดจนเนื้อหาต่าง ๆ ที่น่าสนใจอีกเป็นจำนวนมาก และเป็นที่น่ายินดีที่กองบรรณาธิการได้รับความอนุเคราะห์ผลงานวิชาการจากบุคคลหลายฝ่ายเพื่อเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ในวงวิชาการ

เหนือสิ่งอื่นใดคือลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่เชิญเป็นปกวารสารสมาคมฯ ฉบับนี้ ย่อมเป็นเครื่องยืนยันถึงน้ำพระทัยของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ทรงมีต่อครูฝรั่งเศสทั้งแผ่นดินได้เป็นอย่างดี

บรรณาธิการ

Editorial

Le bulletin de l'ATPE dont la couverture est le proverbe écrit de la main par Son Altesse Royale la Princesse Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra contient divers articles académiques et culturels. D'abord on félicite nos meilleurs professeurs de français ayant obtenu le prix d'honneur pour le professeur de français modèle à l'occasion du Jour du Professeur 2012. Ensuite, 3 articles en français sont présents tels que des actes de communication des professeurs thaïlandais dans les 1ères Assises du Français, le Congrès tenu à Jakarta par l'Institut Français d'Indonésie. Vous trouverez également des articles intéressants en thaï sur l'enseignement du français, la traduction, le tourisme, le roman ce qui rendent utiles pour tous.

Editeur

สารบัญ

สรุสาระ

การประกาศเกียรติคุณครูภาษาฝรั่งเศสดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๕.....	6
Actes de communications des représentants thaïlandais dans les 1 ^{ères} Assises du Français à Jakarta, Indonésie	7
La culture éducative dans les habitudes d'enseignement/apprentissage des participants en milieu thaïlandais..... Parkpoom Jaime-Aree	25
Le regard à distance sur la Thaïlande contemporaine : approches sémiologiques d'une identité culturelle ambiguë à travers les images réalisées par les étrangers..... Sorthong Banjongsawat	35

บทความวิจัย

ทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย สิริจิตต์ เดชอมรชัย	44
ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์สำหรับผู้เรียน ชาวต่างประเทศ ประสิทธิ์ชัย สำเภาทอง.....	57
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี ปรีดี พิศภูมิวิทย์.....	63
ภาพลักษณ์ของเด็กฉลาดเกินวัย “ลู แบร์ดีญัก” ในนวนิยายเรื่อง “ฉันกับโน” ของเตลฟิน เดอ วิกอง นิชุตตา บุญขำ.....	74

กิจกรรมของสมาคมฯ และมูลนิธิฯ

ประมวลภาพกิจกรรมของสมาคมฯ และมูลนิธิฯ กองบรรณาธิการ	84
ที่นี้มีความแตกต่างกันมากมาย (ตอนที่ ๒) ครูแฉ้ว.....	89

แนะนำหนังสือ

การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส (Evaluation of French Language Learning) อารีรัตน์ ปิ่นทอง	96
--	----

ครูภาษาฝรั่งเศสดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๕

วันพุธที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๖
ณ หอประชุมคุรุสภา

Avec nos félicitations!

ประกาศคุรุสภา

เรื่อง การประกาศเกียรติคุณครูภาษาฝรั่งเศสดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๕

ตามที่คุรุสภา ร่วมกับสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดำเนินโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เพื่อประกาศเกียรติคุณครูภาษาฝรั่งเศสดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๕ และเพื่อเทิดพระเกียรติและสืบสานพระปณิธานด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในการพัฒนาศักยภาพและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอนที่ปฏิบัติตนดี มีผลงานการสอนภาษาฝรั่งเศสดีเด่น และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จึงขอประกาศรายชื่อครูภาษาฝรั่งเศสดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๕ จำนวน ๖ คน ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เน่งน้อย เพนธ์	อาจารย์พิเศษ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒. ดร.ปิยสุดา ม้าไฉ	อาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศส คณะบดีคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยรังสิต
๓. นางวราภรณ์ กฤตธรรม	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ
จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต ๓๔
๔. นางนพพร ปรียานนท์	ครูชำนาญการ โรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต ๓๕
๕. รองศาสตราจารย์ จรัสพรรณ จารุดุล	อาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศส
โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรามคำแหง
กรุงเทพมหานคร
๖. นางสมจันทร์ หลายเจริญ	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเพชรพิทยาคม
จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต ๔๐

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

(นายดิเรก พรสีมา)

ประธานกรรมการคุรุสภา

Actes de communications des représentants thaïlandais dans les 1ères Assises du Français à Jakarta, Indonésie

Aperçu global

Organisées par l'Institut Français d'Indonésie, les 1ères Assises du français en Asie du Sud-Est se sont déroulées à Jakarta pendant les 22 et 23 novembre 2012. Cette rencontre a permis à l'ensemble des acteurs régionaux de la coopération linguistique et éducative de se rencontrer, d'échanger et d'échafauder les projets qui dynamiseront le réseau. Les objectifs sont : faciliter les échanges entre services de coopération des ambassades, acteurs de la Francophonie, autorités éducatives locales, universitaires et entreprises ; réaliser l'état des lieux de la place du français dans les 10 pays de l'ASEAN ; stimuler la dynamique de réseau en Asie du Sud-est ; harmoniser les stratégies de communication pour la promotion du français ; renforcer les liens avec les entreprises et dynamiser l'offre en français professionnel ; mettre en relief les enjeux et les perspectives de la promotion du français dans la région.

Cette fois-ci, des représentants thaïlandais – une professeur de français de l'école San Kam Pheng de Chiang Mai, deux professeurs d'université et la vice-présidente de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français – ont participé et ont présenté leurs actes de communication dont le thème se porte sur le rôle divers et les activités de promouvoir l'enseignement du français en Thaïlande. Le comité éditorial du bulletin de l'ATPF a l'honneur de diffuser et de partager d'ici-là ces actes de communication.

Des représentants thaïlandais sont les suivants :

- Professeur associé Dr. Thida Boontharm, Vice-présidente de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français. Elle nous retrace la place du français aujourd'hui avec des promotion de la langue française et le rôle de l'ATPF;

- Madame Nithipan Yagi, enseignante de français, de l'école San Kampheng Secrétaire du Centre du Développement de l'Enseignement du Français de la Région du Nord de la Thaïlande. Elle présente la formation des enseignants de français des écoles secondaires de la région du Nord de la Thaïlande dont elle s'occupe de poste de secrétaire du Centre;

- Professeur assistant Dr. Predee Phisphumvidhi, section de français, Université Burapha, Il parle du cursus du français à objectif professionnel offert aux étudiants à l'université Burapha;

- Mademoiselle Piyajit Sungpanich, Université Rajabhat Chandrakasam parle du réseau des enseignants-chercheurs et Réseau des départements et sections de formation francophone avec le soutien du CREFAP/OIF.

1) La place du français aujourd'hui : initiative de promotion du français, stratégies de communication avec les autorités éducatives

I. Historique

Avant la deuxième guerre mondiale, dans le cadre du système d'éducation moderne

qui avait été établi par le roi Rama V, l'anglais et le français avaient presque la même place dans l'enseignement. Par ailleurs, pour des raisons de concurrence « coloniale » évidentes, tout comme les pasteurs protestants américains avaient créé le « Bangkok Christian College », les prêtres catholiques avaient fondé le « Collège de l'Assomption » tandis que les sœurs de Saint Paul de Chartres avaient mis en place des institutions religieuses pour les jeunes filles. À cette époque, au sortir du secondaire, les jeunes gens s'entendaient naturellement demander : « Vous avez terminé vos études secondaires en anglais ou en français? ».

La politique d'envoi de jeunes Thaïlandais à l'étranger pour y continuer leurs études, telle que menée il y a 150 ans par les souverains Rama V et Rama VI, reposait sur la perception que l'on avait alors des domaines d'expertise propres à chaque pays. Ainsi, la France avait la préférence pour les études de droit, de diplomatie et la formation de cadres supérieurs dans le domaine militaire, tandis que l'on réservait à l'Angleterre la formation dans les domaines de la médecine, de l'ingénierie et de l'éducation. C'est pourquoi, à cette époque, le passeport thaï était rédigé en français et nous avions des interprètes thaïlandais parlant français dans les villes frontalières avec le Laos, le Cambodge.

Après la deuxième guerre mondiale, plusieurs réformes de l'éducation ont été menées. Dans les classes terminales du secondaire, l'anglais est alors devenu la première langue étrangère et le français la seconde. Puis, petit à petit, le ministère de l'Éducation a laissé aux écoles secondaires la possibilité de proposer d'autres langues comme seconde langue étrangère, telles l'allemand, le japonais, et le chinois. Enfin, avec l'ouverture de la Chine et la croissance

fulgurante de son importance économique et politique, le chinois a vu son nombre d'apprenants augmenter très rapidement.

L'Association thaïlandaise des professeurs de français (ATPF) a été fondée en 1977 par Son Altesse Royale la princesse Galyani Vadhana, sœur aînée du roi, alors chef du département de Français à l'université Thammasat. Le but de cette association, qui comptait alors quelque 800 membres, était de travailler avec le ministère thaïlandais de l'Éducation et le gouvernement français pour promouvoir le français et la culture française, cela de deux façons : d'une part, en proposant aux professeurs des bourses de séjour en France pour y approfondir leur connaissance de la langue et de la culture ; et, d'autre part, en organisant à leur intention des séminaires et des stages de formation continuée dans le domaine de l'enseignement de la langue et dans celui de la conception de cursus consacrés non plus à l'enseignement du français en général mais à celui d'un français ciblé sur l'usage pratique que les étudiants pouvaient espérer en faire (le français de spécialité).

II. Pourquoi le français a-t-il perdu du terrain en Thaïlande?

Les réponses à cette question sont multiples et variées. Les deux causes principales nous semblent pouvoir être résumées comme suit :

1. La liberté de choix pour les écoles secondaires en ce qui concerne les langues proposées comme deuxième langue étrangère. Pour les raisons évoquées plus haut la majorité des écoles préfère désormais proposer le chinois ;

2. Le fait que le choix de la deuxième langue étrangère n'a d'importance véritable que pour les élèves qui envisagent de poursuivre des études universitaires dans une

faculté de type « sciences humaines ». En effet, seuls les élèves s'orientant vers de telles facultés doivent passer un test de langues de leur choix au concours d'entrée à l'université. Pour les autres facultés, la connaissance d'une deuxième langue étrangère n'est pas nécessaire.

III. Représentants des autorités éducatives : place du français dans les politiques éducatives locales.

Les représentants des autorités éducatives et leur action nous semblent pouvoir être résumés comme suit :

1. L'Institut royal (Ratchabanditsathan) :

L'Institut royal vient de promulguer une « politique nationale des langues » définissant la place respective des langue maternelle, langue anglaise, autres langues occidentales, langues des pays voisins, langues de travail, etc.

2. Le ministère de l'Éducation :

2.1 Le département des techniques éducatives est en charge du cursus de français au niveau secondaire ;

2.2 Les services de l'Inspection et les vingt-trois centres éducatifs de français sont chargés du suivi et du soutien de la mise en application du cursus auprès des enseignants et des écoles ;

2.3 Les écoles choisissent elles-mêmes les méthodes et le matériel pédagogique en fonction des objectifs du cursus ;

2.4 Les écoles internationales, qui commencent à s'implanter en Thaïlande, accordent de l'importance au français et le proposent à leurs élèves ;

2.5 Les universités d'État et universités privées jouissent d'une totale autonomie en matière de création de programmes et

d'éventail d'orientations. C'est ainsi que l'on trouve des programmes de français général et de français de spécialité (français du tourisme, français des affaires, français juridique et des sciences politiques, français scientifique, etc.) Les facultés de pédagogie et d'éducation s'occupent de la formation initiale des professeurs. Plusieurs facultés ont passé des accords interuniversitaires avec des institutions françaises, par exemple le programme de maîtrise de pédagogie de l'université Kasetsart avec l'université de Montpellier ou encore l'université Silpakorn avec l'Institut Vatel ;

2.6 La politique d'envoi les jeunes à l'étranger a changé. Le gouvernement offre des bourses d'études aux étudiants, aux niveaux licence et maîtrise, pour aller étudier dans des pays non anglophones afin de profiter de leur expertise. La France est le premier pays choisi.

IV. Représentants des associations de professeurs : état des lieux du français, communication avec les autorités éducatives locales, programme et projet

L'action des représentants des associations de professeurs nous semble pouvoir être résumée comme suit :

1. Avec le ministère de l'Éducation, les membres du comité exécutif de l'ATPF :

- participent à l'élaboration des cursus de langue ;

- participent aux jurys d'évaluation des publications universitaires des professeurs pour leur promotion (échelons) ;

- participent au jury du Conseil des professeurs (Khurusapha) pour la nomination annuelle des « professeurs modèles » ;

- participent au jury chargé de l'élaboration des tests linguistiques du concours d'entrée à l'université.

2. Avec l’Ambassade de France, le BCF et l’Alliance française, les membres du comité exécutif de l’ATPF participent aux processus de proposition de bourses et à l’organisation de stages, séminaires et activités culturelles, dont la Fête annuelle de l’ATPF et la Fête de la francophonie.

3. L’Association a par ailleurs joué un rôle déterminant pour la défense de la langue française lorsque le Bureau du concours national d’entrée à l’université a voulu supprimer les épreuves de deuxièmes langues étrangères — ce qui risquait de faire disparaître ces langues. Un séminaire national a été organisé à son initiative, avec un résultat positif.

V. Témoignages d’anciens étudiants. Retour d’expériences sur la promotion du français et l’utilité du français aujourd’hui

Le système d’éducation thaïlandais étant basé sur les systèmes britannique et américain, ce sont de préférence des personnalités ayant effectué leurs études dans les pays anglo-saxons qui occupent les postes clés au ministère de l’Éducation, au détriment de ceux qui ont fait leurs études en France ou dans les autres pays francophones, lesquels n’ont pratiquement jamais la possibilité d’occuper un poste de « décideur » dans ce domaine. Par contre, parmi ces derniers, on trouve un nombre important de juristes éminents, d’hommes politiques, voire quelques ministres, qui sont autant de modèles pouvant susciter des vocations à étudier le français parmi les jeunes thaïlandais. Il en va de même dans les domaines de l’industrie ou de la diplomatie où certains de nos anciens étudiants occupent des postes importants.

Par ailleurs la gastronomie, les arts de la table, les activités artistiques constituent toujours les domaines phares assurant la

promotion de la France et du français dans le pays.

 2) La formation des enseignants de français des écoles secondaires de la région du Nord de la Thaïlande

Raison d’être de la formation:

Selon le cursus de l’apprentissage du français dans les écoles secondaires en Thaïlande, les enseignants doivent apprendre aux élèves 4 compétences de la pratique de la langue au travers de la méthode actionnelle pour permettre aux élèves de communiquer en français et de présenter leur projet ou leur tâche d’interaction selon les descripteurs du DELF A1 et A2 du CECRL. Il faut donc améliorer la connaissance du français et apprendre les nouvelles techniques pédagogiques aux enseignants de français des écoles secondaires de la région du Nord de la Thaïlande.

Objectifs principaux:

- Améliorer des 4 compétences des enseignants de français des écoles secondaires de la région du Nord de la Thaïlande: Chiang Mai, Lamphoon, Lampang, Chiang Rai, Payao et Prae.

- Former les enseignants de français des écoles secondaires de la région du Nord de Thaïlande à organiser des activités en classe de français par les nouvelles techniques de l’approche communicationnelle pour leurs élèves.

- Promouvoir la francophonie en offrant des perspectives francophones aux enseignants des écoles secondaires de la région du Nord de la Thaïlande.

Fonctions au sein de l'organisme:

- Centre du Développement de l'Enseignement du Français de la Région du Nord de la Thaïlande. (École Sankamphaeng, Sankamphaeng, Chiang Mai)

Localisation:

- À l'Alliance Française de Chiang Mai
- Au Centre du Développement de l'Enseignement du Français de la Région du Nord de la Thaïlande. (École Sankamphaeng, Sankamphaeng, Chiang Mai)
- À des hôtels et des écoles membres du Centre de Chiang Mai

Principaux partenaires intervenants dans la mise en oeuvre de la formation:

- Le Service de Coopération pour le français de l'Ambassade de France à Bangkok (en subventionnant une animatrice française des frais du voyage, du logement et de la compensation).

Activités de la formation:

L'an 2010:

Dates	Titres de la Formation	Lieux	Nom des animateurs	Nombre des stagiaires
1 ^{er} -4 avril	Mise au point des contenus du français du niveau vrai débutant (Mathayom IV) du cursus de l'éducation nationale 2008 (selon des descripteurs du CECRL)	École Yupparajwittayalai, Chiang Mai	-Mme Ubol Lamangthong (Ex-inspectrice de français de l'OBEC)	40
2-3 juillet	Le rôle du français dans des écoles aux normes standards	Hôtel Duang-tawan, Chiang Mai	-Mme Saowanit Chaimusik (Conseillère de l'OBEC)	90
20-21 décembre	Créer un blog du français	École Sankamphaeng, Chiang Mai	-Mlle Parichart Suthiwes et les autres (les comités et des animateurs du Centre)	30

- Le directeur de l'Alliance Française de Chiang Mai et des animateurs de l'Alliance Française de Chiang Mai.

- Les comités du Centre du Développement de l'Enseignement du Français de la Région du Nord de la Thaïlande.

- Les 41 écoles secondaires de la région du Nord de la Thaïlande.

Durée: De 2010 à 2012

Budget alloué:

1) Budget prévu pour l'hôtel, les repas et les documents des stagiaires subventionnés par leur école.

2) Budget des animateurs de l'Alliance Française de Chiang Mai et des frais du voyage, du logement et la compensation d'une animatrice subventionnés par le Service de Coopération pour le français de l'Ambassade de France à Bangkok.

3) Budget de l'OBEC du ministère de l'éducation thaïlandaise.

L'an 2011:

Dates	Titres de la Formation	Lieux	Nom des animateurs	Nombre des stagiaires
1 ^{er} -4 avril	Mise au point des contenus du français du niveau débutant (Mathayom V) du cursus de l'éducation nationale 2008 (selon des descripteurs du CECRL)	Hôtel Royal Lanna, Chiang Maï	-Mme Ubol Lamangthong (Ex-inspectrice de français de l'OBEC)	40
15-16 décembre	Formation de l'apprentissage du français (en collaboration du BCF et CDF de la région du Nord)	École Sankamphaeng, Chiang Maï	- Mme Colette SAMSON (Auteur de la méthode "Alex et Zoé et la compagnie")	40

L'an 2012:

Dates	Titres de la Formation	Lieux	Nom des animateurs	Nombre des stagiaires
Du juin au septembre	Stage d'apprentissage de l'oral (la compréhension et la production de l'oral) (en collaboration du BCF et de l'Alliance Française de Chiang Maï)	À l'Alliance Française de Chiang Maï	-M Antonio Loginy -M Denis François	30
6-8 septembre	Amélioration des contenus du français du niveau vrai débutant (Mathayom IV) avec la méthode "Adosphère" selon le cursus national 2008 et les descripteurs du CECRL	Hôtel Royal Lanna, Chiang Maï	- Mme Saïswat Chanmisri (Ex-inspectrice de français de l'OBEC de la région du Nord) -Mlle Supawan Sa-nguankaew -Mme Jiraporn Jongrak (Les comités du Centre et les enseignantes pilotes de la méthode "Adosphère" de Chiang Maï.	30

Notre succès:

1) Pendant les années 2010 et 2011, 41 sur 61 enseignants de la région du Nord en étant subventionnés comme bourses par le Service de Coopération pour le français

de l'Ambassade de France à Bangkok ont pu réussir leur examen du DELF B1. (= 67.21%).

2) Chaque année, des enseignants de la région du Nord reçoivent des bourses du

BCF pour un stage pédagogique de courte durée dans un centre de FLE en France.

3) Chaque année, des élèves de français de la région du Nord s'intéressent de plus en

plus à passer l'examen du DELF A1/A2 (Ils doivent payer eux-mêmes le frais d'inscription) :

Année	Nombre d'élèves du DELF A1	Nombre d'élèves admis	Pourcentage (%)	Nombre d'élèves du DELF A2	Nombre d'élèves admis	Pourcentage %
2010	131	103	78.62	70	46	65.71
2011	252	213	84.52	86	59	68.60
2012	275	236	85.82	120	85	71.55

4) Chaque année, des élèves de français de la région du Nord sont choisis par le BCF comme boursiers à apprendre le français et la vie culturelle dans le centre de français à Brest, en France

3) Présentation de cours du français à objectif professionnel à l'Université Burapha en Thaïlande

La section de français de l'Université Burapha (Université de l'Est) en Thaïlande propose une formation en français de la communication en quatre ans débouchant sur l'obtention d'une licence de français de la communication. Les apprenants de première année sont soit débutants soit grands débutants.

Les deux premières années sont consacrées à l'étude du français langue étrangère, de la civilisation française, de la littérature française et à une introduction à la traduction. Les étudiants sont préparés au DELF A2.

De la première à la quatrième année, les étudiants doivent également s'inscrire à un autre enseignement que le français, un mineur. Un certain nombre d'entre eux le font dans une formation professionnalisante (tourisme pour devenir guide, science-politique

pour être fonctionnaire) ou dans une autre langue.

Par ailleurs, les étudiants de troisième année doivent faire à la fin du second semestre un stage de 200 heures en entreprise françaises : le Petit Journal (Journal en ligne) ACACIA (Jardin d'enfants), Médiathèque de l'Alliance française de Bangkok, Michelin, Davidéo, Union Européenne, Le Gavroche, AZUR (Assurance) Pass Art (Galerie d'Art) etc. ainsi que dans des hôtels et agences de voyages. Ces stages réalisés en milieu francophones permettent aux étudiants de mieux connaître et de se familiariser avec des entreprises françaises présentes en Thaïlande. Des étudiants sont embauchés dans les entreprises dans lesquelles ils ont effectués leurs stages.

En troisième et quatrième, les étudiants continuent l'apprentissage du français, de la grammaire, de la civilisation française, de la littérature française, des cours de techniques universitaires : méthodologie de recherche (obligatoire), le résumé et le compte rendu (optionnel) traduction (optionnel) sont proposés.

En quatrième année, les étudiants de français de la communication choisissent entre différents cours de FOS (français de l'hôtellerie et français ses affaires) ou de cours ayant pour but une insertion professionnelle (tourisme culturel) ou bien une connaissance

et un savoir faire culturel (art culinaire et art de la table). Certains sont préparés au B1 (volontariat).

Le cours de français de l'hôtellerie propose une application des actes de langage de A2+ du CECR nécessaire pour le domaine de français sur objectifs spécifiques ainsi que des simulations globales.

Le cours de français des affaires propose une réutilisation et une progression des acquis langagiers du A2+ dans le domaine spécifique des affaires, du commerce et de la bureautique.

Le cours de tourisme culturel suppose l'acquisition préalable des actes de langage du A2 du CECR. Il propose l'accès à la connaissance des sites touristiques, leur histoire, leur architecture ainsi que les pratiques culturelles qui y sont attachés. Il permet notamment aux étudiants ayant choisis l'option tourisme en mineur d'appliquer leurs compétences de guide auprès d'un public francophone.

Le cours de présentation de la cuisine française et des manières de table suppose également l'acquisition préalable du A2+. Le cours inclue la pratique de la cuisine et la réalisation de plats français basique ainsi qu'une connaissance des arts de la table.

En fin de cursus les étudiants doivent réaliser un mémoire de fin d'études auprès d'un directeur de recherche choisis parmi les enseignants de la section de français. L'utilisation des connaissances acquises ainsi que l'emploi de l'outil statistique et de ses représentations graphiques permettent à l'étudiant de présenter un travail de recherche. Ces mémoires ont permis à beaucoup d'étudiants de montrer à des employeurs ce qu'ils savaient faire et pouvaient accomplir.

4) Réseau des enseignants-chercheurs et Réseau des départements et sections de formation francophone avec le soutien du CREFAP/OIF

La dénomination du Réseau intitulée « Département de formation au et en français » à la place de « Département de formation du et en français » représente déjà la dynamique francophone régionale dans le sens où l'enseignement/l'apprentissage du français se trouve dans le nouveau contexte selon lequel les enseignants de français et les départements de français sont appelés à diversifier leurs offres pour des formations francophones.

Ainsi le réseau des enseignants-chercheurs et le réseau des départements et sections de formation francophone sont conçus d'une part comme une nécessité pour une valorisation du rôle et des rapports des départements de français et d'autre part comme une meilleure intégration régionale voire internationale des universitaires de la région. Les raisons d'être du Réseau régional des Départements de formation au et en français sont de ce fait de faire reconnaître leur spécificité, renforcer la dynamique de recherche sur une dimension interdisciplinaire ainsi que sur une dimension plurilingue, chercher les solutions en formations face aux problématiques communes de la région, développer les programmes d'échange sur les curricula de formation et la mobilité des étudiants et des universitaires et surtout mutualiser les ressources humaines, financières, matérielles et obtenir le soutien des partenaires.

En ce qui concerne les partenaires du Réseau des enseignants-chercheurs et du Réseau des départements et sections de formation francophone, plusieurs opérateurs viennent en aide comme l'Agence Universitaire

de la Francophonie, l'Organisation Internationale de la Francophonie, les associations des enseignants, les Services de Coopération et d'Action Culturelle des Ambassades de France et les Consortiums universitaires de la région Asie Pacifique de l'AUF.

Les tâches du Réseau sont principalement d'opérationnaliser les recherches francophones en Asie, améliorer la qualité des formations au français et en français, accompagner le réseau des jeunes enseignants-chercheurs francophones, accompagner le réseau régional de recherche et travailler avec l'enseignement secondaire. En somme, représenter – animer – coordonner sont le fil conducteur du Réseau dont le plan d'action sera établi en fonction du calendrier. Voici les actions déjà menées par le Réseau :

- Développer des projets de recherche-action
- Organiser des rencontres-échanges: des experts, des doctorants, des jeunes chercheurs pour des échanges d'expériences dans leur travail de recherche
- Former des jeunes enseignants à l'ingénierie de projet, à la didactique dans différentes disciplines
- Renforcer les filières de formation professionnalisante
- Initier les enseignants du secondaire à la recherche en les intégrant dans des projets de recherche
- Etablir des conventions inter-universitaires permettant la mutualisation des ressources humaines et documentaires
- Créer une revue scientifique

Quant au mode du fonctionnement du Réseau, la coordination du Réseau est assurée

par un Comité permanent opérant sur un mandat de 2 ans et constitué de 5 membres dont:

- un directeur responsable d'un département de français du Cambodge
- un directeur responsable d'un département de français du Laos
- un directeur responsable d'un département de français de la Thaïlande
- et deux directeurs responsables de deux départements de français du Vietnam (Université nationale de Hanoï et Université de Pédagogie de Hochiminh Ville)

Sous la conduite des experts et des chefs de file, les projets de recherche émergent de cette rencontre scientifique et un suivi de projets de recherche est systématiquement structuré. Le Réseau de recherches est acquis aux idées de rationalisation et de capitalisation des résultats de la recherche pour renforcer la qualité de l'enseignement des langues et diversifier les usages du français dans la région. Les axes thématiques de la recherche en 2010-2012 sont :

1. Autonomisation des apprentissages
2. Approche par les compétences
3. Plurilinguisme
4. Utilité de la langue française

Géré par ses quatre chefs de file, en charge chacun d'une thématique de recherche, il a été ainsi porteur de plusieurs projets régionaux de recherche d'équipe.

En raison de l'évolution économique et politique linguistique et sociale, les axes thématiques de la recherche en 2012-2014 sont modifiés selon les nouveaux besoins du contexte, à savoir :

1. Autonomisation des apprentissages
2. Professionnalisation
3. Plurilinguisme – Pluriculturalisme
4. Utilisation de la langue française

Ce séminaire régional est pour nous une occasion pour manifester notre engagement dans la communauté francophone aussi bien dans la recherche que dans la formation des enseignants-chercheurs et dans le renouvellement du contenu et de la méthodologie de l'enseignement.

Il apporte à la communauté francophone de la région des pistes de réflexions pédagogiques et didactiques, des projets de recherche et des stratégies de coopération régionale et internationale dans la recherche. Il se manifeste que la langue française tient toujours une place importante. Ainsi, nos universités tiennent à devenir des universités de recherche pour accomplir la mission de formation des ressources humaines à haute qualité pour la région Asie pacifique.

BILAN DU CONGRES*

Introduction

Objectifs des 1ères Assises du français en Asie du Sud-est

Les 1ères Assises du français en Asie du Sud-est organisées par l'Institut Français d'Indonésie les 22 et 23 novembre 2012 ont permis à l'ensemble des acteurs régionaux de la coopération linguistique et éducative de se rencontrer, d'échanger et d'échafauder les projets qui dynamiseront le réseau. Les objectifs des Assises étaient :

- faciliter les échanges entre services de coopération des ambassades, acteurs de la Francophonie, autorités éducatives locales, universitaires et entreprises ;
- réaliser l'état des lieux de la place du français dans les 10 pays de l'ASEAN ;
- stimuler la dynamique de réseau en Asie du Sud-est ;
- harmoniser les stratégies de communication pour la promotion du français ;

- renforcer les liens avec les entreprises et dynamiser l'offre en français professionnel ;
- mettre en relief les enjeux et les perspectives de la promotion du français dans la région.

Les Assises en quelques chiffres

- 2 journées d'activités ;
- 4 ateliers pratiques ;
- 6 tables rondes ;
- 220 participants ;
- délégation internationale de 42 personnes (ASEAN hors Indonésie + France).

Institutions / établissements représentés

- Organisation Internationale de la Francophonie (OIF)
- Agence Universitaire de la Francophonie (AUF)
- Centre International d'Etudes pédagogiques (CIEP)

* www.institut-francais-indonesie.com

- Chambre de Commerce et d'Industrie de Paris (CCIP)
- Centre de Linguistique appliquée de Besançon (CLA)
- TV5 Monde
- Clé international
- Hachette
- Maison des Langues

1) Les ateliers pratiques

Objectifs

- Présenter les nouveautés technologiques applicables à l'enseignement pour la mise en place de parcours interactifs en classe :
 - le tableau blanc interactif
 - le web 2.0
- Transmettre de nouvelles techniques de classes définies par les courants didactiques actuels dont la perspective actionnelle et la pédagogie du projet :
 - les activités collaboratives
 - la pédagogie de la réussite

Déroulement

Deux ateliers de 90 minutes ont été animés par Anne-Laure Vincent, déléguée pédagogique chez Clé International et Philippe Liria, chargé marketing et formation chez Maison des Langues. Tout en présentant les nouveautés de leur maison d'édition, les deux animateurs ont mené une réflexion sur les outils numériques.

Les échanges avec Anne-Laure Vincent ont porté sur l'arrivée des tableaux numériques interactifs dans les classes, parfois perçue comme une véritable révolution dans les

pratiques de classes ou comme une simple évolution pédagogique. Une première partie de l'atelier a été consacrée à la présentation technique de l'outil et la seconde, à la pratique avec des démonstrations d'utilisation d'activités numériques.

L'atelier de Philippe Liria s'est concentré sur l'articulation entre outils numériques et progression pédagogique. A partir d'exemples précis, il a été vu comment mettre en place un parcours pédagogique actionnel qui intègre les outils numériques et l'apprentissage en ligne comme complément de ce que propose l'espace-classe.

Parallèlement à ces deux ateliers, Valérie Lemeunier, responsable de l'unité Formation au CIEP, a animé deux séances. Un premier atelier sur les activités collaboratives a permis aux participants d'identifier en quoi ces dernières permettent de développer l'apprentissage collaboratif, base de la pédagogie du projet. Un second atelier, sur la pédagogie de la réussite, a mis en avant les techniques de mise en oeuvre d'une évaluation positive et formatrice. Les participants ont commencé par analyser et sélectionner des démarches favorisant la réussite des apprenants pour ensuite apprendre les techniques de correction valorisant l'apprentissage.

Résultats

Les ateliers ont permis aux participants de développer leurs savoirs et savoir-faire relatifs aux TICE. De plus, ils ont cerné les enjeux de la perspective actionnelle, courant didactique le plus innovant du moment, à travers des activités pratiques transposables dans leur pratique professionnelle quotidienne.

Les intervenants ont souligné la qualité des participants qui ont démontré, par leur investissement et leur enthousiasme, tout l'intérêt qu'ils portent à la transmission et à la diffusion de la langue française.

2) Les tables rondes

2.1 La place du français aujourd'hui

Objectifs

- réaliser un état des lieux de la place du français dans les 10 pays de l'ASEAN ;
- faciliter les échanges avec les autorités éducatives locales ;
- valoriser les associations de professeurs de français.

Intervenants

- M. Chou Vannea, Représentant du Ministère de l'Education, de la Jeunesse et des Sports (Cambodge)
- Mme Joesana T. Tjhoa, Présidente de l'APFI (Indonésie)
- Mme Talitha Fauzia Chairunissa, Chercheuse à la Banque Mondiale à Jakarta, bourse EIFFEL, Master en Economie et Finances à Rennes 1 (Indonésie)
- M. Teguh Tri Utomo, Responsable des relations internationales et de la coopération à l'Institut du Tourisme Sahid, Double diplôme STP Sahid et Université d'Angers (Indonésie)
- Mme Sipaseuth Kinsoukhone, Vice Doyenne de la Faculté des lettres de l'Université Nationale du Laos et représentante du Ministère de l'Education et des Sports (Laos)
- Mme Rasmuna Muhamad Ali, Responsable des langues étrangères au département des programmes d'enseignement du Ministère de l'Education (Malaisie)
- Mme Mi Mi Pyone, Chef du département de français de l'Université des

langues étrangères de Yangon et Mme Marie Rose Lormel, Directrice des cours de l'Institut français (Myanmar)

- M. Vi Van Dinh, Expert pour le français au Ministère de l'Education et de la Formation (Vietnam)
- Mme Zarah Tan, Présidente de APFP et M. Robert Yu, Enseignant à l'université Ateneo (Philippines)
- Mme Thida Boontharm, Vice-Présidente de l'ATPF (Thaïlande)

Déroulement

Chaque représentant a présenté la place du français dans son pays en insistant sur les points forts mais aussi les difficultés du terrain. Au Cambodge, Laos et Vietnam, l'accent a été mis sur la réussite des classes bilingues et la mutualisation des ressources grâce, notamment au programme VALOFRASE. En Indonésie, ce sont les 45,000 lycéens qui choisissent le français en deuxième langue et l'action de l'Association des professeurs de français qui ont été mis en avant. La délégation philippine a insisté sur la place privilégiée du français qui a détrôné l'espagnol dans les universités du pays et tend à progresser dans les lycées. La Thaïlande et la Malaisie se démarquent par le fort appui des autorités locales au développement du français. Les représentantes du Myanmar ont fait part de leurs préoccupations dans un pays où le français est encore peu représenté, mais où les perspectives de développement sont importantes en rapport aux ressources humaines disponibles, notamment en français du tourisme. Les maîtres-mots des discussions qui ont suivies ont été « mobilité » et « attractivité ».

Grâce aux témoignages des représentants des autorités locales, les différentes perceptions

et traitements du français pour les Ministères de l'Education ont été mises à jour. Les Présidents des Associations de professeurs ont d'ailleurs insisté sur l'importance de la collaboration avec les Ministères concernés par l'enseignement du français. En effet, ces derniers sont les leviers des stratégies de communication qui facilitent la promotion du français. L'ensemble des intervenants ont convenu de l'importance de la valorisation du français comme langue d'ouverture. Les témoignages très pertinents d'anciens étudiants en France, convaincus de la valeur du français sur le marché du travail actuel, ont également souligné l'importance de mener une campagne de promotion commune portée par les services de coopération et relayée par les autorités locales.

Résultats

Ces présentations et ces débats ont permis à chaque représentant de visualiser la place du français dans la zone et prendre conscience des possibilités de développement à l'échelle de l'ASEAN. Mutualiser les ressources, valoriser l'enseignement, promouvoir les certifications et approfondir la professionnalisation des apprentissages sont les enjeux partagés des acteurs de la diffusion du français en Asie du Sud-est. Ces enjeux impliquent des ressources communes et des projets collaboratifs concrets : plateformes d'apprentissages, réunions régionales régulières, supports collectifs de communication.

2.2 Les problématiques de la traduction

Objectifs

- Echanger sur les problématiques inhérentes à la discipline ;
- Mettre en relief les difficultés de la professionnalisation des traducteurs et interprètes ;

- Faire le bilan de la mise en place de centre de traduction intégré aux universités.

Intervenants

- M. Sorn Sok Lim, enseignant au département d'études francophones de l'Université Royale de Phnom Penh (URPP) et coordinateur de la cellule de traduction :

- Mme May Aug, enseignante à l'Institut Français de Yangon (Myanmar)

- M. Danny Susanto, enseignant à l'Université d'Indonésie, Jakarta (Indonésie)

- M. Agoes Soewanto, chef du département de français de l'Université Brawijaya (Indonésie),

Déroulement

Grâce à de riches interventions, cette séance a permis d'échanger sur les problématiques inhérentes à la discipline elle-même : appréhension des techniques de traduction/interprétariat, traduction de documents administratifs et de textes littéraires, logiciels de traduction, etc. Les présentations sur les problématiques de la traduction ont mis en lumière la nécessité de services professionnels de traduction pilotés par les départements de français ou les centres de langues, notamment pour concurrencer les entreprises privées qui proposent des services de traduction approximatifs. Une structure professionnelle labellisée intégrée à un établissement de langue française pourrait rassembler des traducteurs et interprètes certifiés. Cette proposition est une solution concrète pour palier à la situation précaire des traducteurs indépendants, débouché instable et peu rémunérateur auquel sont contraints nombres de diplômés des départements de français.

Par ailleurs, la spécialisation traduction proposée par certaines universités demeure une nécessité absolue. Des efforts pour professionnaliser ces parcours doivent être faits. En effet, la traduction de textes notamment littéraires est un accès à la richesse culturelle de la Francophonie ce qui constitue une ouverture sur le monde essentielle pour les pays qui n'ont que peu de contacts avec la communauté francophone, a insisté l'intervenante du Myanmar. C'est pourquoi il est vital de prendre exemple sur les cursus complets spécialisés qui forment des traducteurs et interprètes professionnels. Les discussions ont permis de mettre en avant les clés de la formation à l'interprétariat et à la traduction, ainsi que les étapes de la mise en place d'un centre de traduction intégré à un département universitaire de français avec l'exemple de l'Université Royale de Phnom Penh (URPP).

Résultats

Cette table ronde a permis de mettre en contact les responsables des départements de français, des doctorants et des traducteurs professionnels. Les besoins en traduction ont été recensés révélant des points communs dans la région. L'expérience des centres de traductions déjà fonctionnels au Cambodge et au Vietnam pourra servir d'exemple aux autres pays qui tendent à professionnaliser leurs cursus et souhaitent ouvrir des centres de traduction et interprétariat. Des formations régionales sur ces thématiques sont souhaitées.

2.3 Le français professionnel

Objectifs

- Présenter l'offre en français professionnel ;
- Mettre en avant les besoins des entreprises francophones implantées dans la zone ;

- Renforcer les liens entre acteurs de la promotion du français et les entreprises.

Intervenants

- M. Franck Desroches et Mme Dominique Frin, directeur et responsable pédagogique du centre de langue française de la CCIP
- M. Nguyen Van Nhan, directeur du Département de français de l'Université de Hanoi (Vietnam)
- M. Predee Phisphumvidhi, enseignant à l'Université Burapha (Thaïlande)
- Mme Lily Aretha, responsable de la formation linguistique à Total Indonésie
- M. Philippe Courrouyan, président de CLS Argos Indonésie et Président du CCE (Conseil du Commerce Extérieur) en Indonésie

Déroulement

Au cours de la séance, les responsables du centre de langue de la CCIP ont apporté un éclairage sur les formations et les certifications en français professionnel. Les différents dispositifs de formation initiale et continue proposés par la CCIP ont également été présentés. Ensuite, des cursus universitaires alliant français général et français sur objectif spécifique (FOS) ont été détaillés, avec mise en valeur des stages en entreprises qui concrétisent les enseignements et renforcent l'employabilité des étudiants. Ces présentations ont permis au public de prendre connaissance de la richesse de l'offre en FOS.

Par ailleurs, Lily Artha et Philippe Courrouyan ont témoigné des difficultés de la formation en français dans leur société. Les entreprises se retrouvent face aux mêmes problématiques : le manque de matériels pour

l'enseignement du français aux candidats d'affectation internationale, la méconnaissance des certifications en français professionnel, et l'écueil des étudiants de français dont la formation n'a aucun atout professionnel. Les entreprises insistent sur la pertinence des formations en FOS qui allient connaissance du français et savoir-faire professionnels. Une certification systématique reconnue serait un avantage supplémentaire.

Résultats

Au cours de la session, la langue française comme langue d'accès à des savoirs et à des métiers a été valorisée. De ce fait émergent des besoins en formations et en certifications. Le centre de langue de la CCIP et les universités qui tendent à professionnaliser leurs cursus proposent des réponses efficaces aux demandes des professionnels. Cette séance a permis des prises de contacts directes et des partages d'expériences qui faciliteront les échanges dans le futur. Le modèle de l'Université de Hanoï avec le développement d'un Master en communication des entreprises devrait faire des émules avec notamment une volonté de collaboration émanant de l'Université d'Indonésie (UI).

2.4 L'enseignement bilingue et francophone

Objectifs

- Faire le bilan de la mise en place des classes bilingues ;
- Détailler l'offre des formations universitaires bilingues ou francophones.

Intervenants

- M. Régis Martin, responsable de l'Antenne AUF de Hô Chi Minh-ville (Vietnam)
- M. Pham Quy Trong, responsable des R.I. et de la formation universitaire bilingue

en médecine de l'Université des Sciences médicales de Hô Chi Minh-Ville (Vietnam)

- M. Nguyen Quoc Chien, responsable des masters francophones de l'Ecole Supérieure de Commerce extérieur de Hanoï (Vietnam)

- Mme Pheap Sokny, enseignante et représentante de l'APFC (Cambodge)

- Mme Vongsampanh Khamsoy, directrice adjointe du lycée de Vientiane (Laos)

Déroulement

La mise en place de classes bilingues au Cambodge et au Laos ont fait l'objet de deux présentations. Les objectifs poursuivis étaient : apporter aux élèves concernés un enseignement du et en français de qualité, leur permettre d'acquérir des connaissances et des méthodes utiles pour la poursuite de leurs études, faciliter leur future insertion professionnelle. Les objectifs ont été atteints puisqu'en 10 ans les classes bilingues sont devenues des filières d'excellence avec 100% de réussite au baccalauréat ou examen équivalent, et 70% de réussite au test d'entrée à l'université car les classes bilingues sont un tremplin vers la poursuite des études en français. Par ailleurs, la mise en place en 2011 du Label France Education, attribué aux établissements scolaires qui développent des sections bilingues francophones et contribuent ainsi, au rayonnement de l'éducation et de la langue française, participe au développement du réseau.

De plus, se développent des licences ou masters bilingues ou francophones qui offrent aux étudiants la possibilité d'accès en Asie du Sud-est à des formations de qualité, décernant des doubles diplômes ou des diplômes étrangers. L'AUF apporte de l'aide au développement de ces formations en promouvant un réseau

d'universités membres et en offrant des bourses locales permettant aux candidats de venir suivre ces cursus. Les exemples de l'Université en Sciences médicales de Hô Chi Minh-ville et de l'école supérieure de commerce extérieur de Hanoï attirent les étudiants grâce à leur taux de réussite et leur taux d'employabilité à la sortie. Ces présentations ont suscité le vif intérêt d'autres universitaires qui ont posé des questions sur la mise en place de ces cursus et sur les modalités de soutien de l'AUF.

Résultats

Afin de développer le français dans les systèmes éducatifs locaux, des recommandations ont été faites pour favoriser la mise en place de sections bilingues dans des lycées publics ou privés de la région. L'attrait de la labellisation France Education devrait encourager les initiatives. Par ailleurs, de nouvelles universités devraient suivre l'exemple des universités représentées en devenant membres de l'AUF et en montant des cursus bilingues francophones afin de faciliter la mobilité des jeunes francophones de la zone. Une mission d'expertise des représentants de l'AUF est programmée en Indonésie pour 2013.

2.5 Le rôle des universités dans l'enseignement scolaire

Objectifs

- faire l'état des lieux des initiatives et projets de soutien à l'enseignement scolaire ;
- harmoniser les stratégies de communication pour la promotion du français dans les lycées.

Intervenants

- M. Vo Van Chuong, Directeur du Département de français de l'Université de Can Tho (Vietnam)

- Mme Zarah Tan, Coordinatrice de la section française de l'UPI (Philippines),

- M. Sulandri Nuryadin, enseignant à l'UNJ (Indonésie)

- Mme Diah Vitri Widayanti, enseignante à l'UNNES (Indonésie)

Déroulement

Le rôle des universités dans l'enseignement secondaire a été traité au travers des présentations de départements de français soutenant les écoles et les lycées par des campagnes de promotion du français et par des plans de formation. Les différents pays de la zone partagent les mêmes préoccupations : baisse de motivation notamment face à l'avancée d'autres langues étrangères comme le japonais ou le chinois, manque de formation continue pour les jeunes enseignants recrutés par les écoles et lycées, éloignement géographique et dispersion des établissements scolaires. Les universités, avec le soutien des autorités locales et des services de coopération des Ambassades de France, qui donnent de la légitimité à leurs actions, choisissent donc de présenter le français comme une langue complémentaire et non concurrente. C'est en s'appuyant sur les atouts du français comme langue internationale de culture (cinéma, gastronomie, mode) et sur l'accès à des compétences professionnelles (accès aux études et aux métiers) que les universités promeuvent le français, notamment dans les lycées.

Par ailleurs, les départements universitaires de français choisissent non seulement de diriger les stages des étudiants dans les écoles et lycées, mais aussi d'orienter leur sujet de recherches vers des problématiques utiles pour l'enseignement scolaire. Enfin, les universitaires proposent d'instaurer une relation réciproque en mettant en place des

concertations pédagogiques qui valorisent les enseignants du primaire et secondaire, détenteurs de savoir-faire particuliers : gestion de grands groupes, pédagogie ludique, etc.

Résultats

Des échanges de programmes de formation continue à destination des enseignants du secondaire ont été consentis. De même, les plateformes d'apprentissage à distance qui pallient les contraintes géographiques des différents pays vont être ouvertes à l'échelle de l'ASEAN notamment l'espace de français du site SEAMOLEC qui présente des contenus de préparations aux DELF et probablement par la suite le site LFPT (le français pour tous).

2.6 La formation des enseignants

Objectifs

- renforcer les systèmes de formation initiale et continue des enseignants de la région ;
- amorcer des collaborations bilatérales et multilatérales pour l'enrichissement des plans de formations ;
- trouver des solutions pour valoriser les postes d'enseignants de français.

Intervenants

- Mme Anh Huong Dao, chargée de mission à l'ambassade (Vietnam)
- M. Liew Nyok Lin, formateur à IGM KBA, Kuala Lumpur (Malaisie)
- Mme Fabienne Ricordel, Chargée du Pôle Expertise, Ingénierie et Développement au CLA
- Mme Nithipan Yagi, enseignante de français et secrétaire du Centre du Développement

de l'Enseignement du Français de la Région du Nord de la Thaïlande

- M. Nicolas Moreau, directeur national des cours de l'Institut français d'Indonésie

Déroulement

La formation des enseignants a été abordée sous tous ces aspects : formation initiale, formation continue et formation-recherche. Les différents intervenants ont convenu qu'une des clés de la diffusion du français en Asie du Sud-est était la formation de cohortes de jeunes professeurs de qualité. A cet effet, chaque pays devrait prendre part à la mise en réseau des expériences, des programmes et des initiatives locales pour créer des curricula de formation efficaces et efficaces. En s'appuyant sur les partenaires francophones, tel l'OIF, et en favorisant les actions soutenues par les ministères nationaux concernés, la qualité et la complémentarité des formations devraient accroître.

Le programme franco-malais de l'IPGM KBA a particulièrement intéressé le public par son articulation entre les modules suivis en Malaisie, complétés par une formation au CLA de Besançon. Ce parcours de 6 années d'études permet l'obtention d'une licence de Sciences du langage parcours FLE délivré par l'Université de Franche-Comté et l'IPGMKBA de Malaisie. Cette expérience est la réussite d'une collaboration entre une institution française et un gouvernement local appuyé par les services de coopération de l'Ambassade de France.

Résultats

Les perspectives ont été fixées pour former des enseignants en nombre et de qualité. Il convient avant tout de valoriser l'enseignement et d'assurer l'emploi des

jeunes professeurs. La création de nouveaux cursus universitaires offrant une formation initiale complète est un objectif à tenir. Par ailleurs, les institutions francophones offrent leur expertise pour aider les pays moins pourvus de ressources adéquates à mettre en place des programmes de formation.

Conclusion

Perspectives

Des exemples concrets de coopération dans la zone ont été exposés au cours des conclusions de ces Assises. Deux projets ont été présentés par Mme Sophie Cécilia, ACFP Cambodge, et M. Srorn Sok Lim de l'URPP: une plateforme de ressources en ligne pour mutualiser les connaissances et les techniques d'enseignement, et le concours « Destination Francophonie », initiative dédiée aux jeunes francophones de la région. Ces deux projets sont l'exemple type d'actions concrètes à mettre en oeuvre à l'échelle de l'ASEAN.

D'autres idées de projets partagés ont été mises en avant afin d'enrichir l'offre de français en tant que langue d'accès à des métiers : partage d'expertise entre l'Indonésie et le Myanmar pour le français du tourisme et formation sous-régionale pour le développement du français médical à l'initiative de la Thaïlande.

Les 1ères Assises du français en Asie du Sud-est ont renouvelé la perception de l'ASEAN et stimulé les réseaux.

Il s'agit dès lors de faire le lien entre les différents besoins des pays de l'ASEAN avec pour but d'attiser la volonté des autorités éducatives et le désir du public vers le français. En s'appuyant sur les acteurs de la Francophonie comme l'OIF et l'AUF et en travaillant de concert avec les entreprises qui ont besoin du français, les réseaux de coopération pourront développer les actions qui permettent de :

- asseoir la place du français dans les systèmes éducatifs locaux ;
- promouvoir le français comme un continuum éducatif ;
- valoriser le rôle des enseignants ;
- développer les certifications ;
- proposer une offre complète en français professionnel ;
- promouvoir le français comme une langue d'ouverture internationale.

La culture éducative dans les habitudes d'enseignement/apprentissage des participants en milieu thaïlandais

Parkpoom Jaime-Aree*

Les interactions didactiques ne dépend pas seulement de leur compétence langagière de la langue cible, mais aussi de ce que l'on appelle leur *culture éducative*. C'est ainsi que nous voudrions aborder cette question. Plus précisément, la question de la *culture éducative* des apprenants attire de plus en plus l'attention des chercheurs dans la mesure où elle représente un ingrédient non négligeable dans l'analyse des interactions didactiques : comment la culture éducative fonctionne-t-elle dans une classe de langue, dans différentes cultures ? La culture éducative intervient en effet dans toutes les circonstances pédagogiques telles que l'attribution des tours de parole, la relation interpersonnelle, les formes d'adresse ou la formulation des actes de langage. C'est dans ces aspects que nous pouvons mesurer aussi le rôle de la culture éducative dans les habitudes d'enseignement/apprentissage des participants thaïlandais. On abordera dans un premier temps la notion de *culture éducative*. En effet, on mettra l'accent sur une définition de la culture éducative et sur ses influences dans le contexte éducatif thaïlandais

La culture éducative dans l'enseignement/apprentissage du français en Thaïlande

Il est admis que les différences culturelles des individus en co-présence influencent leur rapport interpersonnel et jouent un grand rôle

dans l'interprétation et l'intercompréhension en contexte interculturel. On s'intéressera dans cette partie à la notion de *culture éducative* dans l'enseignement/apprentissage du français en Thaïlande. Cette partie a pour objectif de définir cette *culture éducative*. Puis, nous mettrons l'accent sur la culture éducative en contexte thaïlandais : les habitudes d'enseignement et d'apprentissage des participants.

1.1 Pour une définition de la « culture éducative »

La notion de *culture éducative* est essentiellement liée à une situation de l'enseignement/apprentissage des langues. Le facteur linguistique de la langue cible a été l'objet de nombreux travaux ayant donné lieu à des progrès dans la didactique. S. Moirand (1990) remarque sur ce point que plusieurs chercheurs semblaient ignorer la dimension socioculturelle de la langue enseignée : on souligne que le langage est un outil de communication sans prendre pour autant en considération la fonction essentielle de cet outil qui est d'assurer la *compréhension mutuelle*. Ainsi, apprendre la langue, ce n'est pas seulement apprendre sa grammaire et son vocabulaire pour communiquer avec les autres en L2, mais aussi apprendre sa culture.

Cette idée inspire alors les travaux des ethnologues et des sociolinguistes.

* Professeur Assistant, Dr., section de français, l'Université Burapha.

Par exemple, J.-J. Gumperz indique que « communiquer est un processus social complexe, qui implique bien d'autres éléments qu'un émetteur et un récepteur ». (J.-J. Gumperz 1964, p. 183). Cela implique qu'un échec de communication interactionnelle met en évidence la complexité de plusieurs éléments cachés dans des échanges entre deux personnes en co-présence. Pour E.-T. Hall, la communication concerne « les moyens par lesquels on transmet un sens à ce que font des êtres humains ». (E.-T. Hall 1959, p. 38). C'est ainsi que dans ces perspectives la notion de *communication* est très proche de celle de *culture*. Nous ne pouvons pas aborder la question de *culture* sans nous référer à une situation de communication.

La relation étroite entre *communication* et *culture* met en valeur le terme « situation/contexte » dans l'enseignement/apprentissage des langues. Sur ce point, J.-C. Béacco et ses collègues précisent dans l'introduction de l'ouvrage intitulé *Les cultures éducatives et linguistiques dans l'enseignement des langues* que pour mieux comprendre la *culture éducative*, il faut tout d'abord s'intéresser à ce qu'on appelle « situation de communication » :

« Il en est ainsi de la notion de *situation* qui, à partir des années 1970, met l'accent sur un découpage du monde que peut opérer un sujet en termes de « situation de communication » dont le fonctionnement social et discursif est largement prévisible ». (J.-C. Béacco et al. 2005, p. 5).

Ce que veulent dire les auteurs de cet ouvrage, c'est que l'enseignement/apprentissage des langues est étroitement lié à des situations de communication. En effet, une situation de communication peut permettre au sujet parlant de mieux prévoir ce que dit son interlocuteur. Elle permet également à l'action pédagogique de

l'enseignant de s'appuyer sur le situationnel destiné à faire comprendre à l'apprenant le fonctionnement social et discursif de la L2 :

« la reconnaissance du script ou du scénario permet au sujet social de s'orienter et de donner des réponses appropriées à la situation de départ ». (J.-C. Béacco et al. *Ibid*).

Autrement dit, sans prendre en considération l'importance d'une situation de communication, le sujet parlant ou l'apprenant en langue étrangère risque de mal interpréter et notamment d'employer improprement la langue apprise. Par exemple, dans une classe de langue, le déroulement de la classe et des pratiques pédagogiques sont fortement conditionnés par les rituels et les routines didactiques, qui sont en permanence avec la culture et/ou la situation dans laquelle elles se trouvent.

Ainsi, cette notion de *situation* joue un rôle important dans la communication interactionnelle. « Important » parce que d'une part le sens des mots varie selon le contexte, qui permet une bonne interprétation et que d'autre part cette notion de *contexte* est dès lors omniprésente dans la transmission des savoirs : pour transmettre à l'apprenant un savoir, l'enseignant doit faire appel à ce qu'on appelle l'« ethnographie de la communication » des participants : des facteurs nationaux, linguistiques, paralinguistiques, socioculturels, ethniques et éducatifs. Il faut donc apprendre à décrire et à dégager les contextes pour mieux comprendre le fonctionnement social de la langue, pour pouvoir communiquer avec les autres en L2 et surtout pour utiliser proprement la langue cible.

La notion de *culture éducative* régit le déroulement de la classe, c'est-à-dire qu'on

trouve les activités pédagogiques et les traditions d'apprentissage qui forment comme « un ensemble de contraintes qui conditionnent en partie enseignant et apprenants ». (J.-C. Béacco et al. *ibid*, pp. 6-7). La culture éducative des participants dans une classe de langue rend par ailleurs la transmission des savoirs difficile. Cela peut s'expliquer par le fait que cette transmission se produit souvent sous la forme d'exercices que certains élèves n'arrivent pas à comprendre, voire à réaliser. Chacun a en effet son style d'apprentissage qui varie en fonction de ses habitudes d'apprentissage et notamment de ses origines diverses. Ceci montre que la compétence à exécuter des tâches pédagogiques proposées par l'enseignant varie et est essentiellement conditionnée par sa culture éducative.

La culture éducative se manifeste également dans les habitudes d'enseignement de l'enseignant. Si on regarde attentivement les pratiques de transmission des savoirs, on constate qu'en général elles sont influencées par des modèles que l'enseignant a rencontrés au cours de sa scolarité : « c'est sans doute l'intérêt heuristique du « répertoire didactique » entendu comme une manière d'accomplir son être-professeur inscrit dans une culture éducative donnée ». (J.-C. Béacco et al. *Ibid*, p.7). Nous pouvons y ajouter que le répertoire didactique de l'enseignant se modifie au cours de son enseignement : lorsque le professeur rencontre un problème imprévu, son répertoire didactique doit s'adapter à cette situation didactique, c'est ce que F. Cicurel appelle la *flexibilité communicative*¹.

Pour M. Byram (1997), l'enseignement/apprentissage des langues se réfère aussi à la culture éducative des participants :

« there is a growing concern with foreign language teaching (FLT) with the ways in which language learning is related to cultural learning ». (M. Byram 1997, pp. 53-54).

Le « focus » sur la relation étroite entre l'enseignement des langues et la culture éducative des participants montre ce que l'auteur appelle « cultural awareness ». Si, par exemple, l'enseignant ignore les habitudes d'apprentissage de l'apprenant, un échec de son enseignement peut se produire. Car la connaissance des habitudes des élèves d'origines différentes, dans la solution de leurs problèmes, peut permettre au professeur de mieux comprendre leur culture éducative. « Cultural awareness » (terme proposé par M. Byram 1997) est donc un élément essentiel des pratiques discursives de l'enseignant visant à éviter un problème de malentendu et d'incompréhension lié à la culture éducative des apprenants.

Pour conclure, la culture éducative occupe une place très importante dans l'enseignement/apprentissage des langues car les habitudes d'enseignement/apprentissage des participants se manifestent à travers leur culture éducative. Elle gère donc toutes les pratiques de transmission des savoirs : le rapport entre professeur et étudiant, le contrat didactique, l'attribution des tours de parole, les modèles de référence d'enseignement et les formes d'activités pédagogiques imposées.

« La culture éducative en contexte thaïlandais

Dans cette partie, nous tenterons d'aborder les influences culturelles de la culture éducative dans le système éducatif

¹ Terme utilisé par F. Cicurel dans « le français dans le monde », n° 183, Interaction et communication.

thaïlandais. Plus précisément, on va essayer d'expliquer comment l'enseignement/apprentissage est conditionné par la culture éducative du pays. Deux facteurs principaux se dégagent : la classe comme lieu sacré et la place de l'enseignant : deuxième parent des élèves.

1) *La classe est un lieu sacré*

La classe représente pour les Thaïlandais un objet bien plus qu'un lieu d'observation des pratiques pédagogiques. Il faut tout d'abord parler brièvement de l'histoire de l'enseignement/apprentissage en Thaïlande. En effet, elle est longuement liée à la religion bouddhiste. Le temple bouddhiste est considéré comme le premier lieu de transmission des savoirs. Il faut savoir que la Thaïlande est l'un des plus grands pays bouddhistes au monde : 95% des Thaïlandais sont bouddhistes, ce qui fait que le bouddhisme est bien évidemment la religion majeure du pays. C'est ainsi que depuis très longtemps le temple est comme le centre de la société où toutes les activités sont organisées, y compris l'enseignement/apprentissage. Les Thaïlandais envoient leurs enfants dans le temple pour qu'ils apprennent à lire et à écrire. Il est intéressant de savoir que selon les principes du Bouddhisme, seuls les hommes peuvent s'approcher des moines bouddhistes alors que les femmes sont interdites de les toucher. Pour les Thaïlandais, les moines, sacrés et respectés, sont considérés comme des sages : ils apprennent le bali et le sanskrit afin de lire les livres sacrés. Alors,

leur rôle ne se limite pas à prier, à propager les principes bouddhistes et à prêcher, mais aussi à enseigner les habitants-hommes de la communauté.

C'est ainsi que les moines bouddhistes ne jouent pas seulement un rôle d'enseignant, mais un enseignant sacré. « Sacré » parce que ces moines se sont engagés par des vœux : il faut suivre strictement la règle d'un ordre religieux¹ et surtout prodiguer les principes du Bouddhisme. Cette dernière mission engagée des moines bouddhistes – *prodiguer les principes bouddhistes* – révèle leur rôle second, qui est celui d'enseignant.

Puisque la transmission des savoirs est, dès l'origine, effectuée par les *moines-enseignants* dans le lieu sacré du temple, la culture éducative est très stricte pour les élèves thaïlandais. Par exemple, une salle dans laquelle les pratiques pédagogiques sont transmises s'appelle le « sala »². Ce n'est pas un enclos dans lequel sont disposés quelques meubles, tables, chaises et tableau noir. Le « sala » est en revanche un lieu sacré essentiellement consacré aux activités religieuses. Cependant, ce « sala » peut être adapté à l'enseignement/apprentissage des garçons du village. C'est pour cette raison que le déroulement de la classe et la transmission des savoirs sont conditionnés par les règles de la religion bouddhiste qui imposent leurs propres rituels et routines. Par exemple, les filles n'ont pas le droit d'aller dans le « sala-classe ». En outre, avant et après la classe, les élèves doivent faire le

¹ Les moines bouddhistes doivent strictement suivre les 221 règles de l'ordre religieux. En réalité, ces 221 règles sont les interdictions permettant aux moines de rester dans l'ordre et notamment un jour d'arriver à l'illumination et au nirvana.

² Le « sala » est en thaïlandais un pavillon où toutes les activités religieuses se produisent. Dans le « sala », il y a une statue de Bouddha que tout le monde doit respecter.

« wai »¹ à une statue de Bouddha et au moine-enseignant. La prise de parole des élèves ne se fait strictement que par une sollicitation du moine-enseignant et ces élèves doivent s'asseoir par terre. Ces exemples des rituels et des routines conditionnés par les règles du Bouddhisme renvoient au fait que le « sala-classe » n'est pas considéré comme un lieu ordinaire où les apprenants ont le droit de s'exprimer librement. Bien au contraire, c'est un lieu sacré : ces étudiants s'y réunissent pour apprendre des savoirs, mais « apprendre » veut dire dans ce contexte éducatif thaïlandais, apprendre à *écouter* le moine-enseignant. En effet, les quatre habilités de base – *écouter, parler, lire et écrire* – sont enseignées, et les élèves les apprennent *en écoutant* leur moine-enseignant. C'est une habitude d'enseignement/apprentissage des participants dans le lieu sacré « sala-classe ». Cela montre qu'un bon élève est celui qui ne s'exprime pas et qui ne s'oppose pas aux pratiques didactiques imposées par leur moine-enseignant. Autrement dit, les apprenants apprennent les savoirs en silence². Pour les Thaïlandais, on n'arrive à bien se concentrer que lorsqu'on se trouve dans une ambiance pédagogique dite *silencieuse* : le silence permet, selon les Thaïlandais bouddhistes, d'élaborer des idées, une bonne compréhension des choses et donc d'acquérir la sagesse. Alors, pour respecter le lieu sacré, les activités didactiques destinées à l'oral des apprenants ne sont guère valorisées, il vaut mieux que les élèves se modèrent et écoutent le professeur.

Retracer l'histoire nous a permis de décrire les traditions de l'enseignement/apprentissage des participants thaïlandais. À vrai dire, les habitudes d'apprentissage des élèves – *l'attitude réservée* – se réfèrent essentiellement à leur culture éducative influencée par les règles religieuses. Même si aujourd'hui la transmission des savoirs est largement organisée dans des écoles modernes – publiques et privées – et proposée par l'enseignant-civil, quelques traces historiques dans les habitudes d'apprentissage des apprenants existent encore.

2) L'enseignant est comme deuxième parent des élèves : un blocage pour la construction de leur discours en classe

La culture éducative est aussi impliquée dans les rôles de l'enseignant. Avant d'aller dans les détails, il est utile de comprendre ce que signifie *l'enseignant-Kru* en contexte thaïlandais. Une définition du terme « Kru » proposée par la Commission thaïlandaise de la Culture nationale le confirme :

« « Kru » signifie celui qui éduque, qui prodigue des savoirs, qui crée des connaissances et qui développe les ressources humaines pour la prospérité de la société et du pays ». (traduit de thaïlandais, source : La Commission thaïlandaise de la Culture nationale).

¹ Le « wai » est sans doute une salutation à la thaïlandaise. Ce geste de salutation a un sens connotatif dans la société thaïlandaise : lorsqu'on fait le « wai » à quelqu'un, cela veut dire d'une part qu'on le salue et d'autre part qu'on le respecte. Celui qui fait le « wai » à quelqu'un, c'est celui qui est, dans le dernier sens, inférieur. C'est ainsi qu'en Thaïlande, le « wai » ne se fait pas à n'importe qui et n'importe quand : lors d'une rencontre entre amis, ils ne se font pas le « wai » car la relation interpersonnelle s'établit d'une manière plutôt amicale, voire égale.

² L'attitude « réservée » des élèves thaïlandais constitue l'une des caractéristiques particulières dans l'enseignement/apprentissage des langues étrangères du pays. À noter qu'« apprendre dans une ambiance muette » se produit souvent dans les pays de l'Extrême d'Asie comme la Chine, la Corée du Sud, le Japon et la Thaïlande. Sur ce point, E. Suzuki (2005) partage cette idée en indiquant que la plupart des apprenants japonais ne s'expriment pas dans une classe de langue. Cette habitude d'apprentissage est essentiellement liée à leur culture éducative.

Sur ce point, D.-L. Simon détaille le rôle important de l'enseignant thaïlandais :

« Les élèves ont peur de poser une question en général ; ce n'est pas seulement dans la classe de français. C'est parce qu'il y a longtemps dans le passé, le professeur était un peu comme les parents ; il fallait que les élèves le respectent (...) ». (D.-L. Simon 1988, p. 118).

La société thaïlandaise accorde en effet de l'importance au métier « enseignant ». Car l'enseignant n'est pas seulement celui qui prodigue aux apprenants des savoirs, mais aussi celui qui leur apprend les bonnes manières. C'est pour cela que les Thaïlandais

considèrent l'enseignant comme *deuxième parent des élèves*. Cette importance se manifeste par le terme d'adresse uniquement réservé au métier « enseignant ». Le voici :

- « *Kru* »

Compte tenu des fonctions de « Kru » qui dépassent largement une triple fonction professorale, on n'arrive pas à trouver l'équivalent exact pouvant le traduire littéralement en français. En thaïlandais, ce terme peut être :

- *un nom*

Ce « Kru » enseigne l'histoire et la géographie.

- un pronom personnel de la première personne du singulier, sans distinction du genre, en fonction de sujet et utilisé uniquement en milieu institutionnel

« *Kru* » pense que l'examen final ne sera pas très difficile.

=
(je)

- un pronom personnel de la deuxième personne du singulier, sans distinction du genre, en fonction de sujet

« *Kru* » *krab/ka*¹, « *Kru* » pense que je vais réussir l'examen final ?

=
(vous)

- un pronom personnel de la troisième personne du singulier, sans distinction du genre, en fonction de sujet

Moi, je pense que « *Kru* » + (le mon de cette personne) est très aimable.

=
(Monsieur (il)/ Madame (elle) + le nom de cette personne)

¹ En thaïlandais, lorsqu'on s'adresse aux seniors ou aux supérieurs, pour être poli, on termine toujours la phrase en ajoutant des terminaisons « *krab* » pour les hommes et « *ka* » pour les femmes. C'est donc une formulation de politesse.

Même si les professeurs des universités ont essayé de définir le terme « Kru » comme *un maître qui n'enseigne qu'au niveaux élémentaires et primaires*, certains d'entre eux préfèrent qu'on les appelle « Kru » comme terme d'adresse. Cela peut s'expliquer par le fait qu'être « Kru », ce n'est pas un métier facile à exercer parce que « Kru » doit se consacrer pleinement à son enseignement et notamment à l'acquisition des bonnes manières des élèves. C'est en fonction de cette seconde mission que les Thaïlandais apprécient et respectent profondément « Kru » : lorsque les parents amènent leurs enfants à l'école, ils leur apprennent très souvent à mémoriser par cœur cette phrase : « Sois sage, tu **écoutes** ton « Kru » ».

Cette expression permet de se rendre compte du statut social, de l'autorité et du rôle important de « Kru » dans la société thaïlandaise. En effet, les parents thaïlandais confient à « Kru » leurs enfants. La tâche de « Kru » est à la fois lourde et difficile : il prend toute la responsabilité de l'éducation, l'évolution morale et le comportement de ses élèves. C'est avec cette tâche que « Kru » ne peut pas se permettre de se comporter n'importe quoi dans sa vie professionnelle et privée. Pour les Thaïlandais, « Kru » doit être un modèle parfait pour les élèves.

L'importance des rôles de « Kru » est d'ailleurs confirmée par les deux cérémonies essentiellement liées aux traditions éducatives du pays :

- « *วันครู (Wan Kru)*, littéralement la *fête des enseignants* »

Devant l'importante responsabilité des professeurs, le Gouvernement thaïlandais a décidé d'organiser la cérémonie de « Wan Kru » le 16 janvier 1957. Désormais, chaque année le 16 janvier est officiellement « Wan Kru », ayant pour objectif de commémorer les bienfaits, les reconnaissances et les mérites de « Kru ». Au siège principal du

Gouvernement thaïlandais à Bangkok, Monsieur le Premier Ministre décerne, le 16 janvier, aux « Kru sélectionnés » pour leur compétence professionnelle, un certain nombre de récompenses.

- « *วันไหว้ครู (Wan wai Kru)* »

« Wan wai Kru » a lieu tous les ans dans des établissements scolaires pendant la dernière semaine du mois de juin. Cette cérémonie a le même but que la première, mais la seule différence réside dans le fait que « Wan wai Kru » est traditionnellement organisé par l'institution et les élèves. Cette cérémonie montre la solidarité étudiante en ce sens où toutes les classes et tous les niveaux scolaires d'une école se réunissent, la veille de la cérémonie, pour préparer et décorer des plateaux de fleurs dédiés à leurs « Kru ». Le lendemain matin les étudiants, tous présents dans la cour de l'école, lisent à haute voix l'éloge de « Kru ». Puis, ils s'approchent des « Kru », se prosternent à terre (avec les mains jointes pour saluer) et s'agenouillent pour leur offrir ces plateaux de fleurs. Cette attitude souligne le respect, l'hommage et la gratitude profonde envers « Kru ».

Parler de l'importance de « Kru » en montrant son statut social, son autorité et son rôle de deuxième parent des élèves n'est pas inutile parce que cela permet de trouver la relation étroite entre l'attitude de respect et de gratitude et la culture éducative de l'enseignement/apprentissage des participants thaïlandais. En effet, cette attitude se traduit manifestement par l'attitude « réservée » des apprenants en classe de langue.

D. Gonin le confirme en décrivant l'ambiance de la classe en Thaïlande :

« Les attitudes des élèves face aux professeurs sont empreintes d'un respect qui confine à la vénération. Les classes sont silencieuses ; aucun problème de discipline sérieux ne s'y pose (...) ». (D. Gonin 1976, p. 167).

On voit que la culture éducative des élèves thaïlandais reflète bien leurs habitudes d'apprentissage, c'est-à-dire que le respect se transforme souvent en attitude « réservée ». En contexte éducatif thaïlandais, ce n'est pas l'enseignant qui reste à l'écoute auprès des élèves, ce sont, en revanche, ces derniers qui écoutent et suivent leur professeur. Nous pouvons dire que l'attitude « réservée » rend dans certains cas les apprenants thaïlandais passifs sans initiative. Parfois, le respect envers l'enseignant se traduit par la peur de s'exprimer dans la classe.

Les traditions éducatives en contexte thaïlandais permettent de constater à quel point les rôles importants et le statut social de l'enseignant conditionnent les interactions didactiques en classe. Le respect et la gratitude envers l'enseignant se traduisent parfois par la peur et l'attitude « réservée » des apprenants, attitude qui peut empêcher une véritable construction du discours. La description de la culture éducative des participants thaïlandais contribuera à l'étude du répertoire didactique de l'enseignant et notamment à la construction du discours des étudiants en difficulté, sujets que nous aborderons dans la partie qui suit.

Les habitudes d'apprentissage des apprenants et les cultures éducatives thaïlandaises

Les cultures éducatives ne sont pas seulement impliquées dans le répertoire didactique de l'enseignant, mais aussi dans les habitudes d'apprentissage des apprenants. Dans cette partie, l'accent sera mis sur les habitudes d'apprentissage des élèves thaïlandais à travers notre observation des classes de français en Thaïlande. Plus précisément, nous aborderons l'attitude « réservée » de ces apprenants que nous avons croisée de passage à plusieurs reprises. L'importance accordée à l'écrit liée au

concours d'entrée à l'université sera d'ailleurs analysée dans la dernière partie.

1) L'attitude « réservée » des apprenants thaïlandaises observées comme blocage de la construction de leurs paroles

Malgré les techniques d'enseignement adaptées qui favorisent plus ou moins la construction du discours des élèves, l'attitude « réservée » de ces apprenants constitue sans doute l'une des composantes principales de leurs cultures éducatives. Cela renvoie aux difficultés à s'exprimer en L1 ou en L2 chez eux, difficultés qui sont essentiellement dues aux facteurs linguistiques qu'on a déjà abordés dans les chapitres précédents, et notamment aux facteurs socioculturels des apprenants.

Les classes de français que nous avons observées en Thaïlande sont selon E. Suzuki (2005) des situations d'apprentissage *monoculturelles* puisque l'ensemble d'étudiantes ou le quasi-ensemble de ces étudiantes sont considérées comme « in-group members », c'est-à-dire issues de la même culture et de la même langue, ce qui implique que les apprenantes thaïlandaises partagent cette attitude « réservée ». Les difficultés à faire parler ces élèves se traduisent manifestement dans le déroulement de la classe et les pratiques discursives en contexte éducatif thaïlandais. D'une manière générale, c'est souvent l'enseignant qui gère la classe, qui sollicite les apprenants, qui leur donne la parole et qui prend la décision. Cette ambiance « directive » rend sans doute une classe de langue moins dynamique et parfois tendue. Ceci accentue l'attitude « réservée » des élèves dans la mesure où ces derniers n'osent pas exprimer leur opinion de peur de commettre une erreur grammaticale, où la confiance mutuelle entre professeur et

apprenants ne s'établit pas et où le travail en coopération passe mal.

Même si, l'enseignante thaïlandaise de français a recours à des stratégies d'enseignement visant à faire participer les élèves à la classe et même si l'ambiance se construit d'une manière plutôt détendue, les étudiantes restent très souvent silencieuses. Cela peut s'expliquer par le fait qu'elles n'ont pas l'habitude de s'exprimer dans la classe.

En effet, ces élèves thaïlandaises ne parlent pas en classe parce qu'elles n'en ont pas l'habitude : le schéma classique du déroulement de la classe en contexte éducatif thaïlandais : c'est l'enseignant qui gère son cours, qui impose ses stratégies didactiques et qui contrôle l'attribution des tours de parole. Les cultures éducatives influencent les habitudes d'apprentissage des élèves. En plus, cela renvoie au rôle de deuxième parent des élèves qu'occupe l'enseignant thaïlandais. C'est parce que les cultures éducatives thaïlandaises que nous avons analysées dans la partie précédente n'apprennent pas aux apprenants à exprimer leur opinion : un bon élève, c'est celui qui écoute son maître et la moindre attitude opposante envers l'enseignant est considérée comme infaisable et inacceptable.

On constate qu'une règle imposée par l'enseignante thaïlandaise – *interdiction de parler le thaïlandais en classe* – handicape et stresse les apprenantes qui ne savent pas quoi faire. L'ambiance tendue et la peur qu'elles éprouvent les empêchent systématiquement d'oser exprimer leur opinion. Alors, la seule chose qu'elles peuvent faire, c'est de rester silencieuses. C'est là qu'on s'aperçoit que la place de ces apprenantes en difficulté n'est pas dans la classe, mais dans le silence qui les pousse à se distancier de la présence de l'enseignante. Nous remarquons

également que dans cette classe de français où se présente l'attitude « réservée », une sollicitation professorale peut devenir indésirable et parfois gênante pour les élèves, ce qui ne permet guère la participation active. Il est intéressant de remarquer que la peur et le stress qu'éprouvent les élèves en difficulté ne sont pas seulement liés à leur culture éducative, mais aussi à leur difficulté langagière de la langue apprise : la plupart des apprenantes thaïlandaises observées n'expriment pas leur opinion parce qu'elles ne veulent pas commettre une erreur grammaticale dans la classe ou devant le public qui juge leur production orale en L2.

Bilan

Les cultures éducatives prennent effet sur l'enseignement/apprentissage des participants thaïlandais. En effet, la tendance générale des apprenants thaïlandais de privilégier le silence est considérée comme une attitude *passive* dans les classes de français observées. Cette attitude passive des apprenants thaïlandais renvoyant sans doute à la culture collectiviste du pays se traduit manifestement par la faible participation et le manque d'initiative de la part des apprenants. Il faut cependant savoir qu'il ne s'agit pas d'une *passivité*, mais d'une attitude *légitime* vécue et partagée par l'ensemble des étudiants dans la société thaïlandaise. À vrai dire, cette attitude *réservée* relève des habitudes d'enseignement/apprentissage des participants thaïlandais qui sont fortement conditionnées par les rituels et les valeurs socioculturelles : le respect et la reconnaissance profondes envers l'enseignant, l'esprit collectif et l'importance accordée à l'écrit essentiellement liée au concours d'entrée à l'université. Ces rituels socio-scolaires que partage l'ensemble des apprenants thaïlandais ne permettent pas l'initiative, l'expression orale et l'aspect interactif de la part de ces élèves. Par

conséquent, l'oral n'est guère valorisé dans une classe de français en milieu thaïlandais. L'enseignant thaïlandais de français ne peut pas, quant à lui, échapper à cette influence socio-scolaire : ses répertoires didactiques, reconnaissables ou adaptés, ont pour but, outre de faire parler les élèves, de produire une mémorisation mécanique et de leur faire parvenir à la réussite au concours d'entrée à l'université basé depuis longtemps sur la tradition d'écrit. Cette condition socio-scolaire ne laisse pas aux étudiants thaïlandais des occasions d'exprimer oralement leur opinion et de produire des phrases en classe. Au travers de la formation préalablement acquise lors de son parcours scolaire et de l'expérience personnelle, l'enseignant personnalise son répertoire didactique pour rendre son enseignement adéquat et adapté à une telle situation pédagogique en temps réel.

La construction du discours des apprenants thaïlandais se construit donc dans une ambiance *silencieuse* qui peut s'expliquer par les faits socioculturels que la société thaïlandaise accorde une grande importance à l'écoute de l'enseignant considéré comme un deuxième parent des élèves, et aussi à une valeur du groupe auquel on appartient. C'est ainsi qu'en milieu thaïlandais le fait de prendre la parole ou de s'exprimer en dehors de la sollicitation professorale n'est pas un acte apprécié chez les Thaïlandais. Exprimer des opinions fait perdre le temps aux autres et ne montre que l'intérêt personnel sans prendre en considération l'esprit collectif. Dans ce cas, il vaut mieux écouter le professeur et ne s'exprime que par une invitation de la part de l'enseignant. Dans ce contexte, un élève qui écoute son maître n'est pas considéré comme passif, mais discipliné et bon.

Bibliographie

- Beacco, J.-C. et al. (2005), *Les cultures éducatives et linguistiques dans l'enseignement des langues*, Paris, P.U.F.
- Byram, M. (1997), « Cultural Studies and foreign language Teaching » in *Studying British Cultures*, Bassnette, S. (ed), London, Routledge.
- Cicurel, F. (1985), *Parole sur la parole ou le métalangage dans la classe de langue*, Paris, Clé International.
- Cicurel, F. (s.d.), « le français dans le monde – Interaction et communication », n° 183.
- Gonin, D. (1976), *Thaïlande*, Paris, Seuil.
- Gumperz, J.-J. (1982), *Discourse strategies : Studies in interactional sociolinguistics I*, Cambridge, C.U.P.
- Hall, E.-T. (1971), *La dimension cachée*, Paris, Seuil.
- Moirand, S. (1982), *Enseigner à communiquer en langue étrangère*, Paris, Hachette.
- Suzuki, E. (2005), “La “réserve” : une catégorie de la culture d'apprentissage japonaise” in *Les cultures éducatives et linguistiques dans l'enseignement des langues*, Beacco, J.-C. et al (eds.), Paris, P.U.F.

Le regard à distance sur la Thaïlande contemporaine : approches sémiologiques d'une identité culturelle ambiguë à travers les images réalisées par les étrangers

Sorthong Banjongswat*

Cet article aborde certains points de la thèse en sémiologie intitulée « La Thaïlande, pays de deux visages. Approches sémiologiques d'une identité culturelle ambiguë à travers le miroir des médias (presse, guides touristiques et autres discours publics) ». Il s'agit de l'étude des représentations culturelles de la Thaïlande à travers les images réalisées par les étrangers. Les images, constituées de signes qui ne s'interprètent que dans un contexte culturel donné, deviennent un champ d'interprétations et de recherche des significations au sujet de la représentation identitaire et de l'imaginaire d'une société. Notre objectif est de reconstituer « l'image à travers les images » vues par les autres. En nous tenant à l'analyse des signes, nous insistons sur les signes et les significations, les messages dénotés et connotés et les expressions symboliques que nous dégageons à travers des signes iconiques, plastiques et linguistiques. Par le regard à distance, la coexistence des éléments incongrus relevés de quelques exemples de notre corpus révèle certains aspects d'une identité ambiguë de la culture thaïlandaise.¹

Ce travail porte sur la représentation à travers le regard des autres, autrement dit l'hétéro-représentation. Nous privilégions les

images observées, reflétées et réalisées par les gens de l'extérieur, qui sont soit en dehors du cadre spatial, soit d'une autre culture. Ici, nous attribuons aux auteurs occidentaux qui ont vécu ou qui vivent encore dans le royaume, le rôle d'observateurs à même d'exprimer de différents points de vue sur la culture thaïlandaise contemporaine. Le regard à distance, de vision externe, est en l'occurrence ce que Jean-Didier Urbain appelle une « exclusion culturelle simulée »². Une technique que nous souhaitons emprunter pour explorer les phénomènes culturels qui paraissent parfois banals tant ils nous sont familiers. Dans ce cas, nous avons recours aux images réalisés par les journalistes et photographes occidentaux. À certains degrés, les images vues par les étrangers peuvent se soustraire aux aspects culturels officiels et encadrés, ainsi qu'à l'autocensure qui peut se produire le plus souvent chez les auteurs locaux.

La constitution de l'objet de recherche repose sur la question de l'ambiguïté relevée de la présence des éléments incongrus de la culture thaïlandaise. Le corpus est reparti en deux catégories : photographies et dessins. Les photos ont été sélectionnées de 8 livres (guides touristiques, beaux livres, livre de

* Doctorante en sciences du langage, Université Paris Descartes

¹ Une approche plus complète est en cours dans notre doctorat.

² URBAIN Jean-Didier, *Ethnologue, mais pas trop*, Paris : Payot, 2003, p. 28.

découverte, livre de documentation, tous réalisés par les auteurs occidentaux).¹ Compte tenu de leur disponibilité, nous avons pris quelques ouvrages, francophones a priori, dans des librairies parisiennes, des bibliothèques municipales de Paris et quelques bibliothèques spécialisées à Paris. Par ailleurs, y sont ajoutées des images des ouvrages en anglais parmi les meilleures ventes dans des librairies à Bangkok. Les sujets qu'abordent ces livres sont le tourisme et les voyages, l'histoire, la culture et l'actualité. Quant aux dessins, nous avons choisi certains ouvrages du dessinateur Stéphane Peray (Stephff). Une partie de ses dessins ont été publiés dans la presse locale anglophone *The Nation* avant d'être diffusés sur le site Internet lepetitjournal.com.² Ces dessins dont les sujets concernent l'actualité arrivent en même temps à montrer des éléments dans la vie quotidienne des Thaïlandais, comme par exemple, des pratiques religieuses, quelques valeurs thaïlandaises, des fêtes et traditions, des rêves de la classe moyenne, le contraste entre la ville et la campagne, l'inégalité sociale.

Nous essayons de relever du corpus les scènes de vie des gens ordinaires, leur vie quotidienne, leur consommation, leurs croyances, notamment leurs contacts avec des

cultures étrangères. Cela permet d'envisager la culture comme « des échanges, des emprunts et une constante transformation ».³

1. La Thaïlande, pays aux deux visages

Quelques recherches préliminaires sur des références bibliographiques nous ont permis de repérer une Thaïlande contemporaine qui oscille entre la préservation des traditions et la mondialisation. La dichotomie *tradition/modernité* est devenue un des clichés de la représentation du pays, ce qui donne les images contradictoires. Prenons les exemples dans les textes à la quatrième de couverture de livres et les textes de présentation sur les sites Internet. Jacques Bekaert dit de son ouvrage *La Thaïlande de A à Z* « Autant de personnages, lieux et sujets qui donnent à voir le kaléidoscope d'une Thaïlande entre tradition et modernité »⁴ alors que *Thaïlande contemporaine* de Stéphane Douvert tend à « dresser un tableau vivant de ce qu'est aujourd'hui la Thaïlande » qui, à la croisée des civilisations chinoise et indienne, « a su se préserver de la colonisation européenne et développer un modèle original très marqué par le bouddhisme et profondément ouvert sur le monde. »⁵

La préservation des anciennes traditions et l'ouverture au monde moderne y sont

¹ Les huit ouvrages dont certaines photos sont inclus dans notre corpus comportent *Bangkok Panorama, Thaïlande : Guide Évasion 2008, Impressions Thaïlande, La Thaïlande des Thaïlandais, Thaïlande : neuf jours dans le royaume par 55 photographes internationaux, Very Thai : Everyday Popular Culture, Thaïlande : bouddhisme renonçant, capitalisme triomphant* et *Thaïlande contemporaine*. Nous sommes dans l'impossibilité d'afficher les images étudiées dans cet article en raison de droits de l'auteur.

² Les sites qui hébergent les dessins sélectionnés pour cette analyse sont <http://www.2bangkok.com/06/stephff-earlier2.shtml> (consulté entre le 16 février 2010 et le 24 mars 2010), <http://www.lepetitjournal.com> (consulté entre le 30 juillet 2010 et le 4 novembre 2011) et <http://cartoons.courrierinternational.com/> consulté le 26 octobre 2010, le 12 novembre 2010, le 27 janvier 2011, le 11 février 2011 et le 4 novembre 2011.

³ SAEZ Jean-Pierre, *Identités, cultures et territoires*, Paris : Desclée de Brouwer, 1995, p. 36.

⁴ Le texte sur la quatrième couverture, BEKAERT Jacques, *La Thaïlande de A à Z*, Bruxelles : André Versaille Éditeur, 2010.

⁵ Le texte sur la quatrième couverture, DOVERT Stéphane (sous la direction de), *Thaïlande contemporaine*, Paris : L'Harmattan, 2001.

soulignées comme modèle du pays. Certains d'entre eux introduisent le paradoxe comme celui du docteur Corness : « ses histoires et anecdotes sont remplies de joie de vivre, elles sont à la gloire de ce pays exotique et excitant dans toute sa splendeur, avec aussi certaines observations douloureusement amusantes. »¹ Identique à cet ouvrage, *Thaïlande : un goût le paradis*, de Jean-Marie Boëlle et Marc Schultz, qui partage le même point de vue sur la contradiction : « Symbole de l'ouverture du monde au voyage, la Thaïlande, qui accueille des millions de visiteurs par an, conserve son parfum d'aventure et son légendaire sourire à fleur de montagnes, de rizières, de fleuves et de plages. [...] Économiquement fiévreux, philosophiquement serein, le pays, à la fois fourmi et cigale, est déjà demain et encore hier. »² Par ailleurs, le pays qui se cherche au début du XXIe siècle, se montre en tant qu'objet d'étude comme le dévoile *Thaïlande : neuf jours dans le royaume par 55 photographes internationaux*, qui rassemble les grands photographes du monde pour but de « saisir le visage changeant d'un pays partagé entre sa culture ancestrale et sa soif de modernité. »³ Les passages que nous soulignons renforcent deux aspects contradictoires qu'incarne le pays.

À côté des images exceptionnelles de l'art et de la tradition, de la sérénité inspirée par la sagesse bouddhique, la Thaïlande offre l'image des symptômes du *mal du XXIe siècle*. Il semble que celles-ci ont terni l'image d'un royaume paisible dont la vie est lentement rythmée, qui est la représentation classique dans la promotion touristique du pays. Le

pays du sourire recèle des idées reçues comme pays du tourisme sexuel, pays de paradis de vacances, pays d'instabilité politique, pays du massage thaïlandais, paradis des homosexuels, pays des *ladyboys* ou du « troisième sexe ». Quant à Bangkok, la capitale thaïlandaise reflète l'image de la circulation infernale, de la ville d'éléphants-mendiants, ... Les images que perçoivent les étrangers représentent plutôt une ambiguïté culturelle de la Thaïlande.

2. Les thématiques et figures

récurrentes : les stéréotypes de la Thaïlande

Dans l'ensemble du corpus, les significations viennent de plusieurs images portant les mêmes sens. Quelques dimensions sont identifiées, par exemple la récurrence de certaines icônes, les thématiques souvent abordées, voire répétées, l'emploi de certains signes en particulier. La convergence des thématiques relevées nous oriente vers les stéréotypes à travers le regard des étrangers fixant une représentation culturelle de la Thaïlande. Afin de cerner le « squelette conceptuel »,⁴ nous nous contentons d'envisager majoritairement des signes iconiques et plastiques.

☪☪☪ a) Les pratiques religieuses face à la modernité

Les figures les plus récurrentes sont celles relevant du *bouddhisme*. Son omniprésence se lit dans le corpus de photographies, où la religion s'exprime à travers les figures de moines, de pratiquants,

¹ Le texte sur la quatrième couverture, CORNESS Iain, *Farang : La Thaïlande à travers les yeux d'un expat*, traduction en français par Roland Ducrot, Bangkok : Éditions Bamboo Sinfonia, 2007.

² La présentation du livre sur le site web ruedeslivres.fr; consulté le 3 novembre 2010.

³ La présentation du livre sur le site web ruedeslivres.fr; consulté le 3 novembre 2010.

⁴ SEMPRINI Andrea, *Analyser la communication*, Paris : L'Harmattan, 1996, p. 177.

d'amulettes, de temples, de statues de Bouddha, d'activités bouddhistes. Le bouddhisme s'interprète aussi par la présence des éléments chromatiques comme l'orange de la robe safran des moines, l'orange et le vert de la toiture de l'architecture religieuse. Les moines et les adeptes sont placés le plus souvent dans des contextes contemporains, ce qui souligne l'existence de cette ancienne religion face à la modernité. Celle-ci se présente sous forme de l'équipement de la nouvelle technologie comme un ordinateur, un appareil numérique et un téléphone portable. Les moines, représentant de la religion, sont présentés en tant qu'utilisateurs de ces outils. Nous trouvons d'ailleurs le moine-consommateur de la boisson représentant la marchandisation, tel que sur la couverture de *Thaïlande : bouddhisme renonçant, capitalisme triomphant* de Bernard Formoso. Un des descendants du Bouddha (la figure du bouddhisme) tient dans sa main une bouteille de la boisson qui ressemble à Coca-Cola (symbolisant la marchandisation et du capitalisme américain). La coexistence des religieux et des icônes de la modernité est fréquente pour représenter une Thaïlande traditionnelle dans un contexte moderne. Toutefois, le sujet religieux n'est pas évoqué dans les dessins de Stephff. Les signes renvoyant aux pratiques religieuses, n'étant pas censés être sujet de dessins humoristiques, n'apparaissent que sous forme d'amulettes portés par les personnages, ou tout simplement de statuette du Bouddha fixées sur le tableau de bord des taxis.

L'image de la religion bouddhiste en Thaïlande s'attache aussi aux rites des pouvoirs surnaturels. Les pratiques religieuses

des Thaïlandais sont très attachées à l'animisme comme en témoigne la présence des maisons des esprits dans la plupart des ouvrages consultés, ce qui renforce l'existence des anciennes croyances des locaux avant l'arrivée du bouddhisme. Certains rites comme les tatouages sacrés entrepris par des moines bouddhistes témoignent de l'interférence de l'animisme dans le bouddhisme et suscite une image floue dans les pratiques religieuses thaïlandaises. Par ailleurs, le « bouddhisme animiste » se superpose aux images du capitalisme dans quelques photos. Dans un cas que nous avons pu relever de *Very Thai*, les couleurs emblématiques de la toiture de l'architecture bouddhique sont mises en comparaison avec celles de la chaîne américaine 7-Eleven. Cela suscite la polysémie. La présence des vert et orange peut connoter pour certains la consommation plutôt que la religion.

๕๕๖) Quelques expressions de la *thaïté*

« Utiliser un signe, ou se servir d'une chose comme signe, c'est donc se reporter à une culture donnée, à une société donnée. »¹ C'est aussi le cas pour la salutation à la thaïe, le *wai*. Les gestes de la douceur et l'accueil chaleureux sont depuis longtemps considérés comme l'expression de la *thaïté* ou l'identité thaïlandaise. Ainsi, la /salutation avec les mains jointes/ + le /sourire/ forment dans le contexte thaïlandais « l'accueil » et « l'hospitalité »² dont on se sert dans la communication touristique et la représentation du pays. Dans les photos que nous avons étudiées, le *wai* apparaît avec des signes de la modernité ou de la technologie comme dans une photo de *Very Thai*. Le *wai* est modifié

¹ KLINKENBERG Jean-Marie, *Précis de sémiotique générale*, Paris : Seuil, 2000 [1996], p. 38.

² Notons les emplois différents des signes de ponctuation : /.../ se sert pour le signifiant, < ... > pour le sens dénoté et « ... » pour le sens connoté.

par la situation où la personne le fait en tenant un téléphone portable. L'apparition de cette icône de la technologie, de la modernité (le téléphone portable devient aujourd'hui un symbole, pour certains, de la technocratie et de la mode, le signe que l'on est « branché ») dans la salutation thaïlandaise est un fait relevant du syncrétisme. La légende nous dit que l'auteur appelle cette manière de dire « Sawatdee » du XXIe siècle « the mobile phone *wai* », autrement dit « le *wai* au portable » en français.¹ Une autre photographie du même ouvrage montre Ronald McDonald, la mascotte de la chaîne de restauration rapide américaine McDonald's en posture de *wai* pour transmettre le message connoté : « l'accueil à la thaïe dans ce restaurant ». Une autre forme de l'acculturation.

Les traditions religieuses et populaires semblent les icônes préférées dans les documents touristiques pour transmettre des valeurs thaïlandaises. Une des fêtes thaïlandaises la plus connue serait le *Songkran*, le nouvel an thaï où l'on s'asperge d'eau. La représentation de cette fête semble s'éloigner de plus en plus de son origine qui privilégie les activités religieuses et familiales. Le *Songkran* d'aujourd'hui dégénère en bataille d'eau et cela se reflète dans les photos et dessins recueillis. La représentation de la tradition est parfois si métonymique juste en figure d'un pistolet à eau. Le détournement du sens du *Songkran* se fait quand un objet d'usage devient un objet-signe. L'objet utilisé lors de la fête devient enfin le symbole de cette pratique traditionnelle. Par ailleurs, les personnes qui pratiquent cette tradition deviennent aussi les touristes étrangers dans certaines images.

Les icônes du tourisme thaïlandais s'organisent autour des services et des activités touristiques offertes aux étrangères : le tourisme sexuel (représentés par les images des prostitués, des masseuses, des bars, des quartiers chauds) ; le transport préféré en ville (les *tuk-tuk*) ; les promenades au dos d'éléphants (aussi les animaux sont-ils présentés en tant que sujet social pour le cas des éléphants-mendiants en ville) ; les divertissements (la boxe thaïe, les shows des travestis). Le croisement des signes iconiques de catégories sémantiques différentes, voire contrastées, sont aussi utilisés pour souligner l'ambiguïté culturelle, par exemple la présence de transsexuel (homme devenu femme) dans la boxe thaïe, le sport traditionnel considéré comme héritage national et réservé au « sexe fort ». Ou l'image des acteurs religieux dans des contextes contemporains que nous avons abordée dans les paragraphes précédents. La superposition des champs sémantiques opposés suscite ainsi une image ambiguë dans la communication visuelle.

☪☪c) Les objets symboliques

Certaines pratiques symboliques thaïlandaises sont les questions souvent évoquées par les auteurs étrangers. Prenons l'exemple du chiffre 9 de bonheur sur les plaques d'immatriculation et les numéros de téléphone portable. L'engouement pour ce chiffre vient de l'association d'un signifiant au signifié d'un autre signifiant par le biais de l'homophone /kao/. Ainsi le /kao/ qui veut dire < neuf > devient le /kao/ qui s'interprète comme une « avance ». On possède un signifiant pour avoir le signifié qui l'accompagne. Dans ce cas, le sens dénoté ou le sens au premier

¹ CORNWEL-SMITH Philip, *Very Thai: Everyday Popular Culture*, Bangkok: River Books, 2009 [2005], p. 127. La légende en anglais est « The 21st century way to say "Sawatdee". The mobile phone wai is a common greeting among people who just can't hang up ». Le terme thaïlandais Sawatdee veut dire « bonjour » en français.

degré est caché. Le signe incarne ainsi le pouvoir symbolique à travers le sens connoté du terme.

Dans les dessins de Stephff, nous avons découvert la recherche des objets symboliques chez les Thaïlandais de la classe moyenne par le biais de la consommation. Les objets de luxe, comme des sacs à main et des vêtements de marque, des logements de luxe, des voitures chères, sont utilisés pour transmettre certains messages : la distinction, la richesse, l'apparence et l'appartenance de classe. La consommation est ainsi utilisée dans la construction de l'identité culturelle des Thaïlandais. Il n'est plus la question de l'identité nationale mais la culture issue de la mondialisation et de la marchandisation, dirigée par la loi du commerce. Le chiffre 9 que nous avons évoqué ci-dessus est un symbole de la richesse du fait que les numéros de plaques d'immatriculation contenant un 9, notamment en triple ou en quadruple connotant le statut social élevé du propriétaire, sont recherchés et deviennent très chers.

๕๕๘) L'animal emblématique en disgrâce

L'éléphant est considéré comme animal symbolique de la Thaïlande grâce à son rôle en tant que véhicule de guerre dans le passé. « Occupant une place de taille dans la culture du pays, représente la force ou la grâce. »¹ Tout en faisant allusion à la gloire de la nation, l'image du pachyderme est aujourd'hui attachée à la disgrâce. La plupart des ouvrages consultés, y compris des dessins humoristiques, montrent les éléphants mendiant en ville et notamment en quartier chaud. Le signe /éléphant/ apparaît dans un contexte inattendu avec des signes équivoques comme la /ville/,

les /lumières/, le /quartier mal famé/ l'état de mendiant/, les / que ce soit dans les légendes, la littérature, l'art, l'architecture, sur le drapeau à l'époque du roi Rama II, ou même sur une marque de bière, l'éléphant est chéri des Thaïlandais, pour qui il immeubles/, les /voitures/, les /embouteillages/, ce qui crée des significations comme l'« ambiguïté », la « vie pathétique », la « dégradation ». La décontextualisation par le biais de la séparation de l'éléphant de la nature est présente dans les photos de la Thaïlande. On remarque les isotopies opposées de *nature* vs *culture*. La présence du symbole de la « nature » dans la ville d'une manière incongrue provoque un choc émotionnel et révèle ainsi un problème social auquel fait face la Thaïlande. En prenant le message à un second niveau, il n'est pas moins vrai de dire que l'image de l'éléphant errant en ville, rattachée à l'identité du pays, symbolise la perte de la dignité nationale. Le destin pitoyable de ces animaux fait référence à la décadence de la société thaïlandaise étant donné que les éléphants ont le sens connoté de la fierté thaïlandaise.

๕๕๙) L'identité vs l'altérité

En considérant l'identité culturelle de la Thaïlande, nous remarquons l'image de l'*altérité*. Ce terme signifie le fait d'être un autre ou caractère de ce qui est autre, ce qui est au contraire de l'identité.

Suite à la mondialisation et à la modernisation du pays qui favorisent le flux des cultures, la Thaïlande fait face à beaucoup de changements. La politique libérale et l'essor économique dans les années 80 ont accentué cette tendance et multiplié les contacts. Le pays a adopté progressivement une nouvelle identité culturelle inspirée de

¹ BENEDETTI Pierre. « Éléphants superstars ce week-end à Surin » <http://www.lepetitjournal.com/bangkok.html>, consulté le 18 novembre 2010. français.

ces contacts, notamment avec l'Occident. L'*acculturation* (terme américain qui désigne le contact culturel et l'emprunt des traits culturels chez les anthropologues anglais et américains) s'effectue davantage d'une manière unilatérale chez les Thaïlandais. L'apparence de la capitale et des Thaïlandais en témoigne, ainsi que leur mode de vie, leurs loisirs et les objets qu'ils consomment. Pourtant, les pratiques religieuses, les croyances, la sagesse et la tradition restent des fonds culturels pour la société thaïlandaise. Les représentations de la modernité et de l'ancienne tradition côte-à-côte sont récurrentes. La mise en relation des deux aspects bien distincts crée les significations : l'identité culturelle est à l'épreuve de la modernité. Ce fait peut également s'observer à travers les pratiques de la population. L'image de la Thaïlande aujourd'hui reflète toujours la coexistence des éléments incongrus comme l'indique le passage suivant :

« Il faut donc vous préparer au paradoxe de cette culture ancienne qui vit l'heure moderne avec une vivacité et un dynamisme débordants. Il en émane parfois un sentiment mêlé d'euphorie et de confusion, lorsque le monde des traditions tente de se défendre contre la déferlante du progrès. Prenons l'exemple de Bangkok qui, avec ses 8 millions d'habitants, est de loin la plus grande ville du pays. L'Orient et l'Occident ne s'y rencontrent pas, ils y entrent en collision dans une explosion. Ce que l'on perçoit au premier abord sont les embouteillages, l'animation de la foule, la hauteur des immeubles de

bureaux, la surenchère des néons dans les rues le soir, le gigantesque éhonté des temples de la consommation que sont les centres commerciaux, une population sensible aux diktats de la mode et un nombre incalculable de marchands ambulants. [...] »¹

L'altérité peut également s'observer à travers la morphologie de Bangkok. On remarque à son paysage horizontal les styles architecturaux assortis inspirés de l'Occident. Les bâtiments traditionnels sont peu nombreux et se cachent souvent derrière l'immensité de l'architecture moderne.

3. Le dynamisme et l'organicité de la culture thaïlandaise

En envisageant les significations constituées des images divergentes, nous remarquons la constitution des dichotomies dans la culture thaïlandaise basée sur les couplages opposés. Les images des contacts culturels dans notre corpus représentent généralement l'affrontement dichotomique *thai vs non-thai*. En effet, la culture thaïlandaise est le résultat de l'acculturation avec les sociétés voisines et lointaines, malgré les obstacles. « La culture des Thaïlandais s'est constamment adaptée et transformée au gré des facteurs naturels et de l'influence des hommes. Il s'agit donc d'une culture dynamique, qui tour à tour, s'est repliée et a prospéré, épousant des formes variées pour déboucher sur ce qu'elle est aujourd'hui. »² L'appropriation des apports de l'extérieur permet à la culture thaïlandaise de se modifier, ce qui renforce l'image d'une culture organique et dynamique.

¹ MACDONALD Phil et PARKES Carl, *Thaïlande : Les guides de voyage*. traduit en français par Isabelle Delaye et Françoise Fauchet, Paris : la National Geographic Society, 2006, p. 10.

² NATHALANG Ekavidya, *Thaïlande contemporaine*, sous la direction de Stéphane Dovert, Paris : L'Harmattan, 2001, p. 63.

Comme auparavant indiqué, la relation complexe entre *tradition* et *modernité* est aussi évoquée dans la plupart des ouvrages sur le pays. En effet, elle met en évidence des caractères nationaux comme la tolérance, le compromis, la flexibilité. Il s'agit du syncrétisme que la population de Thaïlande maîtrise depuis la période pré-thaïe. Le syncrétisme a donné naissance à la culture proprement thaïlandaise d'aujourd'hui. Le plus saisissant concerne la religion. Le syncrétisme favorisa l'assimilation de la culture basée sur les pratiques animistes aux apports bouddhistes pour devenir le bouddhisme *thaïsé*, avant de s'intégrer à présent à la tendance capitaliste. La capacité d'effectuer une synthèse à partir de croyances, pratiques religieuses et pratiques de consommation, est tout à fait étonnante. Encore ce fait souligne-t-il la tendance chez les Thaïlandais au bonheur matériel au détriment du bonheur spirituel. Les pratiques religieuses n'échappent pas à la loi du commerce quand les adeptes deviennent des consommateurs de produits *sacrés* dans le *business bouddhisme*. Les photos des marchés des amulettes en témoignent. Le souci de la satisfaction des besoins matériels met en évidence la corrélation entre l'animisme et le capitalisme. On parvient à réaliser le lien entre deux doctrines extrêmement différentes qui possèdent un objectif commun : la recherche

de la fortune et la relation sous forme d'échange (la vénération en échange de la fortune ou de la protection pour l'animisme et l'achat ou l'échange matériel pour le capitalisme). Les deux, basés sur la consommation, symbolique pour l'un et matérielle pour l'autre, privilégient la réussite matérielle, non la réussite spirituelle (la victoire sur soi) que le bouddhisme met en valeur. Dans ces conditions, les pratiques culturelles servent à rechercher l'objet de valeur dans la vie. Notre étude parvient ainsi à illustrer une représentation sociale, une image collective, ou un mythe de la société thaïlandaise qui tend vers la recherche du bonheur immédiat, et non dans des vies ultérieures après la mort, comme les bouddhistes d'autrefois s'y tenaient.

Le regard à travers les cultures populaires nous a permis d'avancer sur l'évolution culturelle, la culture formelle imposée par le pouvoir central mis à part. Les pratiques quotidiennes, en permettant le mouvement de la culture, illustrent la liberté d'interprétation et d'appropriation des apports de l'extérieur, c'est-à-dire *les usufruits de l'acculturation*. L'analyse des images nous révèle ainsi l'identité de la culture aux deux visages que les Thaïlandais revêtent : l'héritage fait face au défi et la tradition s'assimile à la modernité.

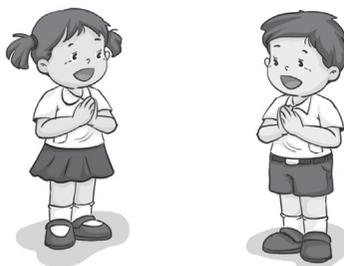
Bibliographie

- BARTHES Roland. « Rhétorique de l'image ». *Communication*, n° 4, 1964, p. 40-51.
- COHEN Eric. *Thai Society in Contemporary Perspective*. Bangkok: White Lotus Press, 1991, 176 p.
- CORNESS Iain. *Farang : La Thaïlande à travers les yeux d'un expat*. Traduction en français par Roland Ducrot, Bangkok : Éditions Bamboo Sinfonia, 2007, 305 p.
- CORNWEL-SMITH Philip. *Very Thai: Everyday Popular Culture*. Bangkok: River Books, 2009 [2005], 256 p.
- DOVERT Stéphane (sous la direction de). *Thaïlande contemporaine*. Paris : L'Harmattan, 2001, 438 p.

- FORMOSO Bernard. *Thaïlande : bouddhisme renonçant, capitalisme triomphant*. Paris : La Documentation française, 2000, 179 p.
- KLINKENBERG Jean-Marie. *Précis de sémiotique générale*. Paris : Seuil, 2000 [1996], 486 p.
- MACDONALD Phil et PARKES Carl. *Thaïlande : Les guides de voyage*. traduit en français par Isabelle Delaye et Françoise Fauchet, Paris : la National Geographic Society, 2006, 399 p.
- MAUPETIT Philippe. *Impressions Thaïlande*. Paris : Éditions Cercle D'art, 2008, 80 p.
- MORELLO Massimo. *La Thaïlande des Thaïlandais*. traduit de l'italien par Mathilde Demarcy, Paris : Liana Levi, 2007, 179 p.
- POLLERROSS Josef et BURDETT John. *Bangkok Panorama*. Singapore: Editions Didier Millet, 2009, 108 p.
- ROUTIER-LE DIRAISON Christine. *Thaïlande*. Collection Guide Évasion, Paris : Hachette, 2008, 335 p.
- SAEZ Jean-Pierre. *Identités, cultures et territoires*. Paris : Desclée de Brouwer, 1995, 267 p.
- SEMPRINI Andrea. *Analyser la communication*. Paris : L'Harmattan, 1996, 270 p.
- URBAIN Jean-Didier. *Ethnologue mais pas trop*. Paris : Payot, 2003, 285 p.
- WARREN William et GROSSMAN Nicholas. *Thaïlande : neuf jours dans le royaume par 55 photographes internationaux*. Traduction française par Chloé Leleu, Paris : Les Éditions du Pacifique, 2007, 300 p.

Les références bibliographiques pour les documents électroniques

- PERAY Stéphane. « 2Bangkok.com – Cartoons from Stephff » [En ligne] Disponible sur : <<http://www.2bangkok.com/06/stephff-earlier2.shtml>> consulté entre le 16 février 2010 et le 24 mars 2010.
- BENEDETTI Pierre. « Éléphants superstars ce week-end à Surin » [En ligne] 18 novembre 2010. Disponible sur : <<http://www.lepetitjournal.com/bangkok.html>> consulté le 18 novembre 2010.
- PERAY Stéphane. [En ligne] Disponible sur <<http://www.lepetitjournal.com/>> consulté entre le 30 juillet 2010 et le 4 novembre 2011.
- PERAY Stéphane. [En ligne] Disponible sur : <<http://cartoons.courrierinternational.com/>> consulté le 26 octobre 2010, le 12 novembre 2010, le 27 janvier 2011, le 11 février 2011 et le 4 novembre 2011.

ทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย

สิริจิตต์ เดชอมรชัย*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษารวมจำนวน ๓๖ คน ซึ่งเลือกมาแบบเฉพาะเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า ๑) สภาพงานวิจัยทางการเรียนการสอนในปัจจุบันยังขาดประเด็นการวิจัยด้านหลักสูตร รูปแบบ/กลวิธีการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย ได้แก่ อาจารย์มีภาระงานมาก ขาดความรู้และทักษะการทำวิจัย ขาดแรงจูงใจ แหล่งสนับสนุนการทำวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัย ๒) ทิศทางในอนาคตควรเป็นงานวิจัยด้านการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารและรูปแบบ/กลวิธีการเรียนรู้ ควรใช้รูปแบบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน เป็นงานวิจัยเชิงบูรณาการ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง รวมทั้งควรเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะในการทำวิจัย ด้านทัศนคติ แหล่งงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน ตลอดจนส่งเสริมให้มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในวงกว้าง

Résumé

Cette recherche a pour but d'étudier la direction des recherches dans le domaine de l'enseignement/apprentissage du FLE en Thaïlande. Les données ont été recueillies à partir des opinions des échantillons constitués de 36 professeurs de français au niveau secondaire et universitaire. Les résultats obtenus de cette recherche ont fait ressortir qu'il manque les études concernant le cursus, les stratégies d'apprentissage et l'évaluation. Les problèmes rencontrés par les professeurs-chercheurs sont liés à la surcharge des tâches, à la motivation, aux connaissances sur la méthodologie de la recherche ainsi qu'aux sources de la subvention et de la publication. Par ailleurs, les recherches sur la compétence de communication et sur les stratégies d'apprentissage devraient être menées ultérieurement. Il faudrait également adopter la méthodologie basée sur les données quantitatives et qualitatives et aussi le modèle d'intégration. Il semblerait nécessaire d'apporter concrètement les résultats obtenus aux fins pédagogiques. En vue de la préparation, il serait important que les professeurs-chercheurs s'apprêtent sur le plan de la méthodologie et des attitudes vis-à-vis la recherche. Le soutien sur le budget, les diverses ressources et la publication des recherches devraient être soulignés.

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวคิดทางการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศมีวิวัฒนาการมายาวนานนับแต่อดีตที่มีการเรียนภาษาละตินเป็นภาษาต่างประเทศจนผ่านมาถึงยุคสมัยต่าง ๆ เช่น จากแนวคิดการสอนภาษาแบบขนบนิยม (la méthode traditionnelle) มาจนถึงแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (l'approche communicative) ดังเช่นในปัจจุบัน (Besse, 1985; Germain, 1993; Boyer et al., 2001) วิวัฒนาการของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้นได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ อาทิ แนวคิดในยุคสมัยต่าง ๆ ของนักปรัชญา นักจิตวิทยา นักภาษาศาสตร์ นักการศึกษา หรือแม้แต่อิทธิพลจากนโยบายด้านภาษาของประเทศ หรือจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก แนวคิดหรือกระแสต่าง ๆ เหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการสอนภาษา รวมทั้งทิศทางการศึกษาวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ นักวิชาการจึงได้พยายามนำวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้พัฒนามาจากผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนารูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิวัฒนาการของแนวคิดและทิศทางการพัฒนารูปแบบวิธีการสอนภาษาต่างประเทศดังกล่าวนั้น ต้องอาศัยกระบวนการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลองค์ความรู้ที่ถูกต้อง มีหลักการ และมีความน่าเชื่อถือ นั่นคือต้องอาศัยการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบใหม่ ๆ ที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้การจะพัฒนางานใด ๆ ให้มีความเจริญก้าวหน้าก็ต้องมีการสำรวจ วิเคราะห์

วิจัย ประเมินผลการปฏิบัติงานและผลงานที่ได้ เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุ แนวทางแก้ไข ทิศทางการพัฒนา และปรับปรุง การวิจัยจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการพัฒนาทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้า การวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้กล่าวได้ว่าองค์ความรู้ที่ได้นั้นล้วนมาจากผลของการวิจัยเป็นหลักทั้งสิ้น

ดังนั้นนักภาษาศาสตร์ นักการศึกษา และนักวิชาการที่สนใจศึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจึงได้ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาวิเคราะห์ สำรวจ หรือนำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาทดลองใช้ในการเรียนการสอน ผลจากการศึกษาวิจัยได้ให้ข้อมูลองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อแวดวงการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเป็นอย่างมาก อีกทั้งทำให้เห็นแนวโน้มของการศึกษาปัญหาทางการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งในช่วงแรก ๆ มักมุ่งเน้นการวิเคราะห์หาสาเหตุจากกลวิธีการสอนของครูผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่าที่ควร (Skehen, 1989; Cyr, 1996) รวมทั้งมิได้เน้นการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (Cornaire, 1998; Porcher, 2004) หรือการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ (La Technologie de l'Information et de la Communication - TIC) ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบันทั้งในด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ (Coste, 2012) เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีการทำวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่าง-

ประเทศมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา นั้น อาจกล่าวได้ว่ายังไม่ได้มีการศึกษาถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และทิศทางของการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในอนาคต ดังนั้น จึงยังไม่ปรากฏว่ามีข้อมูลที่จะสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมและสถานภาพของการวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่เป็นระบบและทันสมัย ทั้งนี้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยบางชิ้นที่มีลักษณะเป็นการศึกษาเชิงสังเคราะห์ เช่น ผลการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับปริญญาโท ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๓๖-๒๕๔๖ จากมหาวิทยาลัย ๙ แห่ง (วิไลพร ธนสุวรรณ, ๒๕๔๗) สำหรับด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสนั้น พบว่า มีรายงานการสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการสอนภาษาฝรั่งเศส คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในระหว่างปี ๒๕๒๓-๒๕๓๓ (ประภา งานไพโรจน์, ๒๕๓๓) แต่นับจากปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา ยังไม่ปรากฏว่ามี การเผยแพร่รายงานวิจัยสรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยอีกเลย อีกทั้งยังไม่ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ทิศทางของการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสและสนใจศึกษาด้านการวิจัยและการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาสถานภาพงานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนางานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาต่าง-

ประเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยมากขึ้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศาสตร์ด้านการสอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยต่อไป

๒) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและทิศทาง การวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในอนาคต

๓) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้ทราบถึงสภาพการวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในปัจจุบัน อันจะเป็นข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นภาพรวมของ ความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคในการทำวิจัย

๒. ได้ข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับทิศทางและแนวทางในอนาคตของการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย เพื่อการพัฒนาการวิจัยในแวดวง การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๔) วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสภาพการวิจัยและวิเคราะห์ทิศทาง การวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

๔.๑ กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive

sampling) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ อาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในสถาบันอุดมศึกษาและในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนภาษาฝรั่งเศสและการศึกษาวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส

๔.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในสถาบันอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน ๑ ชุด และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑ ชุด

๔.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

● **รอบที่ ๑**

- ติดต่อประสานงานอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศส เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในเบื้องต้น

- ส่งหนังสือราชการไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์พร้อมแนบโครงร่างวัตถุประสงค์ของการวิจัย และแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- สํารวจความคิดเห็นอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

● **รอบที่ ๒**

- ติดต่อประสานงานผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในเบื้องต้น

- สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ทั้งสภาพการณ์ในปัจจุบันและทิศทางการวิจัยในอนาคตตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ (telephone interview) และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail interview)

● **รอบที่ ๓**

หลังจากได้ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรอบที่ ๑ และรอบที่ ๒ แล้ว ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานไปยังกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยอีกครั้งเพื่อสอบถามประเด็นความคิดเห็นเพิ่มเติม พร้อมแนบผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในอนาคต

๕) ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย

๕.๑ ความก้าวหน้าและประเด็นการวิจัย

ในการศึกษาทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยได้สอบถามข้อคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษารวมจำนวนทั้งสิ้น ๔๓ คน โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน ๓๑ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๑ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าของงานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส

ระดับ	ความคิดเห็น					รวมในแต่ละระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
มัธยมศึกษา	๐ (๐.๐)	๑ (๓.๒)	๓ (๙.๖)	๕ (๑๖.๑)	๐ (๐.๐)	๙ (๒๙.๐)
อุดมศึกษา	๐ (๐.๐)	๗ (๒๒.๖)	๑๑ (๓๕.๕)	๔ (๑๒.๙)	๐ (๐.๐)	๒๒ (๗๑.๐)
ภาพรวม	๐ (๐.๐)	๘ (๒๕.๘)	๑๔ (๔๕.๑)	๙ (๒๙.๐)	๐ (๐.๐)	๓๑ (๑๐๐)

จากตารางที่ ๑ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่างานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยมีความก้าวหน้าในระดับปานกลาง จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑ ส่วนกลุ่มตัวอย่างในระดับมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นว่างานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยมีความก้าวหน้าในระดับน้อย จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑ โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากมีผู้ทำงานวิจัยน้อย เพราะครูมัธยมศึกษาจะทำวิจัยในชั้นเรียนแบบง่าย ๆ เท่านั้น การวิจัยกับภาพรวมการศึกษาไทยยังไม่พร้อมที่จะเดินหน้าหรือก่อให้เกิดประโยชน์อย่างชัดเจน และยังมีข้อจำกัดทางการเปลี่ยนแปลงอยู่มาก

สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับอุดมศึกษาเห็นว่างานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสใน

ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในระดับปานกลาง จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕ โดยให้เหตุผลว่าไม่มีการนำเสนอแหล่งงานวิจัย และไม่มีหน่วยงานกลางที่จะประสานงานในการประชาสัมพันธ์งานวิจัย ประกอบกับขาดแรงจูงใจ ขาดงบประมาณที่เหมาะสมกับค่าใช้จ่ายในการวิจัย อีกทั้งผู้สอนมีภาระงานสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการทำวิจัยอย่างเต็มที่ การวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการขอตำแหน่งทางวิชาการ หรือเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ แต่ไม่ได้นำมาเผยแพร่เพื่อประโยชน์ในวงกว้างและไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์จริง และหากพิจารณาในเชิงปริมาณนับว่ามีจำนวนงานวิจัยพอสมควร เช่น การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง แต่ในเชิงคุณภาพของงานวิจัยยังมีข้อผิดพลาดทางด้านเนื้อหาและด้านไวยากรณ์

ตารางที่ ๒ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นงานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส

รายการ	ระดับมัธยมศึกษา			ระดับอุดมศึกษา			ภาพรวม		
	มาก	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	มาก	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	มาก	ปานกลาง	ควรปรับปรุง
การพัฒนาและประเมินหลักสูตร	๐ (๐.๐)	๒ (๒๕.๐)	๖ (๓๕.๐๐)	๑ (๕.๘)	๙ (๕๒.๔)	๓ (๔๑.๘)	๑ (๔.๐)	๑๑ (๔๔.๐)	๑๓ (๕๒.๐)
รูปแบบ/กลวิธีการเรียนรู้	๑.๐๐ (๑๒.๐)	๔.๐๐ (๕๐.๐)	๓.๐๐ (๓๗.๐)	๒.๐๐ (๑๑.๖)	๖.๐๐ (๓๕.๙)	๙.๐๐ (๕๒.๔)	๓.๐๐ (๑๒.๐๐)	๑๐.๐๐ (๔๐.๐)	๑๒.๐๐ (๔๘.๐)
รูปแบบ/กลวิธีการสอน	๐ (๐.๐)	๕ (๖๒.๕)	๓ (๓๗.๕)	๒ (๑๑.๗)	๘ (๔๗.๑)	๓ (๔๑.๑)	๒ (๘.๐)	๑๓ (๕๒.๐)	๑๐ (๔๐.๐)
การใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสื่อสาร	๑ (๑๒.๕)	๕ (๖๒.๕)	๓ (๓๗.๕)	๑ (๕.๘)	๑๐ (๕๘.๘)	๖ (๓๕.๒)	๒ (๘.๐)	๑๕ (๖๐.๐)	๑๐ (๔๐.๐)
ทักษะการฟังภาษาฝรั่งเศส	๑ (๑๒.๐)	๕ (๖๒.๐)	๒ (๒๕.๐)	๐ (๐.๐)	๑๐ (๕๘.๘)	๓ (๔๑.๑)	๑ (๔.๐)	๑๕ (๖๐.๐)	๙ (๓๖.๐)
ทักษะการพูดภาษาฝรั่งเศส	๑ (๑๒.๕)	๕ (๖๒.๕)	๒ (๒๕.๐)	๑ (๕.๘)	๑๐ (๕๘.๘)	๖ (๓๕.๒)	๒ (๘.๐)	๑๕ (๖๐.๐)	๘ (๓๒.๐)
ทักษะการอ่านภาษาฝรั่งเศส	๒ (๒๕.๐)	๔ (๕๐.๐)	๒ (๒๕.๐)	๖ (๓๕.๒)	๓ (๔๑.๑)	๔ (๒๓.๕)	๘ (๓๒.๐)	๑๑ (๔๔.๐)	๖ (๒๔.๐)
ทักษะการเขียนภาษาฝรั่งเศส	๑ (๑๒.๕)	๕ (๖๒.๕)	๒ (๒๕.๐)	๔ (๒๓.๕)	๙ (๕๒.๙)	๔ (๒๓.๕)	๕ (๒๐.๐)	๑๔ (๕๖.๐)	๖ (๒๔.๐)
วัฒนธรรมฝรั่งเศส	๐ (๐.๐)	๖.๐๐ (๓๗.๕.๐)	๒.๐๐ (๒๕.๐)	๔.๐๐ (๒๓.๕)	๑๐.๐๐ (๕๘.๘)	๓.๐๐ (๑๗.๖)	๔.๐๐ (๑๖.๐)	๑๖.๐๐ (๖๔.๐)	๕.๐๐ (๒๐.๐)
การพัฒนาสื่อแบบเรียน/บทเรียน	๓ (๓๗.๕)	๒ (๒๕.๐)	๓ (๓๗.๕)	๔ (๒๓.๕)	๑๐ (๕๘.๘)	๓ (๑๗.๖)	๗ (๒๘.๐)	๑๒ (๔๘.๐)	๖ (๒๔.๐)
การใช้เทคโนโลยีการศึกษา	๑ (๑๒.๕)	๕ (๖๒.๕)	๒ (๒๕.๐)	๔ (๒๓.๕)	๑๐ (๕๘.๘)	๓ (๑๗.๖)	๕ (๒๐.๐)	๑๕ (๖๐.๐)	๕ (๒๐.๐)
การวัดและประเมินผล	๐ (๐.๐)	๕ (๖๒.๕)	๓ (๓๗.๕)	๓ (๑๗.๖)	๖ (๓๕.๒)	๘ (๔๗.๐)	๓ (๑๒.๐)	๑๑ (๔๔.๐)	๑๑ (๔๔.๐)

จากตารางที่ ๒ พบว่า ในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าประเด็นการศึกษาวิจัยที่อยู่ในระดับควรได้รับการปรับปรุง ได้แก่ ด้านการพัฒนาและประเมินผลหลักสูตร รูปแบบ/กลวิธีการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

๕.๒ ความคิดเห็นต่อทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในอนาคต

จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในอนาคต สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ ทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในอนาคต

รายการ	ระดับมัธยมศึกษา			ระดับอุดมศึกษา			ภาพรวม		
	มาก	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	มาก	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	มาก	ปานกลาง	ควรปรับปรุง
การพัฒนาและประเมินหลักสูตร	๗ (๘๗.๕)	๑ (๑๒.๕)	๐ (๐.๐๐)	๑๑ (๖๑.๑)	๖ (๓๓.๓)	๑ (๕.๕)	๑๘ (๖๙.๒)	๗ (๒๖.๙)	๑ (๓.๘)
รูปแบบ/กลวิธีการเรียนรู้	๗ (๘๗.๕)	๑ (๑๒.๕)	๐ (๐.๐)	๑๕ (๘๓.๓)	๓ (๑๖.๖)	๐ (๐.๐)	๒๒ (๘๕.๖)	๔ (๑๕.๓)	๐ (๐.๐)
รูปแบบ/กลวิธีการสอน	๘ (๑๐๐.๐)	๐ (.๐๐)	๐ (๐.๐)	๑๐ (๕๕.๕)	๘ (๔๔.๕)	๐ (๐.๐)	๑๘ (๖๙.๒)	๘ (๓๐.๗)	๐ (๐.๐)
การใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสื่อสาร	๘ (๑๐๐.๐)	๐ (๐.๐)	๐ (๐.๐)	๑๕ (๘๓.๓)	๓ (๑๖.๖)	๐ (๐.๐)	๒๘ (๘๘.๕)	๓ (๑๑.๕)	๐ (๐.๐)
ทักษะการฟังภาษาฝรั่งเศส	๗ (๘๗.๕)	๑ (๑๒.๕)	๐ (๐.๐)	๑๑ (๕๕.๕)	๘ (๔๔.๕)	๐ (๐.๐)	๑๙ (๖๕.๓)	๓ (๓๕.๖)	๐ (๐.๐)
ทักษะการพูดภาษาฝรั่งเศส	๗ (๘๗.๕)	๑ (๑๒.๕)	๐ (๐.๐)	๑๑ (๖๑.๑)	๗ (๓๘.๙)	๐ (๐.๐)	๑๘ (๖๙.๒)	๘ (๓๐.๗)	๐ (๐.๐)
ทักษะการอ่านภาษาฝรั่งเศส	๗ (๘๗.๕)	๑ (๑๒.๕)	๐ (๐.๐)	๑๑ (๖๑.๑)	๗ (๓๘.๙)	๐ (๐.๐)	๑๘ (๖๙.๒)	๘ (๓๐.๗)	๐ (๐.๐)
ทักษะการเขียนภาษาฝรั่งเศส	๗ (๘๗.๕)	๑ (๑๒.๕)	๐ (๐.๐)	๑๒ (๖๖.๖)	๖ (๓๓.๓)	๐ (๐.๐)	๑๘ (๗๓.๑)	๗ (๒๖.๙)	๐ (๐.๐)
วัฒนธรรมฝรั่งเศส	๕ (๖๒.๕)	๓ (๓๗.๕)	๐ (๐.๐)	๙ (๕๐.๐)	๙ (๕๐.๐)	๐ (๐.๐)	๑๘ (๕๓.๘)	๑๒ (๕๖.๑)	๐ (๐.๐)
การพัฒนาสื่อแบบเรียน/บทเรียน	๗ (๘๗.๕)	๑ (๑๒.๕)	๐ (๐.๐)	๑๒ (๖๖.๖)	๔ (๒๒.๒)	๒ (๑๑.๑)	๑๘ (๗๓.๑)	๕ (๑๙.๒)	๒ (๗.๖)
การใช้เทคโนโลยีการศึกษา	๕ (๖๒.๕)	๓ (๓๗.๕)	๐ (๐.๐)	๑๒ (๖๖.๖)	๓ (๑๖.๖)	๓ (๑๖.๖)	๑๘ (๖๕.๓)	๖ (๒๓.๑)	๓ (๑๑.๕)
การวัดและประเมินผล	๗ (๘๗.๕)	๑ (๑๒.๕)	๐ (๐.๐)	๑๑ (๖๑.๑)	๔ (๒๒.๒)	๓ (๑๖.๖)	๑๘ (๖๙.๒)	๕ (๑๙.๒)	๓ (๑๑.๕)

จากตารางที่ ๓ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และในภาพรวมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าในอนาคตควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสาร และรูปแบบ/กลวิธีการเรียนรู้ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่าควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการฟังและการพูด

๕.๓ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส

ผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับงานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ดังนี้

- **หัวข้อเนื้อหา** ควรมีหัวข้อเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาฝรั่งเศส การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาฝรั่งเศส ในการวิจัยด้านหลักสูตรและการสอนควรมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ เช่น ในระดับอุดมศึกษาควรต้องอ้างอิงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มากขึ้น ในประเด็นนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าจำนวนงานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยยังมีจำนวนจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาที่มักจะเน้นการเขียนตำราวิชาการมากกว่า หากมีการทำวิจัยบ้างก็มักจะเป็นการวิจัยด้านวรรณคดี ส่วนในระดับมัธยมศึกษาชั้น การทำงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นไปตามข้อกำหนดของการเสนอขอผลงานเพื่อปรับระดับการทำงานของตน บางครั้งจึงไม่ได้มุ่งที่การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนอย่างจริงจังเท่าที่ควร

- **ระเบียบวิธีวิจัย/รูปแบบวิธีการ** ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) และควรพัฒนาความรู้ด้านระเบียบวิธีการวิจัยให้แก่อาจารย์ รวมทั้งควรมีการทำวิจัยร่วมกันเป็นทีม

- **ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย** ปัญหาหลักที่พบคืออาจารย์ไม่มีเวลาทำงานวิจัย เนื่องจาก

มีภาระหน้าที่มาก ประกอบกับขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย ขาดแรงจูงใจในการทำวิจัย ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยและภาษาฝรั่งเศส อีกทั้งแหล่งค้นคว้าและเผยแพร่ข้อมูลอยู่ในวงจำกัด เช่น ผ่านทางวารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย หรือผ่านทางวารสารของมหาวิทยาลัยเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เสนอว่าควรมีการเผยแพร่ไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วย เพื่อต่างฝ่ายจะได้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวว่ามีการทำวิจัยด้านไหนและไปถึงไหน และควรมีการสรุปผลงานวิจัยในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ในวารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยด้วย นอกจากนี้พบว่าระดับการเผยแพร่ก็มักใช้ภาษาที่ยากเกินไป เป็นภาษาวิจัยที่ครูผู้สอนอาจไม่เข้าใจและเข้าถึงเท่าที่ควร และหากจะทำให้เกิดประโยชน์ ควรนำผลงานที่วิจัยมาชี้แนวทางต่อ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสได้อย่างดี

๕.๔ ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนากิจการวิจัยการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย

จากการสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนากิจการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ดังเช่น

- **ความรู้** ควรพัฒนาความรู้ด้านการวิจัย รวมทั้งความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนและความรู้ด้านภาษาฝรั่งเศสให้แก่อาจารย์

● **ทักษะ** ควรมีทักษะในการทำการวิจัย การจัดการเรียนการสอน และเทคนิคการใช้ภาษาฝรั่งเศส

● **ทัศนคติ** ควรมีแนวทางส่งเสริมให้อาจารย์เกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำวิจัย และทัศนคติต่อการสอนภาษาฝรั่งเศส ตลอดจนทัศนคติของผู้เรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศส

● **แหล่งทรัพยากรสนับสนุน** ควรมีแหล่งทรัพยากรสนับสนุนจากองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น CREFAP และ AUF ควรจัดให้มีห้องสมุดเฉพาะทางเพื่อสะดวกในการค้นคว้าข้อมูล และควรมีการรับวารสารต่างประเทศที่หลากหลาย ครอบคลุมงานวิจัยหลาย ๆ ด้าน เพื่อเป็นแหล่งทรัพยากรสนับสนุนการค้นคว้าข้อมูลงานวิจัย เนื่องจากการติดตามทิศทางและแนวโน้มของการทำวิจัยของต่างประเทศอาจเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดประเด็นที่จะนำมาปรับใช้ในประเทศไทยได้

● **ข้อเสนอแนะอื่น ๆ** ควรปรับปรุงขั้นตอนการขอทุนวิจัยให้ง่ายขึ้น ควรพัฒนาแนวทางการเผยแพร่ผลงานวิจัย ควรมีแนวทางหรือเตรียมการในการเผยแพร่ผลงานวิจัยการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีการเผยแพร่ในสื่อ Online ซึ่งสะดวกต่อการศึกษาและติดตามความเคลื่อนไหวของผลงานการวิจัย นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีการทำงานวิจัยเป็นกลุ่มหรือมีการวิจัยร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในระดับมัธยมและอุดมศึกษาเพื่อประโยชน์ในวงกว้าง ควรลดภาระงานอื่น ๆ ของครูประจำการ เพื่อให้มีเวลาทำงานวิจัย

กล่าวโดยสรุปจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับทิศทาง

การทำงานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย พบว่าในภาพรวมมีความก้าวหน้าในระดับปานกลาง เนื่องจากจำนวนงานวิจัยมีน้อย ประกอบกับไม่มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยเท่าที่ควร และเห็นว่าในปัจจุบันยังขาดประเด็นการวิจัยด้านหลักสูตร รูปแบบ/กลวิธีการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ทิศทางการวิจัยในอนาคตควรมีการวิจัยด้านการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสาร และรูปแบบ/กลวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการใช้รูปแบบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) และการทำวิจัยร่วมกัน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องนี้เกี่ยวกับปัญหาหลักและอุปสรรคในการทำวิจัย ได้แก่ มีภาระงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ขาดแรงจูงใจ ปัญหาด้านความรู้และทักษะการทำวิจัย ขาดบุคลากรผู้ให้ความรู้ อีกทั้งมีแหล่งสนับสนุนและเผยแพร่ผลงานวิจัยในวงจำกัด

๖) การอภิปรายผล

๑. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของงานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ในภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งจากระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยให้เหตุผลว่าผลงานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยยังไม่ได้รับการเผยแพร่เท่าที่ควร ข้อมูลความเคลื่อนไหวของการวิจัยยังอยู่ในวงจำกัดมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากหน่วยงานหรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้มีการรวมตัวกันหรือประสานงานในเรื่องการสนับสนุนหรือการเอื้ออำนวยความสะดวกในการตีพิมพ์หรือการเผยแพร่ในช่องทางอื่น ๆ เช่น การจัดทำฐานข้อมูลผลงานวิจัย หรือจัดให้มีองค์กรกลาง

เผยแพร่งานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่าควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเผยแพร่งานวิจัยในวงกว้าง นอกเหนือจากวารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย และควรเผยแพร่ให้กลุ่มผู้สอนระดับมัธยมได้รับทราบความเคลื่อนไหวด้วย

๒. จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการทำงานวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งประสบปัญหาหลักเนื่องจากมีภาระงานสอนและภาระงานอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้าและทำงานวิจัยอย่างจริงจัง ประกอบกับขาดแหล่งงบประมาณและแหล่งข้อมูลศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ ในเรื่องนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชรา บุญมานำ และสมควร ทรัพย์บำรุง (๒๕๕๒) ที่พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยของคณาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้แก่ ๑) ภาระงานสอนและงานอื่น ๆ ๒) จำนวนงบประมาณที่ได้รับ ๓) อุปกรณ์และเครื่องมือในการทำวิจัย ๔) การเบิกจ่ายงบประมาณ/ทุนสนับสนุนการวิจัย และ ๕) บุคลากร/ผู้ช่วยที่จะสนับสนุนงานด้านการบริหารโครงการวิจัย

๓. ผลจากการสอบถามเกี่ยวกับทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในอนาคตนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างจากอุดมศึกษาได้แสดงความคิดเห็นว่าหัวข้อเนื้อหาหรือประเด็นการศึกษาในอนาคตควรต้องอ้างอิงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของการศึกษาในปัจจุบันที่กระทรวงศึกษาธิการได้ออก

ประกาศกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้มีการจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์อย่างน้อย ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) คุณธรรม จริยธรรม ๒) ความรู้ ๓) ทักษะทางปัญญา ๔) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ๕) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (วราภรณ์ สิหนาท, ๒๕๕๒) ทั้งนี้แนวคิดเกี่ยวกับกรอบแนวคิดมาตรฐานคุณวุฒินั้นนับว่าเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งย่อมส่งผลต่อทิศทางการศึกษาวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยด้วยเช่นกัน

๔. จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรูปแบบ/วิธีการวิจัยนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน โดยมองว่าทิศทางการวิจัยในอนาคตนั้นควรต้องมุ่งงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ใช้รูปแบบวิธีการแบบผสมผสาน และอาจเป็นงานวิจัยในเชิงบูรณาการหรือในรูปแบบสหวิทยาการ เป็นต้น ในเรื่องนี้ นับว่าเป็นประเด็นการศึกษาที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่เน้นการเชื่อมโยงองค์ความรู้และศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนับว่าเป็นที่นิยมแพร่หลายทั้งในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและในระดับอุดมศึกษา โดยสามารถทำได้หลายรูปแบบและหลายลักษณะ เช่น การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated curriculum) ที่จะให้หลักประกันในขั้นต้นว่า ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ เป็นองค์รวม มองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชา และให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (นาตยา ปิลันธนาพันธ์, ๒๕๔๖; อุดม

คำขาด, ๒๕๕๐) ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ควรต้องมีวิสัยทัศน์ในการประสานงานและแสวงหาความร่วมมือด้านการวิจัยจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค และผลักดันให้เกิดการทำวิจัยร่วมให้มากขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕. ในการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยนั้น กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อคิดเห็นที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เช่นเดียวกับข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยเห็นว่าควรเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้และทักษะในการทำวิจัย ด้านทัศนคติ แหล่งทรัพยากรสนับสนุน และแหล่งงบประมาณ ทั้งนี้หากจะให้เกิดผลคงต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ในหลายระดับและหลายมิติ ทั้งในส่วนของผู้สอน/นักวิจัย ในระดับหน่วยงานภายใน หน่วยงานภายนอก หรือองค์กร/สมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ที่จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย

อนึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการวิจัยและทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการวิจัยและการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยต่อไป

๓) ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปประเด็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

๑. หน่วยงาน องค์กร สมาคมวิชาชีพ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษาและการวิจัย ควรร่วมกันกำหนดแผนการบริหารงานวิจัยให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยควรคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องในหลายระดับ เช่น ระดับไมโคร (micro) ที่เป็นบริบทการสอนระดับห้องเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้สอนและผู้เรียนโดยตรง ในระดับเมโส (meso) ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน มหาวิทยาลัย บุคลากร ผู้บริหาร วิธีการจัดการ เป็นต้น รวมทั้งในระดับเอ็กโซ (exo) หรือบริบทในระดับชุมชน องค์กร ตลอดจนระดับแมโคร (macro) ซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบทในระดับกว้างหรือในระดับประเทศ เช่น นโยบายของกระทรวงหรือหน่วยงาน องค์กรกลางในการประสานงานการวิจัย การกำหนดทิศทาง ความก้าวหน้า เป็นต้น (ทิศนา แคมมณี, ๒๕๔๓)

๒. หน่วยงาน องค์กร สมาคมวิชาชีพ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมผลิต และพัฒนานักวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ เช่น ในการอบรมให้ความรู้ แสวงหาเครือข่ายความร่วมมือ และแหล่งทรัพยากรสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ทั้งจากองค์กรภายในและภายนอก รวมทั้งจัดหาแหล่งงบประมาณและทุนสนับสนุนการทำวิจัย เป็นต้น

๓. ควรสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักวิจัยมือใหม่และนักวิจัยมืออาชีพในทุกๆ ระดับ ทั้งระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา รวมทั้งจัดระบบให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือนักวิจัยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการวิจัย ตลอดจนจัดให้มีระบบและกลไกในการติดตามและประเมินคุณภาพงานวิจัย เพื่อให้การทำวิจัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ

เช่น จัดพิมพ์รายงานการวิจัย จัดเวทีประชุมสัมมนา และสนับสนุนทุนในการนำเสนอผลงานวิจัยทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลผลงานวิจัยเพื่อช่วยให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

๕. ในทางปฏิบัตินั้น ควรได้มีการเสนอโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน และสอดคล้องกับบริบทของยุคสมัย เช่น งานวิจัยทางภาษาฝรั่งเศส เฉพาะด้าน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย และควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งอาจารย์/นักวิจัยในระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา หรือจัดให้มีนักวิจัยที่เลี้ยงโครงการวิจัย เป็นต้น

๘) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหา อุปสรรค ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยอาจจัดการสนทนากลุ่ม (focus group) หรือจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกยิ่งขึ้น

๒. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่กำลังศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาและกำลังทำวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศด้วย ซึ่งอาจจะทำให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสมากยิ่งขึ้น

๓. ควรมีการสังเคราะห์หัวข้อเนื้อหาและประเด็นการศึกษาของงานวิจัยทางภาษาฝรั่งเศส

ด้านอื่น ๆ เช่น งานวิจัยด้านวรรณคดีฝรั่งเศส หรืองานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ฝรั่งเศส เพื่อให้ได้ภาพรวมเกี่ยวกับสภาพการวิจัยทางภาษาฝรั่งเศสได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน

๔. ควรมีการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจากผู้สอนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ด้วย เช่น ภาษาเยอรมัน ภาษาสเปน ภาษารัสเซีย หรือกลุ่มภาษาตะวันออก อาทิ ภาษาจีน ญี่ปุ่น เกาหลี ทั้งนี้เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบกับการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งอาจจะทำให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาพรวมของการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในประเทศไทย

๕. หากเป็นไปได้ควรมีการเสนอจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อประมวลองค์ความรู้จากงานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยอาจศึกษาในขอบเขตที่กว้างขึ้น ทั้งจากผลงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

ผลจากการวิจัยเรื่อง “ทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย” ในครั้งนี้ช่วยให้ได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับสภาพการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในปัจจุบัน และทิศทางของการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในอนาคต ซึ่งจะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นภาพรวมและแนวโน้มการวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนางานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาศาสตร์ด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสและภาษาต่างประเทศในประเทศไทยต่อไป

บรรณานุกรม

- ทีศนา แชมมณี. (๒๕๔๗). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัตยา ปิลันธนานนท์. (๒๕๔๖). *จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ประภา งานไพโรจน์. (๒๕๓๓). *ผลงานวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในหนึ่งทศวรรษ (พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๓๓)*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรา บุญมานำ และสมควร ทรัพย์บำรุง. (๒๕๕๒). *รายงานการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจ ปัจจัยเกื้อหนุนและปัญหาในการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.
- วรารณ สีนานท. (๒๕๕๒). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ: แนวคิดและแนวปฏิบัติและการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสภา/สาขาวิชา (มคอ.๑)*. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd)” วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ณ อาคารปิยชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.
- วิไลพร ธนสุวรรณ. (๒๕๔๖). *การสังเคราะห์งานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระหว่างปีการศึกษา ๒๕๓๖-๒๕๔๖*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดม คำชาติ. (๒๕๕๐). *กระบวนการค้นคว้าออกแบบหลักสูตรแบบบูรณาการ*. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, ๒๒(๑), หน้า ๑๕-๒๓.
- Besse, H. (1985). *Méthodes et pratiques des manuels de langue*. Paris: Didier.
- Boyer, H., Butzbach, M., & Pendaux, M. (2001). *Nouvelle introduction à la didactique du français langue étrangère*. Paris: Clé International.
- Cornaire, C. (1998). *La compréhension orale*. Paris: Clé International.
- Coste, C. (2012). Du papier à l'écran : les nouvelles modalités de lecture. *Le Français du monde*, 380, 54-57.
- Cyr, P. (1996). *Le point sur les stratégies d'apprentissage d'une langue seconde*. Anjou: Les Editions CEC.
- Germain, C. (1993). *Évolution de l'enseignement des langues 5000 ans d'histoire*. Paris: Clé International.
- Porcher, L. (2004). *L'enseignement des langues étrangères*. Paris: Hachette.
- Skehan, P. (1989). *Individual differences in second-language learning*. New York: Edward Arnold.

ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์
สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

Ensemble didactique sur 'Voyages à l'île Rattanakosin' pour l'enseignement
du thaï langue étrangère

ประสิทธิ์ชัย สำเภาทอง*

Résumé

Cette étude vise à réaliser un ensemble didactique basé sur les sites touristiques situés sur l'île Rattanakosin. Elle s'adresse aux apprenants de Thaï langue étrangère. Elle vise à évaluer l'efficacité de cet ensemble. Ce dernier comprend (1) un livre d'élèves dont le contenu est divisé en 6 chapitres: l'île Rattanakosin, le Grand Palais, les temples royaux, les lieux de culte, les monuments historiques et commémoratifs, et les marchés. (2) un guide pédagogique de l'enseignant. (3) un CD-ROM comme support pédagogique.

La première partie de l'étude porte sur l'intérêt de la création de la méthode. Elle repose sur la pertinence sociale, scolaire, et personnelle du chercheur. La deuxième partie est constituée par les notions de l'ensemble didactique ainsi que les avantages de cette étude. En ce qui concerne la troisième partie, elle présente la méthodologie pour collecter des données et analyser les résultats obtenus. Pour conclure, nous énoncerons des propositions indispensables pour les futurs chercheurs qui souhaiteraient reprendre ce type de méthode. Enfin il y aura une discussion lors du travail d'étude.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ๘๐/๘๐ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการสอน การสอนภาษา และวัฒนธรรม และโบราณสถานที่สำคัญในเกาะรัตนโกสินทร์ ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศนี้ ประกอบด้วย (๑) ชุดการสอนสำหรับผู้เรียนซึ่งมีบทเรียนจำนวน ๖ บท ได้แก่ เกาะรัตนโกสินทร์ พระบรมมหาราชวัง พระอารามหลวง ศาลมณฑล ศาลอนุสรณ์สถาน และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งการค้าและการพาณิชย์ (๒) คู่มือครู และ (๓) สื่อประกอบการสอน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำชุดการสอนไปดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับสูง ระดับชั้น 2nde และ 1ère จำนวน ๑๒ คน ของโรงเรียนฝรั่งเศสนานาชาติ กรุงเทพมหานคร เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ผลการ

* Professeur de thaïlandais au Lycée Français International de Bangkok

วิจัยปรากฏว่า ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพ ๘๖.๖๖/๘๘.๖๑ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติได้

ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาแม่ของตนมีความสำคัญในฐานะสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาและวัฒนธรรมของชาติอื่น และสามารถติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ในบรรดาภาษาต่างประเทศเหล่านี้ ภาษาไทยก็เป็นภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งที่ชาวต่างชาติเริ่มให้ความสนใจ ดังจะเห็นได้จากการที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วโลกต่างเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและหลักสูตรไทยศึกษาขึ้น ทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป ออสเตรเลีย และอเมริกา (ศรีวิไล พลมณี. ๒๕๔๕: ๑๕) สถานศึกษาทุกแห่งที่เปิดสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศต่างพัฒนาหลักสูตร วิธีสอน ตำราและแบบเรียนของตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมและความต้องการของผู้เรียน (ปรียา ทิรัญประดิษฐ์. ๒๕๔๕: ๑๐๕) ทั้งนี้ แนวคิดสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการสอนภาษาต่างประเทศแก่ผู้เรียนคือ *การสอนภาษาควบคู่กับวัฒนธรรม* เพราะภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันอย่างแยกไม่ออก ภาษาเป็นผลผลิตของวัฒนธรรมและเป็นเครื่องหมายแสดงวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ การศึกษาภาษาของชาติใดก็ตาม ย่อมเป็นการศึกษาวัฒนธรรมของเจ้าของชาตินั้นด้วย (นวลทิพย์ เพิ่มเกษร. ๒๕๔๕: ๒๖๘) ด้วยเหตุนี้ การสอนภาษาไทยให้ได้ผลดีนั้น

จะละเลยวัฒนธรรมไทยไม่ได้โดยเด็ดขาดเนื่องจากผู้เรียนต้องติดต่อสื่อสารกับคนไทยและอาศัยอยู่ในสังคมไทย การเรียนรู้ภาษาควบคู่กับวัฒนธรรมไทยจึงทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจความเหมือนและความต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนและวัฒนธรรมไทย รู้จักปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข วิธีการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยนั้นสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน ในบทความนี้จะกล่าวถึงวิธีการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยโดยใช้กิจกรรมทัศนศึกษาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการใช้ภาษา และมีประสบการณ์ในการเรียนรู้วัฒนธรรมโดยสถานที่ที่จะทัศนศึกษาคือ เกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งถือเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีโบราณสถานทั้งดงามและโดดเด่นเป็นจำนวนมาก สถานที่แต่ละแห่งล้วนมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน และในปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และศาสนาที่สำคัญของประเทศไทย จากการสำรวจแบบเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่วางจำหน่ายตามท้องตลาด พบว่า แบบเรียนและสื่อการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทยนั้นยังมีอยู่น้อยมาก ส่วนมากหนังสือตามท้องตลาดจะเน้นให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเที่ยวในประเทศไทย โดยจัดพิมพ์เป็นภาษาต่าง ๆ ตามภาษาแม่ของผู้เรียน ผู้สอนสามารถนำเนื้อหาเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยได้เพียงแค่ว่าบางส่วนเท่านั้น ไม่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศขึ้น เพื่อใช้เผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมไทยแก่ชาวต่างชาติ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อสร้างชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยกำหนดเกณฑ์การหาประสิทธิภาพไว้คือ ๘๐/๘๐

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ผลการวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนนิชภาษาและวัฒนธรรมไทยให้มีความหลากหลาย สนองต่อความสนใจของผู้เรียน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางหรือตัวอย่างในการสร้างและพัฒนาชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการนำเที่ยวในท้องถิ่นอื่น ๆ ของประเทศไทยต่อไปได้

๓. ผลการวิจัยสามารถนำไปสู่งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่มีต่อทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักเรียนไทยและนักเรียนต่างชาติ โรงเรียนฝรั่งเศสนานาชาติ กรุงเทพมหานคร (Lycée Français International de Bangkok) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุ ๑๕-๑๘ ปี ที่เรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และมีความรู้ภาษาไทยระดับสูง

๒. กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนไทยและนักเรียนต่างชาติ ชั้น Seconde และ Première จำนวน ๑๒ คน อายุ ๑๕-๑๗ ปี ที่เรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และมีความรู้ภาษาไทยระดับสูง

๓. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง คือ ๑๓ คาบเรียน และทัศนศึกษาอีก ๑ วัน

๔. เนื้อหาในชุดการสอนกำหนดจากหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย โรงเรียนฝรั่งเศสนานาชาติ กรุงเทพฯ (Lycée Français International de Bangkok) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานระดับความสามารถของนักเรียนต่างชาติ เรื่องภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ของสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการสอน การสอนภาษาและวัฒนธรรม และเกาะรัตนโกสินทร์ เพื่อนำมาประกอบในการสร้างเครื่องมือวิจัย

๒. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของโรงเรียนฝรั่งเศสนานาชาติ กรุงเทพฯ (Lycée Français International de Bangkok) และมาตรฐานระดับความสามารถของนักเรียนต่างชาติ เรื่องภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ของสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ จากนั้นสร้างเครื่องมือที่เป็นชุดการสอนสำหรับการวิจัย

๔. ทดลองเครื่องมือกลับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้น วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน (E1/E2) โดยกำหนดเกณฑ์การหาประสิทธิภาพไว้ คือ ๘๐/๘๐

๕. นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า สรุปอภิปรายผล และเสนอแนะ

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ จากงานวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้สร้างชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางการใช้ภาษา เพิ่มพูนวงศัพท์ และเสริมความรู้ทางวัฒนธรรมและไทยศึกษาแก่ผู้เรียนชาวต่างประเทศ พบว่า

๑. ได้ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ ๘๖.๖๖/๘๘.๖๑ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ (E1/E2 = ๘๐/๘๐) โดยประสิทธิภาพตัวแรก (E1) ของบทเรียนทั้ง ๖ บท อยู่ระหว่าง ๘๓.๓๓-๙๐.๐๐ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเป็น ๘๖.๖๖ และประสิทธิภาพตัวหลัง (E2) เป็น ๘๘.๖๑ ชุดการสอนนี้ประกอบด้วย

๑) ชุดการสอนสำหรับผู้เรียนซึ่งมีเนื้อหา ๖ บท ดังนี้

- (๑.๑) เกาะรัตนโกสินทร์
- (๑.๒) พระบรมมหาราชวัง
- (๑.๓) พระอารามหลวง
- (๑.๔) ศาสนสถาน
- (๑.๕) อนุสรณ์สถานและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
- (๑.๖) แหล่งการค้าและการพาณิชย์

๒) คู่มือครู

๓) CD-ROM ประกอบการเรียนการสอน

๒. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ คือ การที่กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นผลมาจากการออกแบบชุดการสอน การ

เลือกใช้สื่อประกอบการสอน และการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความสนใจและวัยของผู้เรียน ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในรูปแบบทัศนศึกษาที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระบรมมหาราชวัง และการพำนักรณคูสสถานที่สำคัญอื่น ๆ บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ เช่น เสาชิงช้า สนามหลวง อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ฯลฯ และการทำกิจกรรมเสนอแนะอื่น ๆ เช่น คันทัวร์ เพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้อที่ตนเองสนใจ เขียนข้อมูลที่ได้และนำมาพูดให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน เขียนบรรยายรูปภาพตนเองขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการทัศนศึกษา เขียนบรรยายความรู้สึกและความรู้ที่ได้จากการทัศนศึกษาและนำไปติดที่ป้ายนิเทศ ฯลฯ ถือว่าเป็นปัจจัยร่วมที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมประสบการณ์ของผู้เรียนเช่นกัน นอกจากนี้ ชุดการสอนซึ่งประกอบด้วยสื่อหลายรูปแบบ เช่น เพาเวอร์พอยต์ วิดีทัศน์ บัตรคำ บัตรภาพ แผนที่ แผ่นพับ และสื่อของจริง (authentic documents) ฯลฯ ช่วยเอื้อให้ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนจึงรู้สึกสนุกสนานและเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนในชั้นเรียน และรู้สึกอยากเห็นของจริงจากการทัศนศึกษา รวมถึงเนื้อหาในชุดการสอนเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับการยกย่องว่ามีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย จึงส่งเสริมความสนใจของผู้เรียนชาวต่างประเทศได้ด้วย

๓. สิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรคำนึงถึงนอกเหนือจากแนวคิดการสอนภาษาควบคู่กับวัฒนธรรมไทย คือ ข้อจำกัดทางภาษาของผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มประชากรมีความคิดอ่านสูงสมวัย แต่กลับมีพื้นฐานภาษาที่จำกัด ผู้สอนจึงควรเรียบเรียง

เนื้อหาให้สั้น กระชับ และใช้ภาษาให้ง่ายที่สุด ในแง่วัฒนธรรมไทยควรคัดเลือกเฉพาะประเด็นที่ชาวต่างชาติควรรู้เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อคนไทยมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ไม่ควรลงลึกในรายละเอียดมากหากผู้เรียนไม่ได้ประสงค์จะผันตัวเองไปเป็นมัคคุเทศก์ ข้อมูลทางวัฒนธรรมนี้ควรอยู่ในรูปของข้อควรรู้ควรจำ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนหากต้องการไปเที่ยวหรือพาเพื่อนไปยังสถานที่เหล่านั้น นอกจากนี้คำศัพท์ยากบางคำ เช่น ชื่อพระที่นั่งต่าง ๆ ในพระบรมมหาราชวังควรมีคำอ่านที่เขียนจากระบบสัทอักษรที่ผู้เรียนคุ้นเคย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนอ่านได้ด้วยตนเอง

๔. ผู้สอนอาจพัฒนาชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยนี้ โดยนำเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอื่น ๆ ของประเทศไทย เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

จังหวัดอยุธยา เป็นต้น มาจัดทำเป็นชุดการสอนและจัดการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน คือ การทัศนศึกษา นอกจากนี้ ผู้สอนอาจสร้างสื่อโดยจัดทำเป็นเว็บไซต์นำเสนอเกมภาษาที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ซึ่งทำให้การเรียนการสอนมีสื่อที่หลากหลายยิ่งขึ้น และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าข้อมูลอันก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๕. ควรมีการวิจัยที่สืบเนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ กล่าวคือ งานวิจัยเกี่ยวกับผลของการทัศนศึกษาที่มีต่อทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยของผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมให้มีความหลากหลายและดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- นวลทิพย์ เพิ่มเกษร. (๒๕๔๗). *การสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยแก่ชาวต่างประเทศ*. วรณนิตต์คัน
ปีที่ ๔ (พฤศจิกายน): ๒๖๘-๒๗๘.
- บุญเกื้อ คอราหาเวช. (๒๕๔๒). *นวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเรือง ชื่นสุวิมล. (๒๕๕๓). *หนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศเขียนขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ใด*.
วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๑ (กรกฎาคม-ธันวาคม): ๕๖-๗๗.
- ประสิทธิ์ชัย สำเนาทอง. (๒๕๕๕). *ชุดการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่องนำเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์
สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษา
ต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (๒๕๔๕). *รายงานผลการวิจัย สถานภาพการเรียนการสอนภาษาไทยแก่ชาว
ต่างประเทศในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัทรพร หิรัญภัทร์. (๒๕๔๘, มกราคม-มิถุนายน). *การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน
ภาษาที่สอง*. ภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๑ (๘๒-๙๑). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยมหิดล
- สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์. (๒๕๔๕). *แบบเรียนภาษาไทยในบริบทไทยศึกษาสำหรับชาวต่างชาติ*. กรุงเทพฯ:
ทบวงมหาวิทยาลัย.
- _____. (๒๕๔๕). *คู่มือการสอนภาษาไทยในบริบทไทยศึกษาสำหรับชาวต่างชาติ*. กรุงเทพฯ: ทบวง
มหาวิทยาลัย.
- _____. (๒๕๔๙). *การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. เชียงใหม่: มิ่งเมือง.
- ศรวิไล พลมณี. (๒๕๔๕). *พื้นฐานการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดาร่า สุขฉายา. (๒๕๔๗). *คู่มือนำชม กรุงรัตนโกสินทร์ : เมืองวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์*. พิมพ์
ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (๒๕๓๒). *การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. (๒๕๓๓). *แบบเรียนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว เล่ม ๑*.
กรุงเทพฯ: CURSUS กาลาดพร้าว.
- _____. (๒๕๓๓). *แบบเรียนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว เล่ม ๒*. กรุงเทพฯ: CURSUS กาลาดพร้าว.
- Brooks, Nelson. (1964). *Language and Language Learning*. (2nd ed.). New York: Harcourt.
Brace & World Inc.
- Brown, Douglas, H. (1980). *Principle of Language Learning and Teaching*. New Jersey:
Prentice-Hall, Inc.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศส บริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

ปรีดี พิศภูมิวิถิ*

Résumé

Cette recherche a pour but de développer la compétence en langue française pour la communication des étudiants de 4ème année de l'université Burapha ayant choisi le cours de français du tourisme domestique. Nous avons développé un méthode de touristique de Bangsaen et ses alentours afin que des étudiants l'utilissent dans la situation réelle. Après l'utilisation, les preuves ont montré le niveau élevé de compétence en communication. Ils ont mieux compris comment réagir et répondre aux questions avec des touristiques français et francophones.

บทนำ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่งคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องการทักษะหลายด้าน และยังเป็นอาชีพที่ขาดแคลน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมัคคุเทศก์ภาษาต่างประเทศ การเป็นมัคคุเทศก์ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาตินี้มีความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ เพราะธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่

สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นอันมาก

อนันต์ วัฒนกุลจรัส (Wattanukuljarus, ๒๐๐๖ อ้างในวิไลวรรณ น้าพิรุณ, ๒๕๕๓) วิจัยเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในระดับชาติที่มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา ระบุว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องพึ่งพาอาศัยการท่องเที่ยวเป็นอันมาก ทั้งนี้เนื่องจากว่าอุตสาหกรรมมากกว่าครึ่งหนึ่งในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในวงกว้าง ในปี ๒๕๔๘ การท่องเที่ยวทำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยถึง ๓๖๗,๓๘๐ ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต ๗, ๒๕๔๘) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในทวีปเอเชียด้วยกันแล้วจัดได้ว่าประเทศไทยเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมมาเยือนเป็นอันดับต้น ๆ อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแบบก้าวกระโดด (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, ๒๕๕๐) ส่งผลทำให้อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่สำคัญและ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ทำให้คนไทยมีงานทำ และทำรายได้ดีให้แก่ตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ

ในยุคปัจจุบันนี้ นอกจากภาษาอังกฤษที่ทุกคนจำเป็นต้องสื่อสารได้แล้ว ภาษาฝรั่งเศสถือว่าเป็นภาษาที่มีความสำคัญในการสื่อสารอีกภาษาหนึ่ง โดยเฉพาะในวงการการศึกษา งานราชการในกิจการระหว่างประเทศและวงธุรกิจได้มีการติดต่อดำขายกับนักธุรกิจชาวฝรั่งเศสหรือชาติอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสื่อสาร เช่น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เบลเยียม แคนาดา เป็นต้น บทบาทของภาษาฝรั่งเศสที่มีความสำคัญมากอีกบทบาทหนึ่งคือการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสื่อสาร (Francophone) ได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะที่จังหวัดชลบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เดินทางเข้ามาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเสมอ เพราะไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมาแต่อดีตคือ หาดบางแสน ซึ่งเป็นที่พักผ่อนตากอากาศและแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง เช่น อ่างศิลา เกาะสีชัง เป็นต้น

ดังนั้น การส่งเสริมการประกอบอาชีพภาคธุรกิจที่บริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงในจังหวัดชลบุรีที่สามารถนำเที่ยวเป็นภาษาฝรั่งเศสได้ จึงเป็นวิธีการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสเดินทางมาเที่ยวในจังหวัดชลบุรีอีกวิธีหนึ่ง ส่งผลให้เกิดการไหลเวียนเงินตราจากต่างประเทศเข้าสู่จังหวัดชลบุรี กล่าวได้ว่าอาชีพภาคธุรกิจภาษาฝรั่งเศสเป็นงานอาชีพที่น่าส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง

จังหวัดชลบุรีนั้นเคยเป็นชุมชนโบราณที่เคยมีมนุษย์ยุคหินใหม่อาศัยอยู่มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์เพราะการขุดค้นด้านโบราณคดีพบ

ร่องรอยของชุมชนโบราณก่อนประวัติศาสตร์บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำพานทอง ซึ่งอยู่ในบริเวณวัดโคกพนมดี ตำบลท่าข้าม อำเภอพนัสนิคม ซึ่งในครั้งนั้นได้พบสิ่งมีคุณค่าทางโบราณคดีหลายอย่าง เช่น ขวานหินขัด เครื่องประดับจำพวกกำไล ลูกปัด เครื่องปั้นดินเผาแบบใช้เชือกทาบ และได้พบซากของอาหารทะเลอีกด้วย จึงทำให้ทราบว่าเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ชายฝั่งทะเลมากกว่าปัจจุบันนี้มาก แหล่งโบราณคดีดังกล่าวจึงเป็นหลักฐานยืนยันส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาอันยาวนานของจังหวัดชลบุรี

นอกจากนี้จังหวัดชลบุรียังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นหลายแห่ง ที่มีชื่อเสียงมากคือหาดบางแสน ซึ่งเป็นที่พักผ่อนตากอากาศสำคัญของผู้ที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย เพราะชายหาดมีความงดงาม น้ำทะเลสวย ประกอบกับตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก และมีถนนสายสำคัญคือถนนสุขุมวิทตัดผ่าน จึงทำให้การเดินทางมาบางแสนเป็นไปอย่างสะดวกมากขึ้นกว่าก่อน

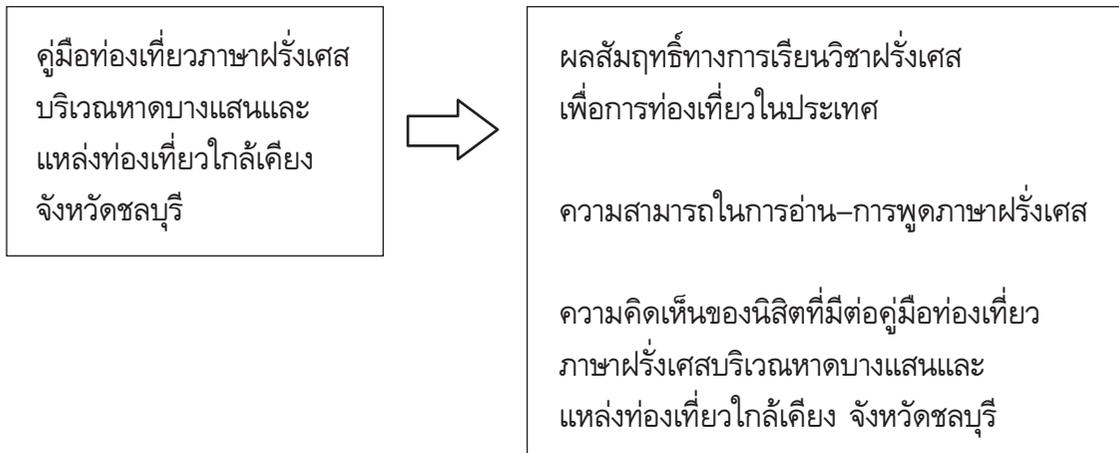
นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกที่ชื่นชอบธรรมชาติจึงนิยมเดินทางมาพักผ่อนที่หาดบางแสนเป็นจำนวนมาก ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก มีนักท่องเที่ยวที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสื่อสารที่มาจากจังหวัดชลบุรีเป็นจำนวนไม่น้อย จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวพอใจและมีความประทับใจในหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นอย่างมาก เพราะชาวฝรั่งเศสไม่นิยมพูดภาษาอื่นนอกจากภาษาฝรั่งเศส สอดคล้องกับผลการศึกษาถึงความจำเป็นและเจตคติในการใช้ภาษาฝรั่งเศส เพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวของพนักงานโรงแรมกมลลา บีช ไฮเต็ล แอนด์ รีสอร์ท ตำบลกมลลา อำเภอเกาะกูด

จังหวัดภูเก็ต พบว่าพนักงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ
ในด้านการบริการการท่องเที่ยว มีความจำเป็น
ในการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารด้านการ
ท่องเที่ยวในระดับที่มาก และมีเจตคติที่ดีมากต่อ
ความต้องการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการสื่อสารด้าน
การท่องเที่ยว (มณฑนา เปอโลด์, ๒๕๕๕)

ดังนั้น การพัฒนาฝีมือท่องเที่ยวภาษา
ฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยว

ใกล้เคียง เพื่อให้บัณฑิตสาขาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการ
สื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ใช้ฝึกปฏิบัติจึงมีความจำเป็น
อย่างยิ่ง และเป็นคู่มือในการพัฒนาบุคลากรที่เป็น
เยาวชนของชลบุรีให้มีความสามารถในการสื่อสารใน
ระดับสากล เพื่อที่จะสามารถประกอบอาชีพที่สุจริต
เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาบางแสน และของ
ประเทศชาติต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. สร้างคู่มือการท่องเที่ยวหาดบางแสนและ
แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นภาษาฝรั่งเศสให้แก่
นิสิต เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับนานาชาติของ
หาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง
๒. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชา
ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวของนิสิตมหาวิทยาลัย
บูรพา
๓. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว
ในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา

คำถามในการวิจัย

๑. ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนในวิชา
ฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ โดยใช้คู่มือ
ท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและ
แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน
หรือไม่
๒. ความสามารถในการอ่านและการพูด
ภาษาฝรั่งเศสของนิสิตที่เรียนในรายวิชาภาษา
ฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ โดยใช้คู่มือ
ท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและ

แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับใด

๓. ความคิดเห็นของนิสิตที่เรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับใด

สมมุติฐานการวิจัย

๑. นิสิตที่เรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒. ความสามารถในการอ่านและการพูดของนิสิตที่เรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับสูง

ขอบเขตการวิจัย

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ที่เลือกเรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ นิสิตที่เลือกเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาโท บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส จำนวน ๑๒๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวน ๓๒ คน ที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ

๒. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการทดลองใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ จำนวน ๘ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๓ ชั่วโมง โดยนิสิตศึกษาจากคู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี จำนวน ๔ สัปดาห์ และศึกษานอกสถานที่โดยการแนะนำกับชาวต่างชาติ นอกสถานที่ จำนวน ๔ สัปดาห์

๓. เนื้อหา

ด้านเนื้อหาที่นำมาจัดทำเป็นคู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในบริเวณหาดบางแสนและพื้นที่ใกล้เคียง เนื้อหาของคู่มือประกอบด้วย

1. Connaissances générales sur Chonburi
2. Bang Saen
 - Situation géographique
 - Aperçu historique et intérêts de Bang Saen
 - Sites d'attractions à Bang Saen:
 - La Plage de Bang Saen
 - Laem Than
 - Le marché Nong Mon
 - Le Centre des Sciences Maritimes de l'Université Burapha
 - La rue piétonne de Bang Saen
 - La colline de Sam Muk
 - Ang Sila
 - Le Temple Chinois
3. Lieux intéressants aux alentours de Bangsaen
 - Sriracha
 - Le Palais Chudaduj Rajathan
 - Pattaya et la plage de Jomtien

- Jardins botaniques, parcs et loisirs
 - Ile de Koh Lan
4. Informations pratiques
5. Bibliographie

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

๑. มีคู่มือท่องเที่ยวบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี เป็นภาษาฝรั่งเศสที่สามารถเอื้อประโยชน์ให้แก่นิสิตนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปใช้ได้

๒. ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี สูงขึ้น

๓. มีมัลติมีเดียที่ท้องถิ่นในบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงที่สามารถใช้ภาษาฝรั่งเศสด้วยความคล่องแคล่วเป็นการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี การมีมัลติมีเดียที่ท้องถิ่นแสดงให้เห็นว่าจังหวัดชลบุรีมีการเตรียมพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวมากขึ้น และนอกจากนั้นทำให้เกิดงานอาชีพมัลติมีเดียที่สามารถทำรายได้ให้แก่ตัวนักศึกษาและครอบครัว

๔. ทำให้นักท่องเที่ยวที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสื่อสารมาเที่ยวในบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเพิ่มขึ้น การมีมัลติมีเดียที่ท้องถิ่นที่สามารถพูดภาษาฝรั่งเศสได้ช่วยทำให้นักท่องเที่ยวได้ข้อมูลที่ต้องการ ชัดเจน จากคนในท้องถิ่นจริง ๆ ในระยะยาวอาจส่งผลให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาเที่ยวบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงมากขึ้น

๕. เป็นการสร้างงานด้านการบริการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพของบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จุดเด่นของการท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวต่างชาติ คือ การ

ที่มีมัลติมีเดียที่ท้องถิ่นคอยดูแลเอาใจใส่ เช่น การให้บริการด้านสารสนเทศ ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมแนะนำแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของเมือง และแหล่งซื้อของที่ระลึก เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและมีโอกาสกลับมาเที่ยวใหม่หรือแนะนำให้เพื่อนและครอบครัวเดินทางมาเที่ยวบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงในอนาคต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความสามารถด้านการอ่านและการพูด แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิต ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๒ คน ด้วยการทดสอบก่อนเรียน ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี ประเมินความสามารถในด้านการอ่านและการพูด ทดสอบหลังเรียนและสอบถามความคิดเห็นของนิสิต เพื่อเป็นการตอบคำถามการวิจัยตามจุดประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านและการพูด โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษา

ฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยว
ใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

ฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยว
ใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการ
จัดการเรียนรู้โดยใช้โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษา

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศส
เพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยว
ใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ
โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี
ได้ผลดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ
โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

การ ทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	(\bar{x})	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	๓๒	๔๐	๑๙.๘๑	๕.๐๔	๑๐.๙๙๙๓	๐.๐๐๐
หลังเรียน	๓๒	๔๐	๒๗.๔๗	๓.๓๑		

จากตารางที่ ๑ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว
ในประเทศ ก่อนและหลังใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษา
ฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยว
ใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสอดคล้องกับ
สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ ๑ โดยคะแนนสอบหลังเรียน
(\bar{x}) = ๒๗.๔๗, S.D. = ๓.๓๑) สูงกว่าคะแนน
สอบก่อนเรียน ((\bar{x}) = ๑๙.๘๑, S.D. = ๕.๐๔)
ทั้งผู้วิจัยได้กำหนดแบบทดสอบแบบปรนัยจำนวน
๔๐ ข้อ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดชลบุรี บางแสน
และแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ซึ่งเป็นข้อความทั่วไป
และข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับที่ตั้ง เนื้อหา ฯลฯ

ผลการทดสอบก่อนเรียนแสดงให้เห็นค่า
(\bar{x}) = ๑๙.๘๑ และ S.D. = ๕.๐๔ เพราะนิสิต
ส่วนใหญ่ขาดความรู้เรื่องจังหวัดชลบุรีโดยรวม เช่น
สภาพที่ตั้ง พื้นที่ สภาพอากาศ และประวัติศาสตร์
ความเป็นมาของชลบุรี หรือแม้กระทั่งคำขวัญของ
จังหวัด ส่วนเนื้อหาเรื่องบางแสนนั้นนิสิตมีความรู้
มากกว่าอย่างอื่น เพราะตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้มหาวิทยาลัย
และนิสิตมีความคุ้นเคยดี แต่อย่างไรก็ตาม นิสิต
ยังไม่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้มากนัก

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านและการพูดภาษาฝรั่งเศส โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

ในการประเมินความสามารถในการอ่านและการพูดภาษาฝรั่งเศส ผู้วิจัยดำเนินการโดยทดสอบความสามารถในการอ่าน เมื่อนิสิตศึกษาจากใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรีแล้ว ประเมินจากการทำแผนผังมโนทัศน์สรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน และความสามารถในด้านการพูดภาษาฝรั่งเศส โดยให้นิสิตได้พูดภาษาฝรั่งเศสแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวกับชาวต่างประเทศในสถานที่จริงและให้ชาวต่างประเทศประเมินความสามารถในด้านการพูด ซึ่งมีรายละเอียด ดังตารางดังนี้

ตารางที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านภาษาฝรั่งเศส โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

การประเมิน ความสามารถ	จำนวนนิสิต	คะแนนเต็ม	คะแนน เฉลี่ย (\bar{x})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับ ความ สามารถ
ด้านการอ่านภาษาฝรั่งเศส	๓๒	๒๐	๓.๕๐	๐.๕๗	สูง
ด้านการพูดภาษาฝรั่งเศส	๓๒	๒๐	๓.๗๐	๑.๕๐	สูง

จากตารางที่ ๒ พบว่า ความสามารถด้านการอ่านภาษาฝรั่งเศส โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = ๓.๕๐$, S.D. = ๐.๕๗) และความสามารถด้านการพูดภาษาฝรั่งเศส โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = ๓.๗๐$, S.D. = ๑.๕๐)

จากตารางสรุปจะเห็นว่านิสิตมีทักษะในการอ่านและการฟังอยู่ในระดับสูง เพราะนิสิตมีความเคยชินกับการฟังในห้องเรียนมาก่อนและสามารถอ่านบทอ่านขนาดสั้น และจำได้ดี จึงทำให้สามารถนำไปทบทวน หรือพูดกับชาวต่างชาติได้ง่าย

นอกจากนั้นการใช้ภาษาฝรั่งเศสอย่างง่ายในคู่มือรูปประโยคไม่ยาวซับซ้อนก็ทำให้นิสิตสามารถจดจำได้ง่ายขึ้นด้วย

สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางด้านการพูดนั้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่านิสิตมีความกล้าแสดงออกในการพูดกับชาวต่างชาติได้มากขึ้น เพราะมีความมั่นใจว่าสามารถให้ข้อมูลเบื้องต้นกับชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสื่อสารเกี่ยวกับบางแสนได้ง่าย นอกจากนั้นนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศสก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ไม่สร้างความประหม่าให้เกิดขึ้นกับนิสิต เป็นกันเอง และเริ่มสนทนาก่อน จึงทำให้นิสิตมีความกล้าพูดเพิ่มมากขึ้น

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ ๓ ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี

ข้อที่	รายการคำถาม	(\bar{x})	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
๑	การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นิสิตได้ใช้ ความสามารถของตนเอง	๔.๕๐	๐.๔๕	เห็นด้วยมากที่สุด
๒	เปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเรียน	๔.๕๐	๐.๖๕	เห็นด้วยมากที่สุด
๓	มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	๔.๐๐	๐.๕๖	เห็นด้วยมากที่สุด
๔	บรรยากาศในการเรียนสนุกสนาน	๔.๖๐	๐.๔๔	เห็นด้วยมากที่สุด
๕	คู่มือภาษาฝรั่งเศสทำให้ได้เรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส เข้าใจมากยิ่งขึ้น	๔.๕๐	๐.๕๐	เห็นด้วยมากที่สุด
๖	เนื้อหาในคู่มือภาษาฝรั่งเศสทำให้พัฒนา ความสามารถด้านการอ่าน	๔.๔๐	๐.๕๐	เห็นด้วยมาก
๗	เนื้อหาในคู่มือภาษาฝรั่งเศสทำให้พัฒนา ความสามารถด้านการพูด	๔.๓๐	๐.๕๙	เห็นด้วยมาก
๘	นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	๔.๘๐	๐.๔๙	เห็นด้วยมาก
๙	สามารถแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เป็นภาษาฝรั่งเศสได้	๔.๖๐	๐.๕๑	เห็นด้วยมาก
๑๐	เห็นความสำคัญของภาษาฝรั่งเศสในด้านการมี ส่วนช่วยในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	๔.๗๐	๐.๔๗	เห็นด้วยมากที่สุด
	รวม	๔.๕๐	๐.๕๓	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ ๓ ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้คู่มือท่องเที่ยวภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรีพบว่า โดยภาพรวมความคิดเห็นของนิสิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๕๓) ข้อที่นิสิตเห็นด้วยมากที่สุด

คือ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = ๔.๘๐$, S.D. = ๐.๔๙) รองลงมา คือ เห็นความสำคัญของภาษาฝรั่งเศสในด้านการมีส่วนช่วยในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ($\bar{x} = ๔.๗๐$, S.D. = ๐.๔๗) และข้อที่นิสิตเห็นด้วยค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.56) จากตารางจึงวิเคราะห์ได้ว่า การสอนภาษาต่างประเทศที่ ๒ ให้กับนิสิตนั้น อาจใช้การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนโดยมีคู่มือที่ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน นิสิตที่ใช้คู่มือห้องเทียบ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ เพราะได้แสดงความสามารถในทักษะการใช้ภาษาของตนและรู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกเหนือไปจากที่ศึกษามา เช่น นักท่องเที่ยว ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในสิ่งที่ไม่ได้ระบุไว้ในคู่มือห้องเทียบ นิสิตสามารถใช้ประโยคภาษาฝรั่งเศสในการบอกเพิ่มเติมได้

สรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้คู่มือห้องเทียบภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี มีผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. จากการวิจัย สามารถสร้างเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี คือ คู่มือห้องเทียบภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑ เล่ม ซึ่งเป็นคู่มือภาษาฝรั่งเศสอย่างง่าย

๒. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้คู่มือห้องเทียบภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งยอมรับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ ๑ พบว่า นิสิตมีความสามารถในการเรียนรู้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

๓. การจัดทำคู่มือห้องเทียบภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี มีเนื้อหาสอดคล้องกับการท่องเที่ยว

บริเวณใกล้เคียงกับสถานศึกษา คือ บริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

ความสามารถในการอ่านและการพูดภาษาฝรั่งเศส วิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศ โดยใช้คู่มือห้องเทียบภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมพบว่า นิสิตมีความสามารถในการอ่านและการพูดภาษาฝรั่งเศสอยู่ในระดับสูง

๔. ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้คู่มือห้องเทียบภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. จากผลการวิจัยพบว่า ควรให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีก่อน เพราะจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้เนื้อหาที่อยู่ในบทเรียน และจะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิม กับคำศัพท์ภาษาฝรั่งเศส

๒. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ให้นิสิตได้ฝึกปฏิบัติด้านการพูดนั้น มีข้อจำกัดในเรื่องของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศบางส่วน ที่ในบางครั้งนิสิตขอความร่วมมือในการทำกิจกรรม แต่ถูกปฏิเสธ เพราะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้เหตุผลในเรื่องของเวลาที่ต้องการความเป็นส่วนตัว ดังนั้น การทำกิจกรรมการฝึกแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีการเตรียมพร้อมโดยการติดต่อประสานงานหรือขอความอนุเคราะห์กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

๓. ควรมีการนำคู่มือห้องเทียบภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง จังหวัดชลบุรี จัดทำเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ความรู้ดังกล่าวให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

๔. ควรมีการนำคู่มือห้องเทียบภาษาฝรั่งเศสบริเวณหาดบางแสนและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

จังหวัดชลบุรี ไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ของนิสิต นักศึกษา หรือผู้ที่เรียนภาษาฝรั่งเศส

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยนำ ความรู้ในท้องถิ่นมาสอดแทรก หรือนำข้อมูลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ นิสิตสามารถเชื่อมโยง ความรู้จากสิ่งใกล้ ๆ ตัวได้

๒. ควรมีการจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวภาษา ฝรั่งเศส ในท้องถิ่น อำเภออื่น ๆ หรือหัวข้ออื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ชุมชน วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เป็นต้น

๓. ควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อ เป็นการเผยแพร่ความรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ หลากหลาย เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เว็บไซต์ เป็นต้น

บรรณานุกรม (บางส่วน)

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล. เอกสารการอบรมครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว ณ สหวิทยาลัยล้านนาเชียงใหม่ ๒๕๓๔. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๘.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้าในปี ๒๕๔๘. เข้าถึงได้จาก http://www.2tat.or.th/stat/web/static_index.php ค้นเมื่อ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒.
- กัลก เต๊ะขันหมาก ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์ และคณะ. รายงานการวิจัยและการพัฒนาการจัดการมาตรฐาน คุณภาพการท่องเที่ยวในท้องถิ่น: กรณีชุมชนหัวลำโพง สภาวัฒนธรรมตำบลหัวลำโพง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖.
- มณฑนา เปอโลด์. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการโรงแรมและการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๔๕
- วิไลวรรณ จำพิรุณ. การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาฝรั่งเศสเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ จังหวัดลพบุรี. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๒.
- สุจิตรา อินทรวิเศษ. ความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่ได้รับการ การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน ภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๓๗.
- สุนันทา ปันปรีชา. วิจัยแบบฝึกทักษะการฟังภาษาฝรั่งเศสโดยใช้วิดีโอเชิงปฏิสัมพันธ์สำหรับนิสิตชั้นปีที่ ๑ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐.
- อรพรรณ สุริยพันธุ์และพิมพ์พัลลภ สุวรรณทัต. เครือข่ายเสมือนช่วยการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส เพื่อปรับฐานความรู้ด้านการสื่อสารฟัง-พูด สำหรับนักศึกษาโปรแกรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘.

หนังสือภาษาต่างประเทศ

- Finocchiaro, M., et al. *Foreign Language Teaching*. New York: Regents Publishing Co. Inc, 1983.
- Jacob, E. *Cooperative learning in context*. New York: State University of New York, 1999.
- Karin. *Karin's ESL partyland: Teaching and Speaking*. [Online] [http://itsel.org. Techniques/Kilickaya-Authentic Material.html](http://itsel.org.Techniques/Kilickaya-Authentic Material.html), 2007.
- Kilickaya, F. *Authentic Materials and cultural content in EFL classrooms*. The Internet TESL Journal, 10 (7), 2004.
- Oller, John W. *Language Test of school : A Pragmatic Approach*. London: Longman, 1980.
- Pankaew, B.A. *Prospects for Developing the tourism market in Thailand: An evaluation of factors influencing the perception of American visitors*. Unpublished Dissertation, The University of Golden Gate, California, 2003.
- Paulston, Christina Bratt and Mary newton Bruder. *Teaching English as Second Language Techniques and Procedures*. Cambridge, Massachusetts, Winthrop Publishers. Inc. 1976.
- Wattanukuljarus, A. *The nationwide economic and environmental impacts of tourism: A computable general equilibrium approach for Thailand*, Unpublished Dissertation. The University of Wisconsin – Madison, Wisconsin, 2006.

ภาพลักษณ์ของเด็กฉลาดเกินวัย “ลู แบร์ติญัก” ในนวนิยายเรื่อง “ฉันกับโน”

ของเดลฟิน เดอ วิกอง

L'image d'enfant intellectuellement précoce « Lou Bertignac » dans le roman

« No et moi » de Delphine de Vigan.

นิชุตตา บุญขำ*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะเด็กฉลาดเกินวัยซึ่งเป็นเด็กที่มีลักษณะเด่นและด้อยต่างจากเด็กทั่วไปอย่างชัดเจนผ่านลู แบร์ติญัก (Lou Bertignac) ซึ่งเป็นตัวละครหลักและเป็นเด็กฉลาดเกินวัยในนวนิยายเรื่อง “ฉันกับโน” (No et moi) ของเดลฟิน เดอ วิกอง (Delphine de Vigan) นักเขียนร่วมสมัยชาวฝรั่งเศส ที่ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๗

ลูเป็นเด็กฉลาดเกินวัยที่สามารถเข้าใจเรื่องที่สลับซับซ้อนได้รวดเร็วและล้ำหน้าเด็กวัยเดียวกัน

อีกทั้งสามารถจินตนาการเรื่องราวพิสดารต่าง ๆ ได้อย่างน่าอัศจรรย์ แต่กลับไม่เข้าใจเรื่องธรรมดาสามัญและทำอะไรง่าย ๆ หลายอย่างที่เด็กวัยเดียวกับเธอทำได้ เธอจึงรู้สึกที่ตนเองแปลกแยกและแตกต่างไปจากผู้อื่นจนไม่อาจอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นได้ แต่มีใช้ว่าลูจะประสบปัญหานี้ตลอดไป เพราะลูมีสติปัญญาที่ล้ำหน้าเกินวัย เธอจึงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและโลกแห่งความเป็นจริงได้เพียงแต่กว่าลูจะเข้าใจชีวิตอย่างแท้จริง เด็กฉลาดเกินวัยอย่างเธอต้องผ่านประสบการณ์อันเลวร้ายต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้เขียนนวนิยายเรื่องนี้ต้องการให้ผู้อ่านทราบว่าเด็กฉลาดเกินวัยไม่ได้เป็นเด็กที่เหนือกว่าเด็กอื่น ๆ เสมอไป ในทางกลับกันอาจจะมีความซื่อมากกว่าเด็กทั่วไปด้วยซ้ำ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นถึงปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจของลูที่มีผลมาจากครอบครัวเพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวอันเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมด้วย

Résumé

Cet article présente les émotions et l'imagination d'une enfant précoce. Il nous parle du roman « No et moi » de Delphine de Vigan, écrivaine française, publié chez Jean-Claude Lattès en 2007

Cet article décrit les émotions et l'imagination de Lou, une enfant précoce, le personnage principal de ce roman. Elle est capable de comprendre clairement tout ce qui paraît compliqué pour les enfants du même âge et elle peut imaginer des situations complexes différentes. Cependant, elle ne peut pas faire ce que les autres enfants du même âge font quotidiennement. Elle pense qu'à l'intérieur d'elle-même quelque chose lui fait défaut. Elle n'arrive pas à se faire des relations avec d'autres enfants de son âge.

Par ailleurs, il montre aux lecteurs ses problèmes psychologiques qui sont d'origine familiale. Ce sont les grands problèmes de la société moderne. On connaît bien aujourd'hui ces problèmes et force nous est de constater que la famille reste et restera toujours la cellule de base de notre société.

ความน่า

หากมองย้อนกลับไปในโลกวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกของนวนิยาย จะเห็นว่ามิ

นักเขียนหลายท่านได้พยายามถ่ายทอดชีวิตของผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสหรือแม้กระทั่งผู้ที่เป็นปัญหาสังคมไว้ต่าง ๆ นานา อาทิ ผู้พิการที่หูหนวก ตาบอด เป็นใบ้ คนเร่ร่อน เด็กจรจัด เด็กปัญญาอ่อน ฯลฯ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความทุกข์ยากและปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับโลกแห่งความเป็นจริงและอยู่ร่วมกับผู้คนทั่วไปในสังคมได้ แต่น้อยคนนักที่จะนำเรื่องราวของเด็กอัจฉริยะ หรือแม้แต่เด็กฉลาดเกินวัยมาสะท้อนในงานเขียนของตน จนกระทั่งในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ นักเขียนสตรีร่วมสมัยชาวฝรั่งเศสได้นำประสบการณ์ชีวิตเด็กฉลาดเกินวัยของตนและบุตรสาวมาเป็นแรงบันดาลใจให้เธอถ่ายทอดข้อเด่น ข้อด้อยของเด็กฉลาดเกินวัยให้ผู้อ่านชาวฝรั่งเศสได้รับรู้ ผ่านตัวละครเอกลู แบร์ติญัก ในนวนิยายเรื่อง No et moi และนวนิยายเรื่องนี้ก็ได้รับรางวัล le prix littéraire du Rotary International 2008 และ le Prix des libraires 2008 นอกจากนี้ นวนิยายเรื่องนี้ยังได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาต่างประเทศอีกหลายภาษา มีผลให้ผู้คนทั่วโลกหันมาตระหนักถึงข้อเด่น ข้อด้อยของเด็กฉลาดเกินวัย และเริ่มสนใจศึกษาพฤติกรรมตลอดจนยอมรับความสามารถพิเศษของเด็กกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น

อันที่จริงผู้คนในประเทศที่พัฒนาแล้วต่างตระหนักถึงความสำคัญของเด็กฉลาดเกินวัยในสังคมมานานแล้ว ดังจะเห็นได้จากเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๓ ประเทศฝรั่งเศสตั้งโรงเรียนลีโอนาร์โด ดา วินชี (L'école Léonard de Vinci) เป็นโรงเรียนสำหรับเด็กฉลาดเกินวัยโดยเฉพาะขึ้นเป็นแห่งแรกขึ้นในกรุงปารีส¹ แต่ความรู้เกี่ยวกับเด็กฉลาดเกินวัยในประเทศไทยยังเป็นเรื่องใหม่อยู่มาก มีน้อยคนนักที่จะรับรู้เรื่องนี้ และหน่วยงานด้านการศึกษา

¹ <http://www.creersonecole.com/index.php?page=ecolemois&id=14>.

ก็ยังไม่ได้เตรียมการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้กับเด็กกลุ่มนี้ ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่จะนำเรื่องราวของเด็กฉลาดเกินวัยมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านได้รับรู้ผ่านตัวละคร Lou Bertignac ซึ่ง Delphine de Vigan ได้สร้างให้มีชีวิตเหมือนจริงในนวนิยายเรื่อง *No et moi* มาศึกษารายละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยได้เข้าใจและตระหนักถึงการใช้ชีวิตของเด็กกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น

เด็กฉลาดเกินวัยที่ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า “l’enfant intellectuellement précoce” หรือ “le surdoué” (DuchéD,-J, 1988) หรือ “le dyssynchrone” ซึ่งตรงกับคำว่า “gifted child” ในภาษาอังกฤษ หมายถึง “เด็กที่มีพรสวรรค์หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีเชาวน์ปัญญาเป็นเลิศ มีความสามารถยอดเยี่ยมเป็นพิเศษในทางหนึ่งทางใด”¹ ซึ่งตรงกับที่จูเลียง เดอ อาซูริอาแกรร์ร่า (Julian de Ajuriaguerra) นักวิชาการด้านจิตวิทยาชาวฝรั่งเศสได้กล่าวไว้ว่า “On appelle enfant surdoué celui qui possède des aptitudes supérieures qui dépassent nettement la moyenne des capacités des enfants de son âge.”²

ส่วนรตนา ศิริพานิช ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ได้อธิบายโดยอ้างอิงจากหนังสือของ ฮัลลาฮัน และ คอปฟ์แมน รวมทั้ง ฮาร์ดแมน (Hallahan & Kauffman and Hardman) ว่า “เด็กฉลาดเกินวัยเป็นเด็กปัญญาเลิศมีประสาทรับรู้อันว่องไวเป็นพิเศษ มีความอยากรู้อยากเห็นอย่างเข้มข้น มีความสามารถในการแก้ปัญหาและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ใน

ระดับสูง มีแรงจูงใจและขยันอดทน มีแรงผลักดันที่จะจัดระเบียบดำเนินงานให้สมบูรณ์ปราศจากที่ติชอบแสวงหาสิ่งที่ท้าทาย มีความคิดสร้างสรรค์และมีอารมณ์ขัน มีความรอบรู้เรื่องต่าง ๆ มีอิสระในด้านความคิดและการกระทำ สนใจความพิสดาร อลังการ มีความรู้สึกละเอียดลึกซึ้งและว่องไวสามารถเรียนรู้อะไรได้รวดเร็วกว่าคนอื่นในวัยเดียวกัน มีความสามารถดีเยี่ยมในการจดจำข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ และไม่ลืมหรือลืมหายก มีความสามารถในการอ่านหนังสือได้ตั้งแต่วัยเยาว์ และอ่านหนังสือในระดับเกินวัยได้อย่างแตกฉาน มีความสามารถในการเจรจา สามารถใช้ศัพท์สูงอย่างผู้ใหญ่ได้อย่างถูกต้อง รู้จักคำมาก อีกทั้งสามารถเขียนและพูดอธิบายความคิดอ่านของตนได้อย่างชัดเจน สามารถเรียนรู้วิชาแขนงต่าง ๆ ได้ดีพร้อมกันและมักจะสนใจค้นคว้าเรียนรู้สิ่งทีคนอื่นไม่รู้ และมีทักษะพิเศษในด้านดนตรี นาฏศิลป์ การละคร และอื่น ๆ ตามความถนัดของตน”³

นอกจากนั้น ศรีเรือน แก้วกังวาล นักจิตวิทยายังกล่าวเสริมว่า “เด็กปัญญาเลิศ คือ เด็กที่มีความสามารถสูงทางวิชาการ มีความจำเป็นเลิศ ช่างซักช่างถาม มีความคิดอ่านลึกซึ้งสุขุม รู้จักแก้ปัญหา รู้จักยืดหยุ่น มีอารมณ์ขัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสนใจหลากหลาย รู้จักใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง มีสมาธิในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนสนใจ มีความถนัดด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษอย่างเด่นชัด (เช่น งานฝีมือ กีฬาบางอย่าง ความสามารถในการร้องเพลง เล่นดนตรี) หรือบางคนอาจมีความถนัดเป็นเลิศหลายด้าน มีความ

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารการพิมพ์. ๒๕๔๘. หน้า ๙๖.

² De Ajuriaguerra, J. *Manuel de psychiatrie de l'enfant*, éditions Masson, Paris, 1974.

³ รตนา ศิริพานิช. เชาวน์ปัญญาและการทดสอบ. ในจิตวิทยาทั่วไป. จีราภา. เต็งไตรรัตน์และคณะ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า ๒๙๔-๒๙๗.

สามารถด้านการประสานความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสเป็นอย่างดี” อย่างไรก็ตาม อาจารย์ศรีเรือน แก้วกังวาล ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า มีนักวิชาการบางท่านให้คำอธิบายไว้ว่า “เด็กปัญญาเลิศมักซีไรด์ งุ่มง่ามหรือมีความพิการบางอย่าง มักมีปัญหาในด้านสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ชอบหมกมุ่นอยู่กับตนเอง และมีโลกส่วนตัว”¹

สรุปได้ว่า เด็กฉลาดเกินวัย คือ เด็กที่มีสติปัญญาเหนือกว่าเด็กวัยเดียวกันทั่วไป สามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีปัญหาเรื่องการคบเพื่อนวัยเดียวกัน พวกเขารู้สึกแปลกแยก ปรับตัวเข้ากับเด็กวัยเดียวกันได้ยาก ในด้านสรีระ เด็กกลุ่มนี้มักมีรูปร่างเล็กกว่าเด็กวัยเดียวกัน พวกเขาจึงรู้สึกว่าตนเองประหลาดไม่เหมือนผู้อื่น จนต้องปลีกตัวอยู่ตามลำพังในโลกส่วนตัวจนเกิดปัญหาด้านสภาวะจิตใจในที่สุด

ลู แบร์ติญัก เด็กฉลาดเกินวัยในนวนิยายเรื่อง “No et moi”

เดลฟิน เดอ วิกอง นักเขียนนวนิยายร่วมสมัยได้ถ่ายทอดประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กฉลาดเกินวัยของตนเองและบุตรสาวลงในนวนิยายเรื่อง “No et moi” ซึ่งตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๗ โดยสำนักพิมพ์ Jean-Claude Lattès ประเทศฝรั่งเศส และแปลเป็นภาษาไทยในชื่อว่า “ฉันกับโน”² ดังที่เธอให้สัมภาษณ์ผ่านเว็บไซต์ Internaute ว่า “mon histoire familiale fait que mon adolescence a été une grande période de silence, où la

révolte n’était pas possible. Je me suis rattrapée après ! Et j’ai une fille de 12 ans et je suis souvent surprise par les propos qu’elle peut tenir ou par ce qu’elle écrit dans ses rédactions”³ ด้วยเหตุนี้ เธอจึงสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของลู แบร์ติญัก ตัวละครเอกของเรื่องได้อย่างเป็นธรรมชาติเหมือนมีชีวิตจริงเป็นอย่างยิ่ง ยิ่งกว่านั้น เดลฟิน เดอ วิกอง ยังเคยทำงานในตำแหน่ง la directrice d’études pour un institut spécialisé dans l’«observation des conditions sociales» à Alforville)⁴ ก่อนจะมาเป็นนักเขียนเต็มตัวในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ดังนั้น นอกจากนวนิยายเรื่องนี้จะสะท้อนให้เห็นภาพอันแท้จริงของเด็กฉลาดเกินวัยแล้ว ยังนำเสนอปัญหาของเด็กเร่ร่อนในประเทศฝรั่งเศสอีกด้วย เนื่องจากลู แบร์ติญัก เด็กหญิงอายุ ๑๓ ปีที่ฉลาดเกินวัย ได้พยายามเข้าไปช่วยเหลือนโน (No) หรือโนลเวนน (Nolwenn) เด็กสาวเร่ร่อนวัย ๑๘ ปีให้รอดพ้นจากสภาพชีวิตอันเลวร้ายที่ประสบอยู่ ลูคิดตามประสาเด็กฉลาดเกินวัยว่าปัญหาคนเร่ร่อนต้องมีทางแก้ แต่เธอไม่ได้ตระหนักถึงความซับซ้อนทางด้านอารมณ์และความบอบช้ำทางด้านจิตใจของคนเร่ร่อน อีกทั้งทัศนคติของคนในสังคมเกี่ยวกับปัญหาคนเร่ร่อน ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ยิ่งไปกว่านั้น ผู้เขียนยังสร้างลูให้มีอารมณ์ความรู้สึกสลับซับซ้อนกว่าเด็กฉลาดเกินวัยทั่วไป เนื่องจากลูประสบกับปัญหาขาดความอบอุ่นในครอบครัว โหยหาความรักจากแม่ จึงทำให้ลูเด็กฉลาดเกินวัยในเรื่อง “ฉันกับโน” มีความน่าสนใจกว่าเด็กฉลาดเกินวัยทั่วไป

¹ ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. หมอชาวบ้าน. ๒๕๕๕. หน้า ๑๑๘-๑๑๙.

² นิซุตา บุญขำ. บทแปลเรื่อง “ฉันกับโน” (ภาคแรก) ของเดลฟิน เดอ วิกอง พร้อมบทวิเคราะห์. ธรรมศาสตร์. ๒๕๕๓. และ ยูเวศ เลหาพรรค. บทแปลเรื่อง “ฉันกับโน” (ภาคจบ) ของเดลฟิน เดอ วิกอง พร้อมบทวิเคราะห์. ธรรมศาสตร์. ๒๕๕๔.

³ <http://www.linternaute.com/livre/interview-chat/delphine-de-vigan/delphine-de-vigan.shtml>.

⁴ <http://www.lexpress.fr/culture/livre/une-romanciere-surdouee-822361.html>.

ข้อเด่นของลู แบร์ติญัก เด็กฉลาดเกินวัย

หลังจากศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติพิเศษของเด็กฉลาดเกินวัยทั่วไปและนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ลักษณะของลูก็พบว่าเธอมีคุณสมบัติตรงกับคำจำกัดความของเด็กฉลาดเกินวัยอย่างชัดเจน

สิ่งแรกที่เห็นได้ชัด คือ ลูอ่านออก เขียนได้เอง ตั้งแต่เรียนชั้นอนุบาล เธอจึงไม่ต้องเรียนชั้นเตรียมประถม แต่กระนั้นเมื่อเข้าเรียนชั้นประถมสิ่งที่ครูสอนก็เป็นสิ่งที่ง่ายเกินไปสำหรับเธอ เธอจึงไม่สนใจในสิ่งที่ครูสอนและรู้สึกเบื่อหน่ายเป็นอย่างยิ่ง สุดท้ายเธอได้เรียนข้ามชั้น ป. ๔ อีกครั้ง ลูได้เล่าประสบการณ์ชีวิตให้ผู้อ่านได้ทราบว่า «J'ai appris à lire quand j'étais à la maternelle, alors je ne suis pas allée au CP, et puis après j'ai sauté le CM1. En fait je m'ennuyais tellement que j'enroulais mes cheveux autour d'un doigt et je tirais dessus, toute la journée, alors au bout de quelques semaines j'ai eu un trou. Au troisième trou, j'ai changé de classe.¹»

ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ของเธอจึงตัดสินใจส่งเธอไปเรียนที่โรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กฉลาดเกินวัยที่อยู่ห่างไกลจากปารีส ซึ่งข้อดีของการไปเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ทำให้เธอไม่รู้สึกลัวเธอแปลกแยกไปจากเด็กคนอื่นและใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นได้อย่างราบรื่น [...] et j'étais inscrite à Nantes dans un collège spécialisé pour les enfants intellectuellement précoces.²

ลูเป็นเด็กฉลาดเกินวัยที่มีพัฒนาการด้านสติปัญญาเหนือกว่าเด็กวัยเดียวกัน เธอมีไอคิวสูงถึง ๑๖๐ เธอจะมีความคิดและจินตนาการล้ำหน้าเด็กคนอื่น ๆ แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ เช่น เมื่อเธอทำรายงานหน้าชั้นเรียนจบ ครูก็เพื่อนร่วมชั้นพากันเงียบ เธอรู้สึกอึดอัด เธอจึงนึกถึงอุปกรณ์ไฮเทคเพื่อช่วยให้เธอเอาตัวรอดได้ ทั้ง ๆ ที่อุปกรณ์นั้นไม่มีอยู่จริง เช่น une fonction téléportation-immédiate-vers-dix-minutes-plus-tard หรือ อุปกรณ์เคลื่อนย้ายข้อมูล-ในทันทีทันใด-ประมาณ-สิบ-นาที่-ต่อ-มา³

นอกจากจะมีสติปัญญาเหนือกว่าเด็กวัย ๑๓ ปีทั่วไปแล้ว ลูยังเป็นเด็กที่อยากรู้อยากเห็นมากเป็นพิเศษ เธอสามารถศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ เธอชอบค้นคว้าหาข้อมูลทั้งในหนังสือและจากอินเทอร์เน็ต เช่น เมื่อเธอทราบว่าแม่ของเธอตั้งครรภ์ แทนที่เธอจะสงสัยว่าน้องจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง เธอกลับสนใจว่า แม่ตั้งครรภ์ได้อย่างไร และเริ่มศึกษาเรื่องระบบสืบพันธุ์ของเพศหญิงและพัฒนาการของเด็กทารกด้วยตนเอง เธอฝึกไฝ่ศึกษาข้อมูลดังกล่าวจากสารานุกรมและในอินเทอร์เน็ตจนสามารถเข้าใจองค์ความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์เหล่านั้นได้เป็นอย่างดี แม้ว่าศัพท์เหล่านั้นซับซ้อนเกินกว่าที่เด็กวัยเดียวกันจะเข้าใจได้

หากเธอค้นคว้าแล้ว แต่ยังไม่หาคำตอบไม่ได้ เธอจะไม่ล้มเลิกความตั้งใจ แต่จะซักถามผู้อื่นจนได้คำตอบที่เธอคิดว่าถูกต้องชัดเจน และขจัดข้อสงสัยได้ เห็นได้ว่าเธอชอบตั้งคำถามต่าง ๆ กับพ่อ

¹ De Vigan, Delphine. No et moi. Jean-Claude Lattès. 2007. P.18-19.

² De Vigan, Delphine. No et moi. Jean-Claude Lattès. 2007. P.58.

³ นิษฐา บุญขำ. บทแปลเรื่อง "ฉันกับโน้" (ภาคแรก) ของเดอลฟิน เดอ วีกองพร้อมบทวิเคราะห์. ธรรมศาสตร์. ๒๕๕๓. หน้า ๕๑.

อย่างไม่หยุดหย่อน ซึ่งพ่อก็รู้ว่าลูกเป็นเด็กฉลาดเกินวัย ถ้าไม่ได้คำตอบลูกจะไม่หยุดถาม พ่อจึงต้องหาคำตอบให้เธอจนได้

คุณสมบัติของเด็กฉลาดเกินวัยอีกประการหนึ่ง คือ รู้ทันความคิดของคนอื่นโดยการสังเกตสีหน้าและท่าทาง เธอแน่ใจว่าเธอสามารถอ่านความรู้สึกของคนอื่นได้เหมือนเธออ่านป้ายประกาศ เช่น ตอนที่เธอกับโนเด็กสาวเร่ร่อนที่เธอไปสัมภาษณ์เพื่อทำรายงานนั่งอยู่ในร้านร้านกาแฟ โนสั่งวีดคัฟพนักงานเสิร์ฟล้างและกำลังจะถามอายุโนเพราะไม่แน่ใจว่าเธออายุต่ำกว่าที่ทางการกำหนดให้จำหน่ายแอลกอฮอล์หรือไม่ โนกลับจ้องตาพนักงานเสิร์ฟ ลูเข้าไปจับปฏิกริยาของโนเป็นอย่างดี ลูรู้ว่าโนไม่พอใจและไม่อยากให้พนักงานเสิร์ฟถามอายุ

นอกจากลูจะรู้ทันความคิดของผู้อื่นแล้ว เธอยังเป็นเด็กที่จิตใจละเอียดอ่อนและไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น เธอสามารถล่วงรู้ความคิดของคนอื่นได้ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านั้นไม่ได้แสดงออกมาชัดเจน หรือแม้ว่าคนอื่น ๆ จะเสแสร้งเธอก็ยังจับได้อยู่ดี โดยเฉพาะหากคนคนนั้นเป็นผู้ใกล้ชิดอย่างพ่อของเธอ

ลูชอบขบคิดเรื่องราวต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เธอกล่าวว่าสมองของเธอทำงานไม่เคยหยุดนิ่ง เหมือนกับที่ Philippe Guillou กล่าวถึงเด็กฉลาดเกินวัยไว้ว่าพวกเขามี “une véritable envie de faire tourner son cerveau”¹ ลูแสดงให้เห็นชัดเจนว่าสมองของเธอสามารถบันทึกทุกสิ่งไว้ได้ นอกจากนี้เธอยังสามารถเก็บสะสมคำที่เธอเรียนรู้มาได้ด้วยเช่นกัน ยิ่งกว่านั้น เธอยังสามารถลบสิ่งต่าง ๆ ออกจากสมองได้ เพื่อว่าสมองของเธอจะไม่อัดแน่นจนเกินไป ราวกับว่าสมองของเธอเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์

คุณสมบัติที่พิเศษกว่าเด็กทั่วไปอีกประการหนึ่ง คือ ลูชอบทำสิ่งที่ยากและท้าทายอยู่เสมอ เห็นได้จากที่เธอเลือกทำรายงานหัวข้อกลุ่มคนเร่ร่อน ในขณะที่เพื่อนร่วมชั้นพากันหัวเราะขบขัน เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องตลก พวกเขามองว่าเป็นเรื่องเกินความสามารถที่เด็กอายุ ๑๓ ปีอย่างลูจะทำได้ แม้กระทั่งครูเองก็ไม่มั่นใจ แต่ลูรู้ว่าตนเองทำได้ เธอจึงอธิบายขั้นตอนการทำรายงานให้ครู และครูก็อนุญาตให้เธอทำรายงานหัวข้อดังกล่าว

เมื่อถึงเวลาทำรายงานหน้าชั้นลูก็ทำได้ยอดเยี่ยม เธอสามารถนำเรื่องราวชีวิตของคนเร่ร่อนมาถ่ายทอดให้ครูและเพื่อนร่วมชั้นได้รับทราบ โดยลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์ซักถามและคลุกคลีกับคนเร่ร่อนเพื่อเก็บข้อมูลที่ถูกต้องด้วยตนเองราวกับเป็นนักวิจัยคนหนึ่ง ทำให้ครูกับเพื่อน ๆ ยอมรับเธอในที่สุด

ลักษณะพิเศษของลูที่เห็นได้อย่างชัดเจนอีกประการหนึ่งคือ หลังจากที่เธอสัมภาษณ์โนเพื่อเอาข้อมูลมาทำรายงานเสร็จแล้ว เธอก็ต้องการให้โนเข้ามาอยู่ในบ้าน เธอจึงเตรียมตัวเป็นอย่างดีเพื่อให้พ่อแม่อนุญาตให้โนมาอยู่ด้วย ทั้งนี้ เธอได้เตรียมบทพูดที่เป็นข้อโต้แย้งที่มีทั้งบทนำ บทเสนอ บทคัดค้าน ข้อสังเคราะห์ และบทสรุปตามที่เธอเคยเรียนมา และฝึกพูดจนคล่องแคล่ว จากนั้นก็หาจังหวะที่เหมาะสมเพื่อพูดกับพ่อแม่ จนพวกเขาไม่สามารถคัดค้านเธอได้ และอนุญาตให้โนเข้ามาอยู่ในบ้านในที่สุด

 ข้อดีของเด็กฉลาดเกินวัย ลู แบร์ติญัก

แม้ว่าลูจะมีความสามารถทางด้านสติปัญญาเหนือกว่าเด็กทั่วไป แต่ในขณะที่เดียวกันเธอก็ไม่

¹ <http://france-jeunes.net/lire-les-enfants-precoces-8604.htm>.

สามารถทำสิ่งง่าย ๆ ที่เด็กทั่วไปทำได้ ไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่เด็กทั่วไปเข้าใจได้ รู้สึกอึดอัดและทรมานใจกับปัญหาลักษณะนี้อยู่ไม่น้อย เพราะเหตุนี้เธอจึงรู้สึกแปลกแยก เป็นปมด้อย และต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวตลอดเวลา

ปัญหาที่เห็นชัดที่สุด คือ ลูมีไอคิวสูงถึง ๑๖๐ แต่เธอไม่สามารถผูกเชือกรองเท้าได้ ซึ่งปกติแล้วการผูกเชือกรองเท้าเป็นเรื่องที่เด็กทั่วไปทำได้ง่ายตาย เมื่อล้มลงไปดูเชือกผูกกรองเท้าเธอก็รู้สึกหงุดหงิดและโกรธตัวเอง

ปัญหาต่อมาเกิดขึ้นหลังจากที่เธอย้ายจากโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กฉลาดเกินวัยมาเรียนอยู่ที่โรงเรียนธรรมดาสำหรับเด็กทั่วไป ลูมีไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเด็กปกติ ไม่อาจเข้าร่วมวงพูดคุยสนทนาหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพื่อนร่วมชั้น อีกทั้งเพื่อน ๆ ต่างพากันเรียกเธอเชิงล้อเลียนว่า “le cerveau” หรือ “เจ้าสมองใส” จนทำให้ลูขาดความมั่นใจในตนเองและกลายเป็นเด็กมีปัญหาด้านสภาวะอารมณ์

เมื่อถึงเวลาพักเที่ยงเธอก็จะปลีกตัวไปอยู่คนเดียว เพราะคนอื่นมองว่าเธอแปลกประหลาด ซึ่งปัญหาลักษณะนี้ไม่ได้เป็นปมด้อยที่เกิดจากตัวเธอ แต่เป็นปมด้อยที่ผู้อื่นกระทำกับเธอ และในเมื่อเธอไม่สามารถคบเพื่อนวัยเดียวกับเธอได้ เธอจึงต้องเลือกคบผู้ที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากพวกเขามีความคิดเท่า ๆ กับเธอ เห็นได้ว่าลูไม่มีเพื่อนคนอื่นในชั้นเรียนนอกจากลูกาส์เพราะเขามีอายุมากกว่าเธอถึงสี่ปี เนื่องจากลูกาส์เรียนซ้ำชั้นสองปี ในขณะที่ลูเรียนข้ามชั้นสองปี ที่สำคัญคือเขาไม่ได้คิดว่าลูเป็นเด็กประหลาดเหมือนที่เพื่อนร่วมชั้นคนอื่นคิดกัน เขาคอยให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือลูเสมอ เนื่องจากเขามีประสบการณ์ชีวิตมากกว่าลู นอกจากลูกาส์แล้ว เธอยังเข้ากับโน้ได้ดีด้วยเช่นกัน ทั้งนี้

เพราะโน้อายุมากกว่าเธอถึงห้าปี ลูสามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้โน้ฟังได้โดยไม่รู้สึกเคอะเขินและโน้เองก็รับฟังอย่างตั้งใจ

แต่การมีปมด้อยก็ไม่ได้ทำให้ลูท้อถอย เห็นได้ว่าบางครั้งเมื่อเธอเห็นเพื่อน ๆ เล่นเอ็มเอสเอ็น ส่งเอสเอ็มเอส คุยโทรศัพท์ และนั่งร้านกาแฟ เธอก็อยากทำอย่างเพื่อน ๆ เช่นกัน เธอต้องการเข้าถึงคนเหมือนคนอื่น ต้องการแต่งตัวสวย ๆ ไปงานเลี้ยง เช่น ครึ่งหนึ่งเพื่อน ๆ ชวนเธอไปงานเลี้ยง เธอก็ตอบรับและเตรียมการไว้อย่างดี พอถึงวันงานเธอเกิดไม่มั่นใจในตนเองเพราะรู้สึกว่าตนเองตัวเล็กกว่าเด็กทั่วไป รู้สึกว่าตนเองประหลาดในที่สุด เธอจึงตัดสินใจไม่ไปงานเลี้ยง เพื่อน ๆ จึงพากันไม่คุยกับเธอ

บางครั้งลูมองปัญหาบางอย่างเป็นเรื่องเล็กน้อย ทั้ง ๆ ที่ปัญหาเหล่านั้นเป็นเรื่องใหญ่ เช่น เธอมองว่าการแก้ปัญหากลุ่มคนเร่ร่อนนั้นทำได้ไม่ยาก และคิดไปว่าปัญหาที่มีอยู่ทุกวันนี้มีสาเหตุมาจากคนในสังคม เป็นเพราะพวกเขาไม่สนใจปัญหาเหล่านี้ไป พวกเขาไม่ได้ลงมือแก้ไขอย่างจริงจัง พวกเขามัวแต่ให้ความสนใจเรื่องอื่น ๆ ไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหากลุ่มคนเร่ร่อน และเธอกล่าวเสียดสีคนในสังคมว่า ทำไมคนเรารับเลี้ยงสุนัขได้ แต่กลับไม่รับเลี้ยงคนเร่ร่อน ทั้งนี้เพราะเธอ มองไม่เห็นความจริงและความซับซ้อนของสังคม เธอไม่รู้ว่าการเลี้ยงสุนัขนั้นง่ายกว่ารับเลี้ยงคน

ทั้งนี้เป็นเพราะเธอคิดตามประสาเด็กฉลาดเกินวัยว่า คนเราประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่ยิ่งใหญ่ได้ตลอดเวลา แต่คนเราก็กึ่งให้คนเร่ร่อนเสียชีวิตบนท้องถนนได้เช่นกัน

นอกจากลูจะมีปัญหาที่เกิดจากการเป็นเด็กฉลาดเกินวัยแล้ว เธอยังประสบปัญหาครอบครัว

เนื่องจากเธอขาดความรักความอบอุ่นจากแม่ เพราะ
ว่าหลังจากที่ตาฮีส (Thais) น้องสาวของเธอที่เพิ่ง
คลอดได้ไม่นานเสียชีวิตไป แม่ของเธอก็เริ่มป่วย
จนกลายเป็นโรคซึมเศร้าขั้นหนักจนไม่สามารถดูแล
เธอได้ ทำให้ลูรู้สึกโดดเดี่ยวกว่าเด็กทั่วไปจนทำให้
เธอกลายเป็นเด็กที่ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาด
ความอบอุ่นมากขึ้น เพราะแม้ว่าพ่อจะทำหน้าที่ดูแล
เธอเป็นอย่างดี แต่พ่อก็ไม่สามารถทำหน้าที่แทนแม่
ได้อย่างสมบูรณ์ ลูยังคงโหยหาความรักจากแม่อยู่
ตลอดเวลา เพราะนับตั้งแต่ว่าตาฮีสเสียชีวิตไป แม่
ไม่ได้แสดงความรักต่อเธอเหมือนเมื่อก่อนอีกแล้ว

การปรับตัวให้เข้ากับสังคมและโลกแห่งความเป็นจริงของลู แบร์ตีญัก

ลูเริ่มสนใจเพศตรงข้ามและต้องการให้เพศ
ตรงข้ามหันมาสนใจเธอเหมือนวัยรุ่นทั่วไป เช่น
ตอนแรก ๆ ที่เจอลูกาส์ เธอจะรู้สึกแปลก ๆ และ
เมื่อเริ่มสนิทกับเขา เธอก็ไม่พอใจที่เห็นเขาไปคุยกับ
คนอื่น

เมื่อลูได้รู้จักกับโนจากการที่เธอลงพื้นที่ไป
สัมภาษณ์เพื่อทำรายงาน ลูได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
มากขึ้น เธอเริ่มพูดคุยและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้โน
ฟังได้ทุกอย่าง เริ่มใกล้ชิดผูกพันกับโนจนเธอรูสึก
ว่าตนเองไม่ได้แตกต่างไปจากคนทั่วไปมากนัก โน
ทำให้ลูมีเพื่อนเหมือนเด็กทั่วไปและลูก็มีน้ำใจช่วย-
เหลือคนที่ลำบากกว่าเหมือนกับเด็กคนอื่น ๆ ที่รัก
และช่วยเหลือเพื่อน เห็นได้ชัดว่าเธอตั้งใจแน่วแน่
ที่จะช่วยเหลือโนโดยการพาโนเข้าไปอยู่ที่บ้าน ให้
ความรักความสนิทสนม แม้กระทั่งต่อมาพ่อแม่
อนุญาตให้โนอยู่ที่บ้านอีกต่อไป ลูก็ยังตามไปช่วย-
เหลือโน เพราะเธอรักเพื่อน ลูพาโนไปอาศัยอยู่ที่
อพาร์ทเมนต์ของลูกาส์ จากนั้นลูก็เริ่มประพุดิตัว
เหมือนเด็กวัยรุ่นทั่วไป เช่น เมื่อพ่อแม่เห็นว่าเธอ

ไปมาหาสู่กับลูกาส์บ่อยไป เธอก็อ้างว่าเธอไปตี
หนังสือหรือไปทำรายงานหรือทำกิจกรรมกับเพื่อน
ทำให้ต้องกลับบ้านช้า เหมือนอย่างที่ยัชรุ่นทั่วไป
นิยมยกมาเป็นข้ออ้างกับพ่อแม่

นอกจากนี้ ลูยังเริ่มมีปฏิริยาโต้ตอบคนรอบ
ข้างและเริ่มเผชิญหน้ากับความจริง ทั้งที่ก่อนหน้านี้
หากมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น เธอก็จะนั่งเฉย
หรือไม่ก็หลีกเลี่ยงไป เช่น ตอนที่เมลิเออร์มาแรงดู
อั๊กเซลล์ แวร์นุซ์เรื่องทำสี่ผม ลูก็แสดงความเห็น
ว่าครูไม่มีสิทธิ์ดูเพื่อนของเธอ จนในที่สุดครูไล่เธอ
ให้ไปอยู่ในห้องพักนักเรียนที่มีครูคุมเข้ม

แต่เมื่อเธอพยายามทำทุกอย่างเต็มที่แล้ว
เธอก็ยอมรับว่าโลกแห่งจินตนาการและอุปสรรค
ไฮเทคในจินตนาการไม่สามารถช่วยเธอได้ เธอต้อง
ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหามาก ๆ เธอจึงเริ่ม
ทำความเข้าใจโลกแห่งความเป็นจริงมากขึ้นและใช้
จินตนาการน้อยลง ลูเริ่มเรียนรู้ว่าการที่เธอพยายาม
ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือโนให้พ้นจากสภาพความเป็น
อยู่ของเด็กเร่ร่อนนั้นเป็นเรื่องใหญ่เกินกว่าที่เด็กวัย
๑๓ ปีอย่างเธอจะทำได้ แม้ว่าเธอจะเป็นเด็กฉลาด
เกินวัยก็ตาม เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ลับซับซ้อน
ทั้งด้านจิตใจของโนเองและด้านความคิดของ
คนในสังคม แม้ว่าลูโชคดีที่พ่อแม่ของเธอยอมรับ
ให้โนเข้ามาอยู่ในบ้าน แต่ท้ายที่สุดโนก็ไม่สามารถ
ปรับตัวได้ เธอดื่มสุรา เสพยาเสพติด ทำตัวเหลว-
ไหล จนต้องออกจากบ้านไปตามทางของเธอ

เรื่องของโนเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญที่ทำให้ลู
อยู่กับโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างดี ลูเรียนรู้ว่า
ลำพังตัวเธอไม่สามารถจะยื่นมือไปช่วยโนได้ เพราะ
ปัญหาที่โนประสบอยู่ซับซ้อนกว่าที่เธอคิด แม้ว่าเธอ
จะช่วยแล้วแต่ปัญหาของโนก็ใหญ่เกินไปเนื่องจาก
มีปัญหาด้านการงานซึ่งสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม เมื่อโนบอกเธอว่าโนจะไปอยู่ไอร์แลนด์กับคนรักของเธอ ลูกก็ตัดสินใจจัดกระเป๋าหนีไปกับโนโดยไม่บอกให้พ่อแม่ทราบ เพราะเธอรักและผูกพันกับโน แต่เมื่อโนทิ้งเธอไว้ที่สถานีรถไฟและหนีไปคนเดียว ลูกไม่ได้โกรธโนแต่อย่างใด ไม่ตีโพยตีพาย เพราะเข้าใจดีว่าโนหวังดีไม่ต้องการให้เธอลำบาก ลูกคิดว่าตนเองควรจะกลับบ้าน เพราะไม่เช่นนั้นเธอก็จะกลายเป็นคนเร่ร่อนเหมือนโนอีกคน และเธอก็รู้ว่าไม่สามารถใช้ชีวิตเร่ร่อนอย่างโนได้ และประสบการณ์อันเลวร้ายครั้งนี้ก็ช่วยเปลี่ยนโลกทัศน์ให้เธอเข้าหาความจริงได้ดียิ่งขึ้น

ถึงกระนั้นก็นับว่าเป็นโชคดีของลูด้วยเช่นกัน เพราะในระหว่างที่เธอหนีออกจากบ้าน แม่ซึ่งเคยหมกมุ่นอยู่กับเรื่องของตาสีที่เสียชีวิตไปจนลืมให้ความรักความอบอุ่นกับลูกได้เรียนรู้ว่า ไม่ควรครุ่นคิดถึงแต่ลูกที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่ควรหันมาให้ความรักความอบอุ่นแก่ลู และนับแต่นั้นมาแม่ก็หายป่วยและกลับมาทำหน้าที่ดูแลลู ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูเหมือนกับแม่ทั่วไป ลูกจึงได้เริ่มใช้ชีวิตแบบเด็กทั่วไปอย่างแท้จริง

สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องราวทั้งหมดจะเห็นถึงลักษณะของเด็กฉลาดเกินวัยและพัฒนาการของเด็กฉลาดเกินวัยที่ต้องเรียนรู้และปรับตัวเข้าสู่สังคมและโลกแห่งความเป็นจริง ผู้เขียนนวนิยายต้องการแสดงให้เห็นว่า เด็กฉลาดเกินวัยมีทั้งคุณสมบัติที่โดดเด่นกว่าเด็กทั่วไป แต่ในขณะเดียวกันพวกเขาก็มีปมด้อยด้วยเช่นกัน จุดเด่นของนวนิยายเรื่องนี้คือ นอกจากตัวละครเอกของเรื่องจะประสบปัญหาในแง่ของเด็กฉลาดเกินวัยแล้ว เธอยังประสบปัญหาครอบครัวซึ่งทำให้เธอปรับตัวเข้ากับสังคมได้ช้ากว่าปกติ เธอต้องค่อยๆ ปรับตัว

จนในที่สุด เธอสามารถกลับมาเป็นเด็กปกติได้ด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเอง นวนิยายเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการใช้ชีวิตในสังคมของเด็กฉลาดเกินวัย เห็นได้ชัดว่าคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กวัยเดียวกันปฏิบัติกับเด็กกลุ่มนี้ราวกับว่าพวกเขาเป็นเด็กประหลาด ดังนั้น คนในสังคมควรปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างเหมาะสม เพื่อว่าเด็กกลุ่มนี้ก็จะใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ ถ้าเด็กกลุ่มนี้ได้รับการศึกษาอย่างถูกวิธี พวกเขาจะกลายเป็นปัญญาชนที่มีคุณภาพ แต่ในทางกลับกันถ้าพวกเขาได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม เด็กกลุ่มนี้จะกลายเป็นเด็กมีปัญหา ไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสติปัญญาอันหลักแหลมที่มีอยู่ก็ไม่มีประโยชน์อีกต่อไป ดังนั้น คนในสังคมควรปฏิบัติต่อเด็กกลุ่มนี้เหมือนกับที่ปฏิบัติกับเด็กทั่วไป เพียงแต่ให้โอกาสพวกเขาได้แสดงความรู้ความสามารถด้านสติปัญญาที่มีอยู่อย่างเต็มที่ เพื่อให้พวกเขาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้เหมือนกับเด็กทั่วไปเท่านั้น

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

รัตนา ศิริพานิช. (๒๕๔๒). “เชาวน์ปัญญาและการทดสอบ.” ในจิตวิทยาทั่วไป. จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (๒๕๔๕). จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: หอมชาวบ้าน.

นิชชุดา บุญขำ. (๒๕๕๓). บทแปลเรื่อง “ฉันทกับโน” (ภาคแรก) ของเดลฟิน เดอ วิกอง พร้อมบทวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์, สาขาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยุวเรศ เลหาพรรค. (๒๕๕๔). บทแปลเรื่อง “ฉันทกับโน” (ภาคจบ) ของเดลฟิน เดอ วิกอง พร้อมบทวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์, สาขาการแปลภาษาฝรั่งเศส-ไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

De Ajuriaguerra, J. (1974). *Problèmes psychosociologiques posés par les enfants «surdoués»*. In *Manuel de psychiatrie de l'enfant*. Paris: Masson.

De Vigan, Delphine (2007). *No et moi*. Paris : JC Lattès.

Duché, D.-J. (1988). Les enfants surdoués. *Encyclopédie Universalis*. Paris.

Sitographies

Léonard de Vinci : une école pour enfants surdoués. Consultez le 28 juillet 2009. france-jeunes. *Les enfants précoces*. Consultez le 29 juillet 2009. <http://www.france-jeunes.net>.

Interview de Delphine de Vigan sur No et moi. Consultez le 16 janvier 2009. <http://www.linternaute.com/livre/interview-chat/delphine-de-vigan/delphine-de-vigan.shtml>.

Une romancière surdouée. Consultez le 13 mars 2012. http://www.lexpress.fr/culture/livre/uneromanciere-surdouee_822361.html.

ประมวลภาพกิจกรรมของสมาคมฯ และมูลนิธิฯ
La fête Francophonie 2013
วันเสาร์ที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

การประชุมมูลนิธิส่งเสริมภาษาฝรั่งเศสฯ สัญจร
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
วันเสาร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๖

กิจกรรมสัปดาห์พยากรณ์ของมูลนิธิส่งเสริมภาษาฝรั่งเศสและ
ฝรั่งเศสศึกษาในพระอุปถัมภ์ฯ
ระหว่างวันที่ ๙-๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖
ณ โรงแรมอิมพีเรียล คิวินส์ปาร์ค กรุงเทพฯ

ที่นี่มีความแตกต่างมากมาย (ตอนที่ ๒)

ตอนที่ ๒ ที่นี่ไม่มีเครื่องแบบแต่ระเบียบวินัยฝังอยู่ในใจ

ครูแฉั่ว

ฉันเคยคิดว่าเครื่องแบบคือระเบียบขั้นพื้นฐานของนักเรียน ช่วงระยะเวลาสามสิบปีที่ทำงานในโรงเรียนไทยฉันได้เห็นความเข้มงวดของกฎระเบียบเครื่องแต่งกาย ตั้งแต่การตัดผมของนักเรียนหญิงเหนือคิ้ว โดยเฉพาะนักเรียนหญิงชั้นมัธยมต้นที่รวบผมมัดเป็นจุกบนหัวเอียงไปทางด้านขวา ผูกโบสีน้ำเงิน เมื่อฉันยืนบนระเบียงอาคารชั้นสอง ก็มองดูนักเรียนที่ยืนเรียงเข้าแถวในสนาม หัวนักเรียนหญิงทุกหัวเหมือนกันหมดราวบีบมาจากเครื่องจักรในโรงงาน ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมปลายเลิกมัดจุกแต่ต้องติดกิ๊บที่หน้าผากเพื่อไม่ให้ผมปรกหน้าผาก เด็กบางคนก็โหวงเฮ้งตีมาก หน้าผากกว้างนูน ดูท่าทางคับข้องใจกับการติดกิ๊บ บางคนแอบถอดกิ๊บออกเมื่อพ้นสายตาฝ่ายปกครองหรือครูประจำชั้น ส่วนนักเรียนชายชั้นมัธยมต้นหัวเกลี้ยงเกลา หัวแบน หัวหูเห็นได้ชัดเจน ครูฝ่ายปกครองลงทุนใช้ไม้บรรทัดวัดเส้นผมที่เหลืออยู่นิดหน่อยกลางหัวว่ายาวเกินที่กำหนดไว้ใระเบียบหรือเปล่า พอโตขึ้นนักเรียนชายที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมปลายก็ค่อยหล่อขึ้นด้วยผมรองทรง นอกจากจะได้เรียน ร.ด. (รักษาดินแดน) นอกนั้นก็ยังมีหัวเกลี้ยงเกลาเหมือนเดิม ความหล่อค่อยปรากฏหลังจากสิ้นสุดชีวิตนักเรียน

หลังจากฉันทำงานผ่านไปสักสิบห้าปี กฎระเบียบผมนักเรียนหญิงเปลี่ยนไป ต้องตัดผมให้ปิดหู ฉันเริ่มงงว่าตกลงจะเอาอย่างไรกันแน่ ยุคหนึ่งต้องใช้หวีตุงหู อีกยุคหนึ่งให้ปกปิดตุงหู ในระยะ

หลัง ๆ ก่อนที่ฉันจะยุติการทำงานเป็นครู ฉันพบว่า การแต่งกายของนักเรียนเปลี่ยนไปมาก นักเรียนหญิงหลายคนได้พยายามแหกกฎ ทรงผมเปลี่ยนแปลงไปมากมาย สารพัดทรงผม ทรงผมเมืองขึ้นญี่ปุ่นที่ปล่อยผมเป็นสายยาว ๆ ข้างแก้มเป็นที่นิยมระยะหนึ่ง อีกระยะหนึ่งคือผมปรกหน้าผาก ยาวเหมือนม่านไทรย้อยจนไม่แน่ใจว่านักเรียนมองเห็นครูและเห็นกระดานได้ชัดเจนแค่ไหน ต่อมาก็คือทรงหางไก่ หลังจากที่นี่นักเรียนไปชอยผมบาง ๆ บริเวณต้นคอ เมื่อมาโรงเรียนก็พยายามรวบผมเพื่อปกปิดร่องรอยการชอยผม ผมที่รวบออกมาจึงเป็นกระจุกเล็ก ๆ แหลม ๆ ยาวเล็กน้อย ซึ่งจากบริเวณต้นคอค่อยปลายหางไก่ ส่วนอื่นที่รวบไม่ติดก็กระจายขึ้นไปรอบหัว ดูชอบกลแต่เป็นที่นิยมแต่ละวันในช่วงเช้า ครูเวร ครูฝ่ายปกครองต้องเล่นบทช่างตัดผมจำเป็น ถือกรรไกรทำหันผมนักเรียนที่ผิดระเบียบ

เรื่องรองเท้ายกก็เป็นเรื่องจุกจิกได้ทุกวัน นักเรียนต้องใส่รองเท้าสีดำ จะอนุญาตให้ใส่รองเท้าผ้าใบเฉพาะวันที่เรียนพลศึกษา ไม่รู้ว่าเป็นเพราะนักเรียนชอบใส่รองเท้าผ้าใบ มากกว่า หรือเป็นเพราะนักเรียนชอบทำอะไรก็ได้ที่ฝืนกฎ จึงต้องมีการลงโทษนักเรียน คนใดที่ผิดระเบียบฝ่ายปกครองก็จะให้ยืมรองเท้าแตะเก่า ๆ ใส่แทนเมื่อไม่เคารพกฎถุงเท้าก็เช่นกัน สำหรับนักเรียนหญิงห้ามใส่ถุงเท้าสั้นเกินไป ต้องเหลือพอพับได้สองทบที่ข้อเท้า ยุคหนึ่งนักเรียนนิยมดึงถุงเท้าขึ้นสูง อีกยุคหนึ่งก็นิยม

สั้นจนแทบจะหลุดจากข้อเท้า นักเรียนบางคนก็ช่างไปสรรหาถุงเท้าเป็นตาข่ายบ้าง ปักลายดอกไม้บ้าง ลายการ์ตูนบ้าง ส่วนกระโปรงยุคหนึ่งก็นิยมยาวจนเกือบบรอมเท้า ต่อมายุคหลัง ๆ นิยมสั้นเกือบเหนือเข่า ครูก็เลยต้องเล่นบทครูสอนเย็บผ้า ให้นักเรียนสอยกระโปรงขึ้นในยุคกระโปรงยาว พอถึงยุคกระโปรงสั้นครูก็นั่งควบคุมนักเรียนแกะกระโปรงลงดูแล้ว ในแต่ละวันครูต้องเสียเวลาไปมากมายกับการควบคุมให้นักเรียนอยู่ในกฎระเบียบ **ยิ่งเข้มงวด ยิ่งควบคุม การผิดกฎระเบียบก็ยิ่งเพิ่มขึ้นทุกวัน ยิ่งหนักขึ้น ๆ** ครูเก่า ครูแก่ จึงได้แต่ถอนใจ มองเห็นภาพความเป็นระเบียบเรื่องการแต่งกายเป็นเพียงภาพในอดีตที่ผ่านไปแล้ว

ฉันเริ่มสงสัยว่า ระเบียบเข้มงวดเรื่องการแต่งกายอาจเป็นเหมือนบางสิ่งบางอย่างที่กีดกันอยู่ในใจนักเรียน ดังนั้น เมื่อนักเรียนพ้นสภาพนักเรียนไปแล้วจึงมีการระเบิดความต้องการที่กดซ่อนอยู่ข้างในใจของนักเรียนหลายคน นักเรียนบางคนกลับมาเยี่ยมครูที่โรงเรียนด้วยทรงผมเหมือนฮีตีกใหม่ บางคนก็กลับมาด้วยทรงผมหยิกหยองฟูกระจายราวกับเพิ่งไปช่วยเขาดับไฟมา

ที่โรงเรียนนี้ไม่มีระเบียบการแต่งกาย ตอนเข้าก่อนแปดโมง ภาพของนักเรียนที่เดินเล่นอยู่ในสนาม บางกลุ่มนั่งคุยที่ม้านั่ง สารพัดการแต่งกายหลายรูปแบบ ฉันเคยคิดว่าถ้านักเรียนไม่ต้องสวมเครื่องแบบจะทำให้เกิดการแต่งตัวประกวดประชันฟุ้งเฟ้อ แต่กลับไม่ใช่ เด็ก ๆ ที่นี้แต่งตัวธรรมดา เหมือนกับชุดอยู่บ้านเสียมากกว่า นักเรียนผู้ชายและนักเรียนผู้หญิงสวมกางเกงขาสั้น เสื้อยืด นักเรียนผู้หญิงบางคนสวมกระโปรง บางคนสวมเสื้อยืดสายเดี่ยว นักเรียนผู้ชายชั้นโตประมาณชั้น ม.๔ ขึ้นไป บางคนอาจสวมกางเกงขายาว เสื้อเชิ้ตปลอ่ยชาย แต่มีน้อย ส่วนใหญ่สวมกางเกงขาสั้น

แค่เข้ากับเสื้อยืด เด็กผู้หญิงบางคนทาเล็บหลากสี ใส่ตุ้มหู เด็กผู้ชายบางคนไว้ผมบ๊อบ หรือใส่เสื้อท่ามกลางการแต่งกายตามสบายไม่มีเครื่องแบบกลับไม่มีการแข่งขัน ประกวดประชันเรื่องการแต่งกาย กลับพบความธรรมดา เสื้อผ้าง่าย ๆ สบาย ๆ ไม่โดดเด่น หรือเป็นเพราะว่าสังคมของเขาไม่ยึดติดกับเสื้อผ้าแบรนด์เนมดัง ส่วนครูที่นี้แต่งตัวตามสบาย สวมเสื้อลำลอง จะนุ่งกางเกงหรือกระโปรงก็ตามใจ ซึ่งส่วนมากจะใส่กางเกง

ฉันเคยคิดว่า ระเบียบการแต่งกายเป็นระเบียบพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่ระเบียบอื่น ๆ ของชีวิตในโรงเรียน แต่เมื่อมาสอนที่นี่เกือบห้าปี ฉันกลับพบคำตอบว่า ระเบียบการแต่งกายเป็นระเบียบแค่เพียง “เปลือกนอก” และเป็นระเบียบที่ไม่ถาวร สำหรับนักเรียนบางกลุ่ม ระเบียบที่เข้มงวดเป็นเหมือนกำกัซที่อัดแน่นอยู่ในกระป๋องพร้อมจะระเบิดเมื่อมีโอกาส ที่นี้ทำให้ฉันคิดว่าระเบียบในการปฏิบัติตนระหว่างเรียน ระเบียบในหน้าที่ของนักเรียนคือ “เรียน” ได้แยกออกจากระเบียบการแต่งกายโดยสิ้นเชิง หรืออาจกล่าวได้ว่า **ระเบียบที่เกิดจากภายในใจเป็นระเบียบของการดำเนินชีวิตที่จะคงทนถาวรมากกว่า**

ตอนเช้านักเรียนส่วนหนึ่งมีผู้ปกครองมาส่งที่โรงเรียน ซึ่งมักจะเป็นนักเรียนระดับประถมฯ กับอนุบาลมากกว่านักเรียนโต นักเรียนกลุ่มนี้จะยืนรอหน้าประตูเล็กนอกรั้วโรงเรียนซึ่งเป็นนักเรียนส่วนน้อยจึงดูไม่แออัดนัก ประตูนี้จะเปิดเวลาเจ็ดโมงครึ่ง เมื่อถึงเวลาประตูเปิดนักเรียนก็จะทยอยเดินเข้าโรงเรียนโดยมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์หนึ่งถึงสองยืนดูอยู่ข้างประตู (ถ้าเป็นโรงเรียนไทย ครูเวรหรือครูที่มี “กรรมเวร” ก็จะยืนกันสลอน) ฉันชอบมองดูนักเรียนอนุบาลตัวน้อยๆ ผมสีทอง ผมสีน้ำตาล ใส่ชุดหลากหลายสีลากกระเป๋าใบเล็ก ๆ สีน้ำ

เอ็นดู เดินเข้าไป ฉันสังเกตว่า ถ้าเป็นเด็กลูกครึ่งไทยแม่บางคนจะถือกระเป๋าให้ลูกในขณะที่เด็กพ่อแม่ฝรั่งปล่อยให้ลูกลากกระเป๋า บางคนมีกระเป๋าใบใหญ่มาก เด็กเล็ก ๆ ทอยเดินเข้าไปแล้วยืนรอเป็นแถว มีเจ้าหน้าที่สี่ห้าคนยืนดูแลนักเรียนก่อนพานักเรียนเดินเข้าห้องเรียน ส่วนเด็กโตก็เดินไปที่อาคารมัธยมฯ

นักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นนักเรียนส่วนใหญ่เดินทางมาโรงเรียนด้วยรถตู้ของโรงเรียน เป็นรถตู้ที่มีสภาพดีมากออกจะติดหรูเพราะเป็นรถตู้ระดับบีไอพี คนขับรถและเจ้าหน้าที่ประจำรถใส่เครื่องแบบ กฎระเบียบของโรงเรียนเรื่องการใช้รถตู้มีหลายข้อ มีในรถแต่ละคันมีนักเรียนไม่เกินแปดคน ทำให้สภาพรถตู้ของนักเรียนไทยที่มีเด็กอัดกันแน่นในรถ เด็กต้องเชื่อฟังเจ้าหน้าที่ประจำรถ ต้องรัดเข็มขัดขณะนั่งในรถ ห้ามกินขนม ห้ามเคี้ยวหมากฝรั่ง ห้ามเครื่องดื่มทุกชนิด ยกเว้นน้ำ ห้ามเล่นในรถ ต้องตรงต่อเวลาถ้าช้าเกินหนึ่งนาทียรถตู้จะไม่รอ เด็กที่พลาดจากการขึ้นรถเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่ต้องพาลูกไปส่งหรือไปรับที่โรงเรียน นั่นคือกฎระเบียบของการตรงต่อเวลา ตอนเช้ารถตู้จะทยอยเข้าประตูใหญ่ของโรงเรียน จอดเรียงต่อกันเป็นแถว นักเรียนต้องรอเจ้าหน้าที่ประจำรถลงมาเปิดประตู นักเรียนจึงลงจากรถ แล้วมายืนรอที่บริเวณหน้าทางเข้าภายในโรงเรียน บริเวณนี้จะมีเสาสูงระดับเอวที่มีแถบผ้าสีแดงเล็ก ๆ กัน เหมือนเสาที่กันในโรงแรม ดูแล้วก็ไม่น่าเชื่อที่แถบผ้ากันเล็ก ๆ จะหยุดยั้งไม่ให้นักเรียนลองดีลอดผ่าน นักเรียนก็จะนั่งบึ้งยืนบึ้งรอเวลาเจ้าหน้าที่มายกเสากันออก

หลังเจ็ดโมงครึ่งนักเรียนจึงสามารถเดินเข้าในอาคารได้แต่ห้ามขึ้นไปชั้นบน นักเรียนสามารถขึ้นไปชั้นบนอาคารเฉพาะเวลาเรียนเท่านั้น ฉันไม่

เคยถามว่าทำไมนักเรียนขึ้นไปบนอาคารไม่ได้ แต่คิดสรุปเองว่า การที่นักเรียนคอย เดิน เล่นบริเวณสนามหรือห้องโถงชั้นล่างซึ่งไม่อยู่ในที่ลับตา คือความปลอดภัยของนักเรียน และทำให้ไม่เกิดการกระทำที่ผิดระเบียบ ห้องเรียนทุกห้องจะถูกปิดด้วยกุญแจ ครูทุกคนมีกุญแจที่เปิดได้ทุกห้อง และครูทุกคนต้องไม่ลืมที่จะล็อกห้องทุกครั้งเมื่อครูออกจากห้อง หรือเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน และจะปล่อยให้ นักเรียนอยู่ในห้องโดยไม่มีครูไม่ได้

ที่นี่จะได้ยินมีเสียงกริ่งเพียงสี่ครั้งต่อวัน คือ ตอนแปดโมงเช้าสำหรับการเริ่มเรียนในช่วงเช้า ตอนหลังพักสิบโมง ตอนบ่ายโมงก่อนการเริ่มเรียนในช่วงบ่าย และตอนบ่ายสามโมง นอกนั้นนักเรียนต้องรู้จักเวลาเอง เพราะโรงเรียนถือว่าเสียงกริ่งที่ดังทุก ๆ ชั่วโมงเป็นการรบกวน หลังเสียงกริ่งตอนเช้า นักเรียนจะยืนเข้าแถวตามป้ายชื่อห้องเพื่อรอให้ครูมารับ ครูจะเดินนำนักเรียนไปที่ห้องเรียน นักเรียนจะเดินเป็นแถวคู่ตามครู (ครูที่สอนจะมารับนักเรียนเวลาแปดโมงก่อนสอนชั่วโมงแรก หลังพักช่วงเช้าเวลาสิบโมงสิบนาที หลังพักกลางวันเวลาบ่ายโมงสิบนาที และเวลาบ่ายสามโมง นอกเหนือจากเวลาดังกล่าวนักเรียนจะเดินไปที่ห้องเรียนเอง)

เมื่อการเรียนการสอนเริ่มขึ้น นักเรียนทุกคนต้องอยู่ในห้อง ถ้านักเรียนเข้าชั้นเรียนสายนักเรียนต้องลงไปแจ้ง “ฝ่ายดูแลนักเรียน” เพื่อขอ “บัตรสาย” มาแสดงกับครูผู้สอนก่อนเข้าห้องเรียน ตอนฉันไปทำงานใหม่ ๆ ฉันค่อนข้างอะลุ่มอล่วย ถ้าช้าแค่ไม่กี่นาที ฉันก็แค่ตักเตือนแล้วอนุญาตให้นักเรียนเข้าห้อง ปรากฏว่านักเรียนหลายคนในห้องบอกว่า “ไม่ได้นะมาตาม ครูคนอื่น หนึ่งนาทีเขาก็ไม่ยอมแล้วนะ” นี่คือ คนหม่่มากที่เคร่งครัดกับกฎ กฏจึงคงอยู่

ก่อนอื่นขออธิบายว่ามีหน่วยงานหนึ่งในโรงเรียน ถ้าแปลตรงตัวคือ “ฝ่ายดูแลนักเรียน” แต่หน้าที่ของหน่วยงานนี้ คือ ดูแลทุกอย่างที่เกี่ยวกับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนหรือพฤติกรรม ฝ่ายนี้จะดูแลทั้งระเบียบวินัยนักเรียน ดูแลด้านวิชาการ การเรียนการสอนของนักเรียน ในห้องนี้มีตารางสอนของทุกชั้นเรียนปิดไว้ที่ผนังห้อง (คนที่ทำหน้าที่จัดตารางสอนที่นี้คือ อาจารย์ใหญ่ฝ่ายฝรั่ง แปลกดีไหมละ นึกภาพว่า ถ้าผู้อำนวยการโรงเรียนไทย ต้องทำหน้าที่จัดตารางสอน ผอ. จะพูดว่ายังไงเนะ คงจะได้คำตอบที่ไม่จิตเลยละ) นอกจากนี้ฝ่ายนี้ต้องดูแลการวัดประเมินผลและแนะแนวการเรียนอีกด้วย บุคลากรที่ทำหน้าที่ หัวหน้าฝ่ายดูแลนักเรียน คือคนที่รู้จักนักเรียนอย่างดี ทั้งอุปนิสัยการเรียน และความถนัดทางเรียนว่าควรเลือกเรียนวิชาอะไรเมื่ออยู่ในระดับชั้นที่ต้องเลือกเรียน ไม่ได้มีผู้ดูแลแบบแยกส่วนแบบโรงเรียนไทย ที่นี้ เขาอาจจะคิดว่าการมองนักเรียนหนึ่งคนต้องมองรวมทุกอย่าง

นึกถึงโรงเรียนไทย การดูแลด้านพฤติกรรม การเรียน การแนะแนว ประกอบด้วยคนหลายฝ่าย มีครูประจำชั้น หัวหน้าระดับชั้น หัวหน้าคณะสี เป็นทีมฝ่ายปกครอง มีรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานวัดประเมินผล เป็นทีมฝ่ายวิชาการ และยังมีครูแนะแนวอีก รวมแล้วครูเกือบร้อยคนที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ระเบียบวินัย และพฤติกรรมนักเรียน ในขณะที่ที่มีเจ้าหน้าที่อยู่แค่เพียงสี่คน ทำไมคนแค่นี้คนจึงบริหารงานได้ เพราะกฎคือกฎ ทุกอย่างถูกระบุไว้ในเอกสารกฎระเบียบภายในของโรงเรียนซึ่งครูผู้ปกครอง และนักเรียนต้องรับรู้และปฏิบัติตาม

นักเรียนทุกคนมีสมุด ชื่อเรียกของสมุดถ้าแปลเป็นไทยคือ “สมุดสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับ

โรงเรียน” จุดประสงค์ของสมุดนี้เพื่อเป็นการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองให้รับรู้ว่าคุณของตนเองเป็นอย่างไรที่โรงเรียน ในสมุดประกอบด้วย

๑. บัตรเข้าห้องสาย เป็นเหมือนคูปองที่มีรอยปรุ ส่วนต้นขั้วจะอยู่ในสมุด ส่วนหางเป็นส่วนที่นักเรียนต้องมอบให้ครูประจำวิชาที่นักเรียนมาสาย นักเรียนต้องนำสมุดนี้ไปพบ “ฝ่ายดูแลนักเรียน” ซึ่งจะเป็นผู้บันทึกในบัตร ระบุวัน เดือน ปี และระบุว่าเข้าห้องเรียนสายเป็นเวลากี่นาที พร้อมลายเซ็นของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังมีการหักคะแนนพฤติกรรมที่นักเรียนแต่ละคนมีคะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน

๒. ระเบียบภายในโรงเรียน มีกฎระเบียบแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ รวมแล้วประมาณ ๑๕ หน้า พร้อมขั้นตอนการลงโทษ โดยผู้ปกครองและนักเรียนต้องเซ็นชื่อเพื่อแสดงว่าได้ศึกษาแล้วและยอมรับกฎระเบียบทุกข้อ

๓. ตารางบันทึกการลืมนอุปกรณ์การเรียน เช่นนักเรียนลืมน หนังสือเรียน สมุดทำงาน แฟ้ม ครูจะบันทึกวันที่ เดือน ปี วิชา สิ่งที่ลืม แล้วเซ็นชื่อ นักเรียนต้องนำสิ่งที่ลืมนไปให้พ่อแม่เซ็นรับทราบและนำกลับมาให้ครูดูในชั่วโมงต่อไป

๔. ตารางบันทึกการทำงานไม่เสร็จ เช่น ไม่ทำการบ้าน เช่นเดียวกัน ครูจะบันทึกวันที่ เดือน ปี วิชา และงานที่นักเรียนไม่ทำ หรือทำไม่เสร็จ นักเรียนต้องนำสิ่งที่บันทึกไปให้พ่อแม่เซ็นรับทราบและนำกลับมาให้ครูดูในชั่วโมงต่อไป

๕. บันทึกการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับครู เป็นหน้าว่างหลายหน้าในสมุดเล่มนี้สำหรับผู้ปกครองและครูเขียนสื่อสารกัน เช่นครูเขียนว่า “ลูกของคุณพูดมาก ไม่ตั้งใจเรียนในวิชา....” ทุกครั้งที่ครูบันทึก ต้องให้นักเรียนอ่านและเมื่อยอม

รับว่าตนเองทำอย่างนั้นจริง นักเรียนต้องเซ็นชื่อ เช่นเดียวกัน นักเรียนต้องนำสิ่งที่ครูบันทึกไปให้พ่อแม่เซ็นรับทราบ และนำกลับมาให้ครูดูในชั่วโมงต่อไป บางครั้งพ่อแม่ก็เขียนมาเพื่อขออนุญาตที่ลูกต้องขาดเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่งเพื่อชี้แจงครูผู้สอน

๖. บันทึกการไปห้องพยาบาล เป็นส่วนหนึ่งที่พยาบาลของโรงเรียนบันทึกเมื่อนักเรียนขออนุญาตครูไปพบพยาบาลระหว่างเรียน พยาบาลจะบันทึกอาการเจ็บป่วยของนักเรียน พร้อมลงเวลาวันที่ เดือน ปี และนักเรียนต้องนำมาแสดงให้ครูประจำวิชาดู และการไปห้องพยาบาลทุกครั้งต้องมีตัวแทนห้องพาไป

๗. ปฏิทินการเปิดเรียนและช่วงปิดเรียน ตลอดปีการศึกษา

๘. ตารางเรียนของนักเรียน อยู่ที่ปกในหลังสุด (ตารางเรียนของนักเรียนใช้ตลอด ๓ ภาคเรียน ๑ ปีการศึกษา)

ถ้านักเรียนลืมนำสมุดเล่มนี้มา นักเรียนต้องลงไปเอาแบบฟอร์มที่ฝ่ายดูแลนักเรียนมาให้ครูบันทึก เป็นแบบฟอร์มเฉพาะในกรณีที่นักเรียนลืมนำสมุดเล่มนี้มา ถ้านักเรียนทำสมุดหายจะต้องเสียค่าปรับ ๒๐๐ บาท

กฎเหล็กของที่นี่สำหรับครูคือห้ามแตะต้องตัวนักเรียน ฉันเคยนึกสงสัยว่าทำไม แล้วก็คิดว่าอาจเป็นการป้องกันการทำร้ายเด็ก หรือแนวโน้มที่อาจจะเป็นการคุกคามทางเพศ แล้วถ้าครูแตะต้องเด็กไม่ได้ จะลงโทษอย่างไรละ

ขั้นตอนการลงโทษจากน้อยไปหามาก

เมื่อนักเรียนพูดมากระหว่างเรียน ครูตักเตือนนักเรียนก่อนและประกาศว่า นี่เป็นการเตือนครั้งสุดท้าย (มีเพื่อนครูฝรั่งที่น่ารักให้คำแนะนำว่าการลงโทษทุกครั้งต้องทำเปิดเผย ให้มีพยานรู้เห็น และต้องแน่ใจว่า มีความยุติธรรม มีเหตุผลที่

นักเรียนโต้เถียงไม่ได้) ถ้านักเรียนยังคุยต่อ ครูจะให้ให้นักเรียนแยกหรือย้ายที่นั่ง ครูบางคนจะจัดทำผังที่นั่งของนักเรียนในวิชาของตน เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนช่างพูดนั่งใกล้กัน ดังนั้น นักเรียนจะต้องนั่งตามที่ครูวิชานั้นกำหนด ถ้านักเรียนยังพูดมากอีก ครูจะให้ให้นักเรียนหยิบ “สมุดสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน” ตั้งไว้บนโต๊ะ โดยบอกว่า “ถ้าเธอยังพูดต่อ ครูจะเขียนบันทึกในสมุด” วิธีนี้ได้ผลดีมากสำหรับนักเรียนส่วนใหญ่ นักเรียนจะนั่งเงียบ ตั้งใจทำงานดีขึ้น บางคนหลุดปากพูดทันทีว่า “ขอโทษครับ” เป็นภาษาไทย บางคนยกมือไหว้วัยทำเอาครูไทยเกือบใจอ่อน (มีเด็กบางคนอ้างว่าลืมนำสมุดบันทึกพฤติกรรม ฉันบอกให้ลงไปพบฝ่ายดูแลนักเรียนเพื่อขอแบบฟอร์มสำหรับบันทึกแทน แคบอกว่าจะไปเท่านั้น เด็กก็จะรีบคว้าสมุดจากกระเป๋ามาให้ทันที บางรายบอกว่า “ล้อเล่นนะ มาตาม”)

พฤติกรรมผิดระเบียบของนักเรียนที่พบบ่อยคือ พูดมาก ไฮเปอร์ อยู่หนึ่งไม่ค่อยได้ สมาธิกระเจิงเป็นช่วง ๆ วิธีลงโทษขั้นแรก ครูอาจให้เด็กออกนอกห้อง ให้ไปสงบสติอารมณ์สัก ๕ นาที (ไม่ควรเกิน ๕ นาที เพราะจะทำให้เด็กไม่ได้เรียน) เด็กจะไปยืนเกาะอยู่หน้าประตูห้อง ทำท่าเหมือนคนจะจมน้ำตาย ไม่กล้าไปไหน ต้องยืนเกาะประตูห้องเรียนราวกับว่าประตูเป็นท่อน้ำจมน้ำ รอเวลาอย่างกระวนกระวายว่าเมื่อไรครูจะมาเรียกกลับเข้าห้อง ถ้าบังเอิญมีคนเดินผ่าน เด็กจะมีอาการอายมาก ๆ หลบสายตา ยืนก้มหน้า อายที่ต้องยืนอยู่นอกห้องขณะที่เด็กคนอื่นกำลังเรียน บางคนก็ทรุดนั่งกับพื้นหน้าตาเศร้าซึม คอดก มีคนเล่าว่าเด็กเล็กบางคนที่เรียนอยู่ฝ่ายประถมจะยืนร้องไห้เมื่อถูกไล่ออกจากห้อง นึกถึงโรงเรียนไทย ถ้าไล่นักเรียนออกนอกห้อง นักเรียนก็จะออกไป อาจจะมามีที่ลี้ภัย

ใจไปเสียด้วยซ้ำ แล้วก็หายไปเลย หายสาบสูญไปไกล แล้วทำไมเด็กฝรั่งไม่เดินหายไปไหน เพราะระหว่างเรียน นักเรียนทุกคนต้องอยู่ในห้องเรียน ถ้าฝ่ายคุณครูไปพบนักเรียนในที่ใดที่หนึ่งนอกห้องเรียน คือความผิดรุนแรง ดังนั้น เด็กจึงไม่กล้าเดินไปที่อื่น หน้าประตูห้องเรียนจึงเป็นที่ที่ปลอดภัยที่สุด

ถ้าการให้ออกจากห้อง ๕ นาที ยังไม่ได้ผล ครูจะกรอกแบบฟอร์มการให้ออกจากชั้นเรียนในชั่วโมงนั้น ครูกรอก ชื่อ นามสกุลนักเรียน วิชา ลายเซ็นครู เหตุที่ให้ออกจากห้องเรียน งานที่ต้องทำให้แล้วเสร็จขณะที่ให้ออกจากห้องเรียน ตัวแทนห้องของนักเรียนชั้นนั้นจะเป็นผู้นำนักเรียนไปส่งที่ฝ่ายดูแลนักเรียน (นักเรียนทั้งชั้นจะเลือกตัวแทนห้อง ห้องละสองคน รองตัวแทนห้องสองคน ตัวแทนห้องจะเป็นผู้พานักเรียนที่ทำผิด หรือพานักเรียนที่ขอไปห้องพยาบาลไปห้องพยาบาล นอกจากนี้ ตัวแทนห้องจะเป็นตัวแทนในการประชุมที่โรงเรียนกำหนด) การออกจากห้องคราวนี้ไม่ใช่การออกนอกห้องเรียนแค่ ๕ นาที แต่มากกว่า ๕ นาที คือเวลาที่เหลือจนกว่าจะหมดเวลาเรียนในชั่วโมงนั้น นักเรียนจะต้องไปนั่งทำงานที่ห้องเรียนซึ่งเป็นห้องว่างข้างห้องของฝ่ายดูแลนักเรียน และฝ่ายดูแลนักเรียนจะบันทึกความผิดของนักเรียนพร้อมหักคะแนนพฤติกรรม มีนักเรียนบางคนถูกลงโทษให้ออกนอกชั้นเรียน คือไม่มีสิทธิ์เข้าชั้นเรียน ตั้งแต่ ๑ ชั่วโมง บางคนอาจถึง ๓-๗ ชั่วโมง นักเรียนจะต้องมานั่งซึมทำงานเดี่ยวที่ห้องว่างห้องฝ่ายดูแลนักเรียน โดยครูประจำชั้นจะเป็นผู้ประสานกับครูประจำวิชาในวันนั้นว่า ใครต้องการให้นักเรียนทำงานอะไรบ้างในชั่วโมงที่ต้องเรียนวิชาของตัวเอง ความทุกข์ของนักเรียน คือ การต้องถูกแยกโดดเดี่ยวจากเพื่อน

(ที่นี้ครูทุกคนทำหน้าที่แค่สอนหนังสืออย่างเดียว ถ้าต้องการเป็นครูประจำชั้นด้วย ต้องแจ้งความจำนงก่อนเริ่มปีการศึกษา ทางโรงเรียนจะพิจารณาตามความเหมาะสม เมื่ออนุมัติก็จะได้เงินเดือนเพิ่มเป็นค่าตอบแทนสำหรับการทำงานเพิ่ม)

ถ้านักเรียนยังไม่แก้ไขพฤติกรรม หรือมีพฤติกรรมอื่นที่ไม่ถูกต้อง เช่น ไม่ตั้งใจเรียนต่อห้อง ทะเลาะกับเพื่อน พูดคำหยาบ แสดงท่าทีที่ไม่เคารพครู เป็นต้น นักเรียนจะถูกลงโทษด้วยการกลับบ้านช้าอย่างน้อย ๒ ชั่วโมง การลงโทษแบบนี้เป็นการลงโทษที่นักเรียนกลัวมาก เช่นเดียวกัน ครูจะกรอกแบบฟอร์มการลงโทษให้กลับบ้านช้า โดยกรอก ชื่อ นามสกุลนักเรียน วิชา ลายเซ็นครู เหตุที่ต้องลงโทษ งานที่ต้องทำให้แล้วเสร็จระหว่างกลับบ้านช้า ฝ่ายดูแลนักเรียนจะสแกนแบบฟอร์มนี้ส่งเมลไปให้ผู้ปกครอง เพื่อตกลงวันที่กักให้นักเรียนกลับบ้านช้า และผู้ปกครองต้องทำหน้าที่มารับนักเรียนกลับบ้านเอง ฝ่ายรถรับส่งนักเรียนไม่ต้องมาทำหน้าที่เพิ่มในกรณีนี้ ถ้านักเรียนยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือทำงานที่สั่งไม่ครบ หรือไม่เรียบร้อย ครูจะลงโทษซ้ำ แต่จะเพิ่มจำนวนชั่วโมง บางรายอาจเป็นสี่ชั่วโมงหรือมากกว่านั้น แต่แบ่งเป็นหลายวัน วันละสองชั่วโมง การลงโทษแบบนี้ จะถูกส่งอีเมลแจ้งให้ทั้งผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องและครูทุกคนทราบ

การลงโทษความผิดที่มาก ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องใหญ่มาก คือ การให้พักการเรียน มีตั้งแต่ ๑-๓ วัน การลงโทษแบบนี้ จะมีทั้งการส่งอีเมลให้ผู้ปกครอง ครู และปิดประกาศในห้องพักครู นอกจากนี้พ่อแม่และนักเรียนต้องมาพบอาจารย์ใหญ่ฝ่ายฝรั่ง

คำถามก็คือ การลงโทษโดยไม่ใช้ไม้เรียวได้ผลไหม จากประสบการณ์การสอนที่นี้เกือบสี่ปี

ฉันพบว่า นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้น บางคนดีขึ้นแค่เพียงให้ออกไปนอกห้อง ๕ นาที บางคนก็ดีขึ้นหลังจากครูบันทึกลงในสมุดสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน สิ่งที่เด็กส่วนใหญ่กลัวมากคือการถูกกักให้กลับบ้านช้า เป็นยาที่แรงมากแล้วสำหรับนักเรียนส่วนใหญ่ มีนักเรียนแค่เพียงสามสี่คนเท่านั้นที่ถูกลงโทษถึงขั้นพักการเรียน

แล้วข้อห้ามอื่น ๆ ในโรงเรียนมีอะไรบ้าง

ห้ามวางกระเป๋านักเรียนไม่เป็นที่ ต้องวางที่ชั้นที่จัดไว้ให้ ห้ามเคี้ยวหมากฝรั่งในห้องเรียน ห้ามมีคัตเตอร์ (อนุญาตให้ใช้กรรไกรปลายมนได้) ห้ามใช้โทรศัพท์มือถือภายในโรงเรียน ไม่ว่าจะในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน ถ้ามีการพบพานักเรียนใช้โทรศัพท์มือถือ นักเรียนจะถูกปรับโทรศัพท์หนึ่งสัปดาห์ไว้ที่อาจารย์ใหญ่ฝ่ายฝรั่ง และผู้ปกครองต้องมารับโทรศัพท์คืนด้วยตนเอง

ในขณะที่นักเรียนไทยใช้โทรศัพท์กันเป็นว่าเล่น ฉันเคยเห็นนักเรียนไทยในช่วงพักเรียน โทรศัพท์ไปคุยกับดีเจบ้าง โทรศัพท์ไปโหวตให้คะแนนเพลงโปรดบ้าง ฉันเลิกสอนในโรงเรียนไทยมาห้าปี ไม่รู้ว่าการโทรศัพท์ของนักเรียนก้าวหน้าไปถึงไหนแล้ว ประเทศของเขา น่าจะเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากกว่าประเทศเรา แต่ทำไมเขาถึงคุมนักเรียนของเขาได้ชะงัดกว่าเรา หรือเป็นเพราะว่าเขาถูกลีขัง ถูกสั่งสอนให้เคารพกฎกติกา

ฉันเคยคิดว่าระเบียบการแต่งกายเป็นระเบียบพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่ระเบียบอื่น ๆ ของชีวิตในโรงเรียน แต่เมื่อมาสอนที่นี่เกือบสี่ปี กลับพบว่า ระเบียบในการปฏิบัติตนระหว่างเรียน ในหน้าที่ของนักเรียนคือ “รับผิดชอบการเรียน” กลับแยกกันจากระเบียบการแต่งกายอย่างสิ้นเชิง

แนะนำหนังสือ

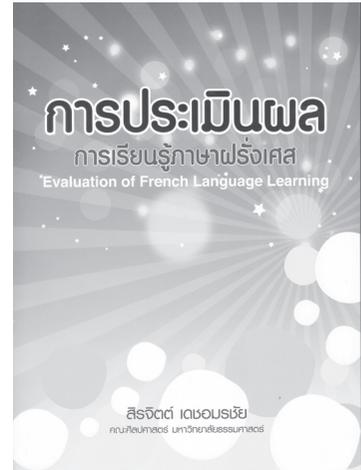
การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส

(Evaluation of French Language Learning)

ผู้เขียน ผศ. ดร.สิริจิตต์ เดชอมรชัย (๒๕๕๕)

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำนวน ๑๘๗ หน้า

ในการเรียนการสอนนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าการวัดและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนอย่างแยกไม่ออก การประเมินผลจะให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงการเรียนการสอน ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการสอนของผู้สอน การพัฒนาการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการเรียน ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลจึงเป็นเรื่องที่มีอาจจะเลยมไปได้

หนังสือเรื่อง “การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส” นี้ได้นำเสนอหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ ที่นำเสนอไว้จะเน้นที่บริบทของการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส รวมทั้งได้นำเสนอกลยุทธ์การสร้างแบบทดสอบทางภาษา และแนวทางการปรับแบบทดสอบทางภาษา ตลอดจนกิจกรรมการประเมินผลรูปแบบต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมการประเมินผลการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร พร้อมตัวอย่างประกอบ และแนวโน้มใหม่ของการประเมินผล การเรียนรู้ การประเมินผลทางเลือก และเกณฑ์การประเมินทางภาษา นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รวบรวมคำศัพท์ด้านการวัดและประเมินผลไว้เป็นภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ พร้อมคำอธิบายภาษาไทย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคด้านการวัดและประเมินผล

หนังสือ “การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส” นี้ เป็นหนังสือที่ใช้ภาษาไม่ซับซ้อน สามารถอ่านเข้าใจได้โดยง่าย อีกทั้งยังมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจและทันสมัย ซึ่งในปัจจุบันเราไม่ค่อยพบว่ามีหนังสือหรือการเผยแพร่ตำราด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการสอนภาษาฝรั่งเศส หนังสือดังกล่าวนี้จึงนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้สอนและผู้สนใจทางการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส รวมทั้งผู้สอนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ด้วย ซึ่งจะสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎี หลักการ และกรอบแนวคิดต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกัน

อารีรัตน์ ปิ่นทอง

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หลักเกณฑ์ในการเขียนและจัดส่งบทความ

๑. เป็นบทความข้อเขียนหรือรายงานการวิจัยภาษาฝรั่งเศสหรือภาษาไทย ซึ่งผู้เขียนไม่เคยส่งให้กองบรรณาธิการวารสารใดพิจารณาตีพิมพ์มาก่อน
๒. หากเป็นบทความที่เคยตีพิมพ์แล้ว และกองบรรณาธิการเห็นว่าสมควรตีพิมพ์อีกครั้ง ต้องระบุว่าเคยตีพิมพ์เมื่อใด จากที่ใดให้ครบถ้วน
๓. บทความหรือข้อเขียนมีความยาวไม่เกิน ๑๕ หน้า A4 พร้อมการทำเชิงอรรถและบรรณานุกรมที่ถูกต้องตามระบบการอ้างอิง สำหรับนิติตปริญาโทที่ต้องการเผยแพร่งานวิจัยสามารถส่งบทความที่มีความยาวไม่เกิน ๑๐ หน้า A4 พร้อมจดหมายรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา
๔. สำหรับบทความภาษาฝรั่งเศสให้ใช้อักษร Time New Roman ขนาดอักษร ๑๒ ส่วนบทความภาษาไทยให้ใช้อักษร Cordia ขนาดอักษร ๑๖ โดยกั้นหน้า-หลัง บน-ล่าง ด้านละ ๑ นิ้ว หรือ ๒.๕ เซนติเมตร
๕. การจัดส่งบทความเพื่อพิจารณาให้ส่งฉบับพิมพ์สมบูรณ์ ๑ ชุด พร้อมไฟล์โดยคัดลอกลงซีดี ๑ แผ่น หากมีรูปประกอบบทความ ให้แยกเป็นคอนละไฟล์ และส่งไฟล์รูปในระบบ jpeg
๖. กรุณาส่งเอกสารและไฟล์ทางไปรษณีย์ที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถึ บรรณาธิการวารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ฯ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ๑๖๙ ถนนลงหาดบางแสน ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑ และสามารถยืนยันการส่งบทความได้ที่ pdphis@yahoo.com

ข้อกำหนดในการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์

๑. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความแล้วจะจัดส่งให้คณะกรรมการพิจารณากลับกองบทความวิชาการพิจารณา โดยไม่ระบุชื่อ-ที่อยู่ของผู้เขียนบทความนั้น ๆ
๒. หากคณะกรรมการพิจารณากลับกรองฯ เห็นว่าเป็นบทความที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานตามที่กำหนด กองบรรณาธิการจะนำลงพิมพ์ในวารสารสมาคมฯ โดยจะมีจดหมายแจ้งตอบรับการลงพิมพ์ และเมื่อพิมพ์เรียบร้อยแล้ว ผู้เขียนจะได้รับวารสารฯ ฉบับนั้นจำนวน ๓ เล่ม
๓. หากคณะกรรมการพิจารณากลับกรองฯ เห็นว่าควรปรับปรุงแก้ไขบทความ กองบรรณาธิการจะจัดส่งบทความกลับไปเพื่อปรับปรุงภายในระยะเวลาที่กำหนด และส่งกลับมาที่กองบรรณาธิการอีกครั้ง
๔. กองบรรณาธิการจะไม่ส่งคืนบทความหรือซีดีให้แก่ผู้เขียน
๕. คำตัดสินของคณะกรรมการพิจารณากลับกรองบทความวิชาการของวารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ฯ ถือเป็นที่ยุติ

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณากลับกรองบทความวิชาการ (Peer review) วารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ฯ

คุณหญิงไซศรี ศรีอรุณ จิระพรรษ์ บุญยเกียรติ จุฑารัตน์ เบญจฤทธิ์ ชนาเนา วรรณัญ นิรมล ตัญญาแสนสุข บุปผา อยู่ทรัพย์	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ, นายกสภามหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ข้าราชการบำนาญ รองศาสตราจารย์ ดร., คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต
ประภา ศรีแสงทรัพย์ ปรีดี พิศภูมิวิถิ	อาจารย์, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ปาจารย์ สุทัศน์ ณ อยุธยา มาริสา การ์เวทย์ รัตนภรณ์ ธนานุรักษ์ วิไลวรรณ จำพิรุณ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์ ดร., คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองศาสตราจารย์, คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
สิริจิตต์ เดชอมรชัย สุรภี รุโจปการ อดิเทพ เวณจันทร์ อารีรัตน์ ปิ่นทอง อุบลวรรณ โชติวิสิทธิ์ Patrick BINOT	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร., สมาคมฝรั่งเศส กรุงเทพฯ อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ข้าราชการบำนาญ อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ใบสมัครสมาชิก

วารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
ประจำปี.....

(เฉพาะเจ้าหน้าที่)

เลขที่สมาชิก.....ประจำปี.....ฉบับที่.....และ.....

ใบเสร็จเล่มที่.....เลขที่.....ลงวันที่.....

() ส่งใบเสร็จรับเงินแล้ว ลงนามผู้รับเงิน

() จ่ายหนังสือแล้ว เมื่อวันที่.....และ.....

ลงนาม.....(ฝ่ายทะเบียนสมาชิกและจัดส่ง)

โปรดกรอรายละเอียดด้วยข้อความตัวบรรจง

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....

อาชีพ..... ตำแหน่ง.....

สถาบัน/หน่วยงาน/บริษัท.....

เลขที่..... หมู่..... หมู่บ้าน..... ตรอก/ซอย.....

ถนน..... เขต..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....

E-mail.....

มีความประสงค์ สมัครสมาชิกวารสารสมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ประจำปี.....

รวม 2 ฉบับต่อปี ปีละ 250 บาท

ประเภทสมาชิก () ครู อาจารย์ () นักเรียน นิสิต นักศึกษา

() บุคคลทั่วไป () สถาบัน/หน่วยงาน.....

ชำระค่าสมาชิกวารสาร

() เช็คขีดคร่อม สั่งจ่าย “สมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย วารสารสมาคมฯ” (ส่งพร้อมใบสมัครนี้)

() ธนาณัติ สั่งจ่าย “มาริสา การ์ิเวทย์”

ปณฝ. ธรรมศาสตร์รังสิต 12121 จำนวนเงิน.....บาท (ส่งพร้อมใบสมัครนี้)

() โอนเงินเข้าบัญชี ธนาคารกรุงเทพ สาขาซอย ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ประเภทบัญชี ออมทรัพย์

ชื่อบัญชี “สมาคมครุภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย วารสารสมาคมฯ” หมายเลขบัญชี 091 0 118 603

จำนวนเงิน.....บาท (กรุณาส่งสำเนาใบโอนเงินพร้อมใบสมัครนี้)

ออกใบเสร็จรับเงิน.....

ที่อยู่ในการจัดส่งวารสาร

ชื่อ-สกุล.....

เลขที่..... หมู่..... หมู่บ้าน.....

ซอย..... ถนน.....

เขต..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....

โปรดส่งใบสมัครสมาชิกวารสารฯ ไปตามที่อยู่ข้างล่างนี้

มาริสา การ์ิเวทย์

ฝ่ายทะเบียนสมาชิกและจัดส่ง

ภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

99 หมู่ 18 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี 12121

Bulletin de l' Association Thaïlandaise des Professeurs de Français

Reçu N°...../20.....
Date...../...../.....

Fiche d'abonnement 20.....

Prière de compléter en lettre majuscule

Nom.....Prénom.....

Adresse complète.....

.....

.....

.....

Ville..... code postal.....

Téléphone..... Téléphone portable.....

Télécopie..... E-mail.....

Tarif d'abonnement 20..... : 1 an / 2 numéros : 250 Baht

Mode de paiement :

par chèque bancaire barré

A l'ordre de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français

par mandat postal

Au nom de Marisa Garivait–Bureau de poste de Thammasat Rangsit

par virement bancaire

Au nom de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français

Numéro de compte : 091 0 118 603

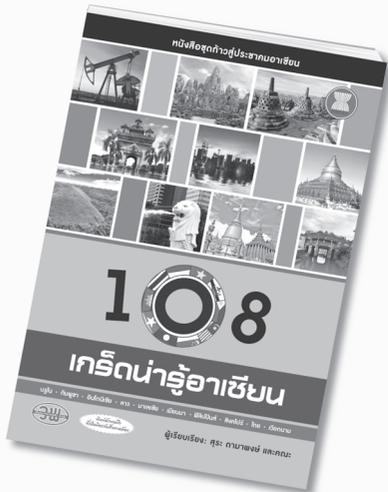
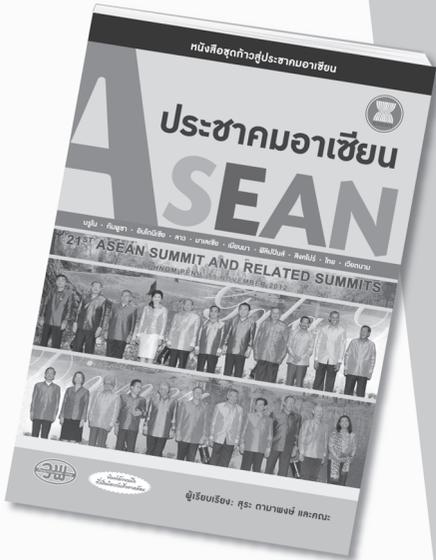
Bangkok Bank, Thammasat Rangsit

Prière d'envoyer cette fiche d'inscription à l'adresse ci-dessous :

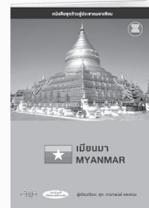
Marisa GARIVAIT
Responsable de clientèle et de distribution
Département de Français
Faculté des Arts Libéraux
Université Thammasat Rangsit
99 Moo 18 Rue Paholyothin, Klong Nueng, Klong Luang
Pathumthanee 12121
Tél. portable : 083 497 6952 Fax : 0 2696 5621

ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 12 เล่ม

- ให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนครบถ้วนสมบูรณ์
- ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ละเอียดครบถ้วน
- ความรู้ประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศละเล่ม
เนื้อหาเล่มลึก: สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว และบุคคลสำคัญ 108 เคิร์ตนำรัฐอาเซียน ประกอบด้วย
- เนื้อหาถูกต้อง สมบูรณ์ ข้อมูลทันสมัย ใหม่ล่าสุด
- พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตอย่างดี สีสดใสสวยงาม
- ภาพประกอบสวยงาม

ASEAN Community

เตรียมพร้อม หล่อหลอมจิตใจ
ให้เป็นหนึ่งเดียว ให้สังคมนี้
มีแต่แบ่งปัน เศรษฐกิจมั่นคง ก้าวไกล
เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
ในปี 2015

วัฒนาพานิช สํารายราษฎร

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

Tel. 02 222 9394, 02 222 5371-2 Fax 02 225 6556, 02 225 6557

email: info@wpp.co.th website: www.wpp.co.th

วิมณพานิช สํารายราษฎร

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสํารายราษฎร เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

Tel. 02 222 9394, 02 222 5371-2 Fax 02 225 6556, 02 225 6557

email: info@wpp.co.th website: www.wpp.co.th

ข้อมูลใหม่
ล่าสุด

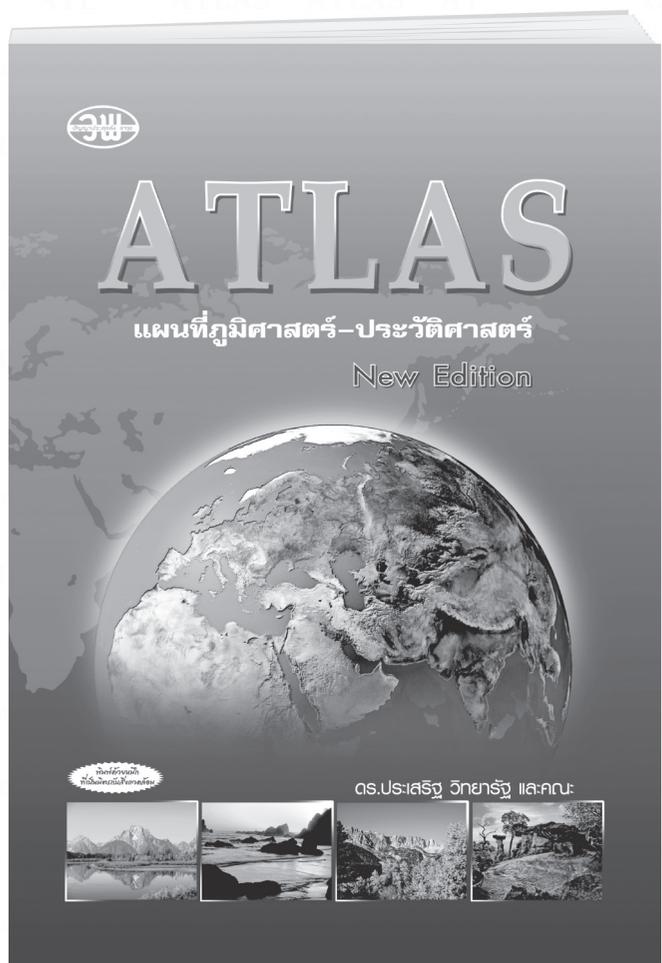
มีจำหน่ายแล้ว!

ATLAS

แผนที่ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์

โดย ดร.ประเสริฐ วิทยาธิรัฐ และคณะ

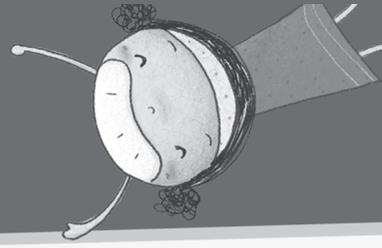
- เนื้อหาตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ 2551
- สำหรับใช้ประกอบการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประถมศึกษา-มัธยมศึกษา
- มีแผนที่ภูมิศาสตร์ของไทยและประเทศทั่วโลก ทั้งลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางรัฐกิจ
- มีแผนที่ประวัติศาสตร์ ทั้งประวัติศาสตร์ไทย และสากล
- มีแผนที่ประเทศ ASEAN โดยละเอียด ครบถ้วน
- มีแผนที่ครบถ้วนตามทีละหลักสูตรกำหนดให้เรียน
- ภาพธงชาติประเทศทั่วโลกถูกต้อง ครบถ้วน พร้อมทั้งแนวทางการอ่านและใช้แผนที่
- ช่วยกระตุ้นให้เข้าใจบทเรียนง่ายขึ้น

เสริมองค์ความรู้สังคมศึกษาฯ ให้เข้ม

เพิ่มพลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สู่ผลการเรียนเยี่ยม

ด้วย ATLAS แผนที่ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์

2 รางวัล งานหนังสือดีเด่น ปี 2555 จาก สพฐ.
รางวัลชมเชยหนังสือบันเทิงคดีและหนังสือสวยงามฯ

108 หนังสือดี จากแผนงานสร้างเสริม
วัฒนธรรมการอ่าน สนับสนุนโดย สสส.

อาสาสมัครนักอ่าน จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก และสถาบันราชานุกูล

หนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน จากสมาคมผู้จัดพิมพ์ฯ
และได้รับคัดเลือกไปแสดงในงาน "Taipei International
Book Fair" ณ ประเทศไต้หวัน

หนังสือเล่มแรก Bookstart
จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก

Oshima
International
Handmade Picture
Book Contest

หนังสือภาพ

“...เป็นหนังสือที่พ่อแม่ทุกชาติ ทุกภาษา
ใช้หนังสือเล่มเดียวกัน
อ่านภาพภาพเดียวกัน
แต่อ่านด้วยภาษาของตนเองได้...”

คุณเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (พี่ต๋องปอง)
กรรมการผู้จัดการมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก

ประกาศการพิมพ์ลิขสิทธิ์ ในเครือ วัฒนาพานิช สาราธาราษฎร์

ส่งประกายความคิด

216-220 ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทรศัพท์: 02 222 9394, 02 222 5371-2 โทรสาร: 02 225 6556, 02 225 6557

Facebook: Prapakarn Publishing www.prapakarn.co.th www.wpp.co.th